
3 1761 03561 7497

FRUEN FRA HAVET.

SKUESPIL I FEM AKTER.

AF

HENRIK IBSEN.



KØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

GRÆBES BOGTRYKKERI.

1888.

En af forfatteren autoriseret tysk oversættelse udkommer samtidig med originalen.



FRUEN FRA HAVET.

PERSONERNE:

Doktor Wangel, distriktslæge.
Fru Ellida Wangel, hans anden hustru.
Bolette, } hans døttre af første
Hilde, halvvoksen. } ægteskab
Overlærer Arnholm.
Lyngstrand.
Ballested.
En fremmed mand.
Unge folk fra byen.
Turister.
Sommergæster.

(Handlingen foregår ved sommertid i en liden fjordby i det nordlige Norge.)

FØRSTE AKT.

(Doktor Wangels hus med stor overbygget veranda til venstre. Have foran og omkring. Nedenfor verandaen en flagstang. Til højre i haven en løvhytte med bord og stole. Hækkegærde med en liden indgangsdør i baggrunden. Bag gærdet en vej langs stranden. Allé ved vejen. Mellem træerne ses fjorden og høje fjeldrækker og tinder i det fjerne. Det er en varm og strålende klar sommermorgen.)

(Ballested, middelaldrende, iført en gammel fløjelsjakke og med bredskygget kunstnerhat, står under flagstangen og steller med linen. Flaget ligger på jorden. Lidt fra ham et staffeli med et opspændt lærred. Ved siden af ligger på en feltstol pensler, palet og en malerkasse.)

(Bolette Wangel kommer fra den åbne havestuedør ud på verandaen. Hun bærer en stor vase med blomster, som hun sætter på bordet.)

Bolette.

Nå, Ballested, — får De det så til at glide?

Ballested.

Ja vel, frøken. Det er en smal sag. — Med tilladelse, — venter De fremmede på besøg idag?

Bolette.

Ja, vi venter overlærer Arnholm hid til os i formiddag. Han er kommen til byen i nat.

BALLESTED.

Arnholm? Bi lidt —. Hed han ikke Arnholm, han, som var huslærer her for en del år siden?

BOLETTE.

Jo. Det er netop ham.

BALLESTED.

Se, se. Kommer han nu på disse kanter igen.

BOLETTE.

Det er derfor vi gerne vil flage.

BALLESTED.

Ja, det er jo nok så rimeligt da.

(BOLETTE går ind i havestuen igen.)

(Lidt efter kommer LYNGSTRAND frem på vejen fra højre og standser interesseret, da han ser staffeliet og malersagerne. Han er en spæd ung mand, tarveligt, men ordentligt klædt og af et svageligt udseende.)

LYNGSTRAND
(udenfor ved hækken).

God morgen.

BALLESTED
(vender sig).

Håh —! God morgen. (Hejser flaget op.) Se så, — nu går ballonen. (Gør linen fast og gir sig at skaffe ved staffeliet.) God morgen, meget ærede. Jeg har rigtignok ikke den fornøjelse at —

LYNGSTRAND.

De er visst maler, De.

BALLESTED.

Ja, begribeligvis. Skulde jeg ikke være maler også?

LYNGSTRAND.

Jo, jeg kan se det. — Måtte jeg ikke få lov at komme lidt indenfor?

BALLESTED.

Vil De kanské ind og se på?

LYNGSTRAND.

Ja, det vilde jeg så svært gerne.

BALLESTED.

Å, der er ikke noget betydeligt at se endnu. Men vær så artig. Træd De kun nærmere.

LYNGSTRAND.

Mange tak.

(Han kommer ind gennem havedøren.)

BALLESTED
(maler).

Det er fjorden der inde mellem øerne, som jeg holder på med.

LYNGSTRAND.

Jeg ser det, ja.

BALLESTED.

Men figuren mangler endnu. Her i byen er der ikke en model at opdrive.

LYNGSTRAND.

Skal der være en figur også?

BALLESTED.

Ja. Inde ved skæret her i forgrunden skal der ligge en halvdød havfrue.

LYNGSTRAND.

Hvorfor skal hun være halvdød?

BALLESTED.

Hun har forvildet sig ind fra havet og kan ikke finde ud igen. Og så ligger hun her og omkommer i brakvandet, forstår De.

LYNGSTRAND.

Nå, således.

BALLESTED.

Det var fruen her i huset, som satte mig på tanken at male sligt noget.

LYNGSTRAND.

Hvad vil De kalde det billede, når det blir færdigt?

BALLESTED.

Jeg agter at kalde det «havfruens ende».

LYNGSTRAND.

Det passer bra'. — De kan visst få noget godt ud af dette her.

BALLESTED
(ser på ham).

Mand af faget måské?

LYNGSTRAND.

Maler, mener De?

BALLESTED.

Ja.

LYNGSTRAND.

Nej, jeg er ikke det. Men jeg skal bli' billedhugger. Jeg heder Hans Lyngstrand.

BALLESTED.

Så De skal bli' billedhugger? Ja ja, skulpturkunsten er også en net, flot kunst. — Jeg tror, jeg har set Dem på gaden et par gange. Har De opholdt Dem længe her hos os?

LYNGSTRAND.

Nej, jeg har bare været her en fjorten dages tid. Men jeg vil se, om jeg kan få bli' her sommeren ud.

BALLESTED.

Nyde badelivets behageligheder? Hvad?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg skulde se at komme mig lidt til kræfter.

BALLESTED.

Dog vel ikke svagelig?

LYNGSTRAND.

Jo, jeg er ligesom lidt svagelig af mig. Men det er ikke noget videre farligt. Det er bare sådant noget med trangpustenhed for brystet.

BALLESTED.

Pyt, — den slags bagateller! For resten skulde De nu tale med en kyndig læge alligevel.

LYNGSTRAND.

Jeg har tænkt på at spørge doktor Wangel ved lejlighed.

BALLESTED.

Ja, gør det. (Ser ud til venstre.) Der kommer en dampbåd igen. Stoppende fuldt af passagerer

ombord. Det er dog et mageløst opsving, rejselivet har ta't her i de sidste år.

LYNGSTRAND.

Ja, her er rigtig en svær trafik, synes jeg.

BALLESTED.

Fuldt op af sommergæster er her også. Jeg er mangen gang bange for, at vor gode by skal tabe sit præg ved alt dette fremmede væsen.

LYNGSTRAND.

Er De barnefødt her i byen?

BALLESTED.

Nej, jeg er ikke det. Men jeg har akkla— akklimatiseret mig. Jeg føler mig knyttet til stedet ved tidens og vanens bånd.

LYNGSTRAND.

De har altså boet længe her?

BALLESTED.

Nå, en sytten-atten år. Jeg kom hid med Skives teaterselskab. Men så gerådet vi i finansielle vanskeligheder. Og så opløste selskabet sig og spredtes for alle vinde.

LYNGSTRAND.

Men De selv blev altså igen?

BALLESTED.

Jeg blev. Og det har jeg ståt mig nokså godt på. Jeg virked nemlig dengang nærmest i dekorationsfaget, skal jeg sige Dem.

(BOLETTE kommer ud med en gyngestol, som hun sætter på verandaen.)

BOLETTE
(taler ind i havestuen).

Hilde, — se om du kan finde den brodérte fodskammelen til far.

LYNGSTRAND
(går hen under verandaen og hilser):

God morgen, frøken Wangel!

BOLETTE
(ved rækværket).

Nej sé, er det Dem, herr Lyngstrand? God morgen. Undskyld et øjeblik, — jeg skal bare —
(Går ind i huset.)

BALLESTED.

Kender De familjen her?

LYNGSTRAND.

Ikke videre. Jeg har bare truffet frøkenerne hist og her hos andre. Og så talte jeg lidt med fruen, sidst der var musik oppe på «Udsigten». Hun sa', jeg måtte gerne komme og besøge dem.

BALLESTED.

Nå, ved De hvad, — De skulde kultivere det bekendtskab.

LYNGSTRAND.

Ja, jeg har også tænkt på at gøre et besøg. Sådan en visit at kalde for. Når jeg nu bare kunde finde en anledning —

BALLESTED.

Å hvad, — anledning — (ser ud til venstre.) Død og plage! (samler sine sager sammen.) Dampbåden er alt inde ved bryggen. Jeg må hen i hotellet. Kanské nogen af de nyankomne har brug for mig. Jeg virker nemlig som hårskærer og frisør også, skal jeg sige Dem.

LYNGSTRAND.

De er visst svært alsidig, De.

BALLESTED.

Man må vide at ak—klimatisere sig i diverse fag på småstederne. Skulde De nogen gang tiltrænge et eller andet i hårvejen, — lidt pomade eller sligt, så spørg De bare efter danselærer Ballested.

LYNGSTRAND.

Danselærer —?

BALLESTED.

Formand i «Hornforeningen», om De så vil. I aften har vi koncert oppe på «Udsigten». Farvel, — farvel!

(Han går med malersagerne gennem stakitdøren og videre ud til venstre.)

(HILDE kommer ud med skammelen. BOLETTE bringer flere blomster. Lyngstrand hilser på Hilde, nede fra haven.)

HILDE
(ved rækværket, uden at hilse igen.)

Bolette sa', at De havde vovet Dem indenfor idag.

LYNGSTRAND.

Ja, jeg tog mig den frihed at gå lidt indenfor.

HILDE.

Har De været ude og gå't morgentur nu?

LYNGSTRAND.

Å nej, — det blev nok ikke nogen lang tur idag.

HILDE.

Har De været i bad da?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg var ude i sjøen en liden stund. Jeg så Deres mor dernede. Hun gik ind i sit badehus.

HILDE.

Hvem gjorde det?

LYNGSTRAND.

Deres mor.

HILDE.

Nå så, nå.

(Hun sætter skammelen foran gyngestolen.)

BOLETTE
(ligesom afbrydende).

Sa De ikke noget til fars båd ude på fjorden?

LYNGSTRAND.

Jo, jeg syntes jeg så en sejlbåd, som styred indover.

BOLETTE.

Det var visst far. Han har været ude i sygebesøg på øerne.

(Hun ordner et og andet ved bordet.)

LYNGSTRAND
(et skridt oppe på trappen til verandaen).

Nej, her er da rigtig staseligt med blomster —!

BOLETTE.

Ja, ser det ikke godt ud?

LYNGSTRAND.

Å, det ser dejligt ud. Det ser ud, som om her var en højtidsdag i huset.

HILDE.

Det er det såmæn også.

LYNGSTRAND.

Kunde næsten skønne det. Det er visst Deres fars geburtsdag idag.

BOLETTE
(advarende til Hilde).

Hm — hm!

HILDE
(uden at bryde sig om det).

Nej, mors.

LYNGSTRAND.

Nå så, — Deres mors er det.

BOLETTE
(sagte, vred).

Men, Hilde —!

HILDE
(ligeså).

La' mig være! (til Lyngstrand.) De skal vel gå hjem og få Dem frokost nu?

LYNGSTRAND
(stiger ned fra trappen).

Ja, jeg skulde vel se at få mig lidt til livs.

HILDE.

De synes da visst, at De lever rigtig godt der borte på hotellet?

LYNGSTRAND.

Jeg bor ikke længer på hotellet. Det blev mig for dyrt.

HILDE.

Hvor bor De da nu?

LYNGSTRAND.

Nu bor jeg oppe hos madam Jensen.

HILDE.

Hvilken madam Jensen?

LYNGSTRAND.

Jor'moren.

HILDE.

Undskyld, herr Lyngstrand, — men jeg har virkelig andet at bestille end at —

LYNGSTRAND.

Å, jeg skulde visst ikke ha' sagt det der.

HILDE.

Hvilket noget?

LYNGSTRAND.

Det, som jeg sa'.

HILDE
(måler ham, unådigt).

Jeg forstår Dem aldeles ikke.

LYNGSTRAND.

Nej, nej. Men så vil jeg da sige frokenerne farvel så længe.

BOLETTE
(kommer frem til trappen).

Farvel, farvel, herr Lyngstrand. De får rigtig ha' os undskyldt for idag —. Men siden en gang, — når De får rigtig god tid — og når De har lyst, — så må De endelig se indom og hilse på far og — og på os andre.

LYNGSTRAND.

Jo, mange tak. Det skal jeg så inderlig gerne gøre.

(Han hilser og går ud gennem havedøren. I det han går forbi på vejen udenfor til venstre, hilser han endnu en gang op til verandaen.)

HILDE
(halvhøjt).

Adjo, mosjø! Værs'go' og hils mor Jensen fra mig.

BOLETTE
(sagte, rusker hende i armen).

Hilde —! Din uskikkelige unge! Er du rent gal! Han kunde gerne høre dig!

HILDE.

Pyt, — tror du, jeg bryr mig om det!

BOLETTE
(ser ud til højre).

Nu kommer far.

(DOKTOR WANGEL, rejseklædt og med en liden vadsæk i hånden, kommer frem på fodstien fra højre.)

WANGEL.

Se, her har I mig igen, småpiger!

(Han går ind gennem stakitdøren.)

BOLETTE

(går ham imøde nede i haven).

Å, det var da dejligt, at du kom.

HILDE

(går også ned til ham).

Har du gjort ifra dig for hele dagen nu, far?

WANGEL.

Å nej, jeg får nok ned på kontoret en liden stund siden. — Sig mig, — ved I om Arnholm er kommet?

BOLETTE.

Ja, han kom inat. Vi har havt bud henne i hotellet.

WANGEL.

Altså ikke set ham endnu?

BOLETTE.

Nej. Men han kommer visst ind til os i formiddag.

WANGEL.

Ja, det gør han ganske sikkert.

HILDE

(trækker i ham).

Far, nu må du da sé dig om.

WANGEL
(ser hen mod verandaen).

Ja, jeg ser det nok, barn. — Her er jo rigtig festligt.

BOLETTE.

Ja, synes du ikke, vi har fåt det pent i stand?

WANGEL.

Jo, det må jeg rigtignok sige. — Er — er vi alene i huset nu?

HILDE.

Ja, hun er gåt i —

BOLETTE
(falder raskt ind).

Mor er i bad.

WANGEL
(ser venligt på Bolette og klapper hende på hodet. Derpå siger han lidt nølende):

Hør nu, småpiger, — vil I ha' alt dette her stående således hele dagen? Og flaget hejst hele dagen også?

HILDE.

Å, men det kan du da vel sagtens tænke dig, far!

WANGEL.

Hm, — ja vel. Men, ser I —

Bolette
(blinker og nikker til ham).

Du kan da vel skønne, at vi har gjort det alt sammen for overlærer Arnholms skyld. Når slig en god ven kommer første gang og hilser på dig —

Hilde
(smiler og rusker i ham).

Tænk, — han, som har været Bolettes lærer, far!

Wangel
(med et halvt smil).

I to er mig rigtig et par poliske —. Nå, herre gud, — det er jo i grunden så ganske naturligt, at vi erindrer hende, som ikke mere er iblandt os. Men alligevel. Se der, Hilde. (gir vadsækken fra sig.) Ned på kontoret med den. — Nej, småpiger, — jeg liker ikke dette her. Ikke måden, forstår I. Dette, at vi således hvert år —. Nå, — hvad skal man sige! Det kan vel sagtens ikke gøres anderledes.

Hilde
(vil gå gennem haven til venstre med vadsækken, men standser, vender sig og peger ud).

Se den herren, som kommer der borte. Det er visst overlæreren.

Bolette
(ser derhen).

Han der? (ler.) Nej, du er god, du! Tror du den halvgamle fyren er Arnholm!

WANGEL.

Nå, bi lidt, barn. Jo så min sandten tror jeg ikke det er ham! — Jo visst er det så, jo!

BOLETTE

(stirrer derhen, stille forbauset).

Ja, ved gud, tror ikke jeg også —!

(OVERLÆRER ARNHOLM, i elegant formiddagsdragt, med guldbriller og en tynd stok, kommer udenfor på vejen fra venstre. Han har et noget overanstrængt udseende, ser ind i haven, hilser venligt og går ind gennem stakitdøren.)

WANGEL

(går ham imøde).

Velkommen, kære overlærer! Hjertelig velkommen på gamle tomter igen!

ARNHOLM.

Tak, tak, doktor Wangel. Tusend tak skal De ha'.

(De ryster hinandens hænder og går sammen fremover i haven.)

ARNHOLM.

Og der har vi børnene! (rækker dem hænderne og ser på dem.) De to skulde jeg neppe ha' kendt igen.

WANGEL.

Nej, det tror jeg nok.

ARNHOLM.

Å jo, — kanské dog Bolette. — Jo, Bolette skulde jeg nok ha' kendt.

WANGEL.

Knapt nok, tænker jeg. Det er jo også nu en otte—ni år siden, De så hende sidst. Å ja, her er sagtens mangt og meget forandret i den tid.

ARNHOLM
(ser sig om).

Jeg synes egentlig ikke det. Når jeg undtager, at træerne er vokset adskilligt til — og så at der er anlagt den løvhytten der —

WANGEL.

Å nej, sådan i det ydre —

ARNHOLM
(smiler).

Og så det, naturligvis, at nu har De jo to store giftefærdige døttre i huset.

WANGEL.

Å, giftefærdig er da vel bare den ene.

HILDE
(halvhøjt).

Nej, hør på far!

WANGEL.

Men nu tænker jeg, vi sætter os op på verandaen. Der er svalere end her. Vær så god.

ARNHOLM.

Tak, tak, kære doktor.

(De går derop. Wangel anviser Arnholm plads i gyngestolen.)

WANGEL.

Se så. Nu skal De bare sidde ganske rolig og hvile Dem ud. For De ser virkelig noget anstrængt ud efter rejsen.

ARNHOLM.

Å, det betyder ingenting. Her i disse omgivelser —

BOLETTE
(til Wangel).

Skal vi ikke bringe lidt sodavand og saft i havestuen? Her ude bliver det visst snart for varmt.

WANGEL.

Jo, gør det, småpiger. Lad os få sodavand og saft. Og så lidt konjak kanské.

BOLETTE.

Skal det være konjak også?

WANGEL.

Bare lidt. Om nogen skulde ville ha'.

BOLETTE.

Ja, ja da. Hilde, gå så ned på kontoret med vadsækken.

(BOLETTE går ind i havestuen og lukker døren efter sig. HILDE tar vadsækken og går gennem haven bag huset til venstre.)

Arnholm
(som har fulgt Bolette med øjnene).

Det er da virkelig en prægtig —. Det er to prægtige pigeborn, som der er vokset op for Dem.

Wangel
(sætter sig).

Ja, synes De ikke det.

Arnholm.

Jo, det er ligefrem overraskende med Bolette. Og med Hilde også. — Men nu De selv, kære doktor —. Tænker De at bli' boende her al Deres tid?

Wangel.

Å ja, det blir visst til det. Her er jeg jo født og båren, som man siger. Her har jeg levet så inderlig lykkelig med hende, som gik bort fra os så tidlig. Hende, som De kendte, da De var her sidst, Arnholm.

Arnholm.

Ja — ja.

Wangel.

Og nu lever jeg her så lykkelig med hende, som jeg fik i stedet. Å, jeg må sige, at i det hele og store taget har skæbnen været god imod mig.

Arnholm.

Men ingen børn i Deres andet ægteskab?

Wangel.

Vi fik en liden gut for to—halvtredje år siden. Men ham beholdt vi ikke længe. Han døde, da han var en fire—fem måneder gammel.

Arnholm.

Er ikke Deres hustru hjemme idag?

Wangel.

Jo, nu må hun visst snart komme. Hun er nede og tar bad. Det gør hun hver eneste dag i denne tid. Hvad slags vejr det så er.

Arnholm.

Fejler der hende noget?

Wangel.

Ikke sådan ligefrem fejler. Skønt hun har rigtignok været mærkelig nervøs i de sidste par år. Det vil sige, sådan af og til. Jeg kan ikke rigtig bli' klog på, hvad der egentlig er i vejen med hende. Men det at gå i sjøen, det er ligesom hendes liv og lyst, det, ser De.

Arnholm.

Det kan jeg huske fra før af.

Wangel

(med et næsten umærkeligt smil).

Ja, De kender jo Ellida fra den tid, De var lærer der ude i Skjoldviken.

ARNHOLM.

Forstår sig. Hun kom ofte på besøg i prestegården. Og jeg traf hende også for det meste, når jeg var ude i fyrtårnet og så til hendes far.

WANGEL.

Den tiden der ude kan De tro har sat sine dybe mærker i hende. Folk her i byen kan slet ikke forstå det. De kalder hende «fruen fra havet».

ARNHOLM.

Gør de det?

WANGEL.

Ja. Og se derfor —. Tal nu De med hende om gamle dage, kære Arnholm. Det vil hun ha' så inderlig godt af.

ARNHOLM
(ser tvilende på ham).

Har De egentlig nogen grund til at tro det?

WANGEL.

Ja visst har jeg så.

ELLIDAS STEMME
(høres udenfor i haven til højre).

Er det dig, Wangel!

WANGEL
(rejser sig).

Ja, kære.

(Fru ELLIDA WANGEL, med et stort, let kastetørklæde om sig og med håret vådt, udslået over skuldrene, kommer frem mellem træerne ved løvhytten. Overlærer Arnholm rejser sig.)

WANGEL

(smiler og strækker hænderne mod hende).

Nå, se der har vi havfruen!

ELLIDA

(går ilsomt op på verandaen og griber hans hænder):

Gud ske lov, at jeg ser dig igen! Når kom du?

WANGEL.

Nu netop. For en liden stund siden. (Tyder mod Arnholm.) Men vil du ikke hilse på en gammel bekendt —?

ELLIDA

(rækker Arnholm hånden).

Der har vi Dem altså. Velkommen! Og undskyld, at jeg ikke var hjemme —

ARNHOLM.

Å, jeg be'r. Gør endelig ingen omstændigheder —

WANGEL.

Var vandet bra' friskt idag?

ELLIDA.

Friskt! Å gud, her er vandet aldrig friskt. Så lunkent og så slapt. Uh! Vandet er sygt her inde i fjordene.

ARNHOLM.

Sygt?

ELLIDA.

Ja, det er sygt. Og jeg tror det gør én syg også.

WANGEL
(smiler).

Nå, du anbefaler rigtignok badestedet.

ARNHOLM.

Jeg tror nu snarere, at De, fru Wangel, har et særligt forhold både til havet og til alt, hvad havets er.

ELLIDA.

Å ja, kanske det. Jeg tror det næsten selv. — Men ser De, hvor festligt småpigerne har ordnet al ting for Deres skyld?

WANGEL
(forlegen).

Hm—. (ser på sit uhr.) Nu må jeg nok snart —

ARNHOLM.

Er det virkelig for min skyld —?

ELLIDA.

Ja, det kan De da forstå. Vi stadser jo ikke sådan op til hverdags. — Uh, — hvor kvæ-

lende hedt her er under dette taget! (Går ned i haven.) Kom her over! Her er da i det mindste ligesom en slags luftning.

(Hun sætter sig i løvhytten.)

ARNHOLM
(går derhen).

Jeg synes såmæn her lufter ganske friskt.

ELLIDA.

Ja De, som er vant til den kvalme hovedstadsluften. Der skal det jo være rent forfærdeligt om sommeren, har jeg hørt.

WANGEL
(som ligeledes er gået ned i haven).

Hm, kære Ellida, nu får du nok underholde vor gode ven alene en stund.

ELLIDA.

Har du forretninger?

WANGEL.

Ja, jeg må ned på kontoret. Og så får jeg jo se at klæ' mig lidt om. Men jeg blir ikke længe —

ARNHOLM
(sætter sig i løvhytten).

Forhast Dem endelig ikke, kære doktor. Deres hustru og jeg skal nok vide at fordrive tiden.

WANGEL
(nikker).

Å ja, — det stoler jeg på. Nå, — på gensyn da!

(Han går ud gennem haven til venstre.)

ELLIDA
(efter en kort taushed).

Synes De ikke, man sidder godt her?

ARNHOLM.

Jeg synes jeg sidder godt nu.

ELLIDA.

Lysthuset her kaldes mit lysthus. For det er mig, som har lad't det indrette. Eller rettere Wangel — for min skyld.

ARNHOLM.

Og her plejer De så at sidde?

ELLIDA.

Ja, her sidder jeg for det meste om dagen.

ARNHOLM.

Med småpigerne vel?

ELLIDA.

Nej, småpigerne — de holder til på verandaen.

Arnholm.

Og Wangel selv?

Ellida.

Å, Wangel går så fra og til. Snart er han her hos mig og snart er han over hos børnene.

Arnholm.

Er det Dem, som vil ha' det således?

Ellida.

Jeg tror, at alle parter finder sig bedst ved det på den måde. Vi kan jo tale over til hverandre — når vi en gang imellem synes, vi har noget at sige.

Arnholm
(efter en stund i tanker).

Da jeg sidst færdedes på Deres veje —. Ude i Skjoldviken, mener jeg —. Hm, — det er længe siden nu —.

Ellida.

Det er godt og vel ti år siden De var der ude hos os.

Arnholm.

Ja, så omtrent. Men når jeg tænker mig Dem der ude i fyrtårnet —! Hedningen, som gamle presten kaldte Dem, fordi Deres far havde

ladt Dem døbe, som han sa', med et skibsnavn og ikke med et kristent menneskenavn —

ELLIDA.

Ja, hvad så?

ARNHOLM.

Mindst af alt havde jeg tro'd, jeg skulde få se Dem igen her inde som fru Wangel.

ELLIDA.

Nej, dengang var jo Wangel endnu ikke ble't —. Dengang leved jo endnu småpigernes første mor. Deres rigtige mor sådan —

ARNHOLM.

Ja vel. Ja vel. Men selv om ikke så havde været —. Selv om han havde været frank og fri, — så havde jeg aldrig tænkt, at dette her skulde komme i stand.

ELLIDA.

Ikke jeg heller. Aldrig i verden — dengang.

ARNHOLM.

Wangel er jo så bra'. Så hæderlig. Så inderlig god og snil imod alle mennesker —

ELLIDA
(varmt og hjerteligt).

Ja, det er han rigtignok!

ARNHOLM.

— men han må da være så himmelvidt forskellig fra Dem, synes jeg.

ELLIDA.

Det har De ret i. Det er han også.

ARNHOLM.

Nå, men hvorledes kom det da? Hvorledes kom det!

ELLIDA.

Å, kære Arnholm, De må ikke spørge mig om det. Jeg vilde ikke kunne forklare Dem de ting. Og selv om jeg kunde, så vilde De aldrig være i stand til at fatte og forstå en smule af det.

ARNHOLM.

Hm —. (lidt sagtere.) Har De nogensinde betro'd Deres mand noget om mig? Jeg mener naturligvis om det forgæves skridt, — som jeg engang lod mig henrive til.

ELLIDA.

Nej. Kan De tro sligt! Ikke et ord har jeg sagt ham om — om det, De sigter til.

ARNHOLM.

Det glæder mig. For jeg følte mig ligesom lidt trykket ved tanken om at —

ELLIDA.

Det behøver De slet ikke. Jeg har bare sagt ham, som sandt er, at jeg holdt svært af Dem og at De var den troeste og bedste ven, jeg havde derude.

ARNHOLM.

Tak for det. Men, sig mig nu, — hvorfor skrev De mig aldrig til siden jeg rejste?

ELLIDA.

Jeg tænkte, det kunde kanské gøre Dem ondt at høre noget fra en, som — som ikke kunde komme Dem imøde således, som De havde ønsket det. Det var jo ligesom at rippe op igen i noget pinligt, syntes jeg.

ARNHOLM.

Hm —. Ja, ja, De kan sagtens ha' ret i det.

ELLIDA.

Men hvorfor skrev De aldrig selv?

ARNHOLM

(ser på hende og smiler halvt bebrejdende).

Jeg? Gøre begyndelsen? Kanské gøre mig mistænkt for at ville indlede noget nyt. Efter et sådant afslag som det, jeg havde fåt?

ELLIDA.

Å nej, det forstår jeg jo nok også. — Har De aldrig siden tænkt på nogen anden forbindelse?

ARNHOLM.

Aldrig. Jeg er ble't trofast mod mine erindringer.

ELLIDA
(halvt spøgende).

Å hvad! Lad de gamle triste erindringer fare. De skulde sandelig heller tænke på at bli' en lykkelig ægtemand, synes jeg.

ARNHOLM.

Da måtte det nok ské snart, fru Wangel. Husk på, — jeg har såmæn allerede, med skam at sige, fyldt de syv og tredive.

ELLIDA.

Nå ja, desto større grund til at skynde Dem. (tier lidt, derpå siger hun alvorlig og dæmpet.) Men hør nu, kære Arnholm, — nu vil jeg sige Dem en ting, som jeg ikke kunde fåt frem dengang, om det så havde gældt mit liv.

ARNHOLM.

Hvad er da det?

ELLIDA.

Da De gjorde — det forgæves skridt, som De nylig sa', — da kunde jeg ikke svare Dem anderledes end jeg svarte.

ARNHOLM.

Jeg véd det. De havde ikke andet at byde mig end godt venskab. Jeg véd det jo.

ELLIDA.

Men De véd ikke, at hele mit sind og alle mine tanker dengang var andetsteds henne.

ARNHOLM.

Dengang!

ELLIDA.

Ja, netop.

ARNHOLM.

Men det er jo umuligt! De tar fejl af tiden! Jeg tror knapt De kendte Wangel dengang.

ELLIDA.

Det er ikke Wangel, jeg taler om.

ARNHOLM.

Ikke Wangel? Men på den tid, — der ude i Skjoldviken —. Jeg mindes ikke et eneste menneske der ude, som jeg kunde tænke mig muligheden af, at De kunde fæste Dem ved.

ELLIDA.

Nej, nej, — det tror jeg nok. For det var så rent forvildende galt alt sammen.

ARNHOLM.

Men så lad mig da høre nærmere om dette her!

ELLIDA.

Å, det er jo nok, når De véd, at jeg var bunden dengang. Og nu véd De det jo.

ARNHOLM.

Om De nu ikke havde været bunden dengang?

ELLIDA.

Hvad så?

ARNHOLM.

Vilde da Deres svar på mit brev være faldet anderledes ud?

ELLIDA.

Hvor kan jeg vide det? Da Wangel kom, faldt jo svaret anderledes ud.

ARNHOLM.

Hvad skal det så tjene til at fortælle mig, at De var bunden?

ELLIDA

(rejser sig ligesom i angst og uro).

Fordi jeg må ha' nogen at betro mig til. Nej, nej, bliv De bare siddende.

ARNHOLM.

Deres mand véd altså ikke noget om sagen?

Ellida.

Jeg tilstod ham fra først af, at mit sind engang havde været andetsteds henne. Mere har han ikke forlangt at vide. Og vi har aldrig rørt ved det siden. Det var jo i grunden ikke andet end galskab heller. Og så gik det jo overstyr igen straks. Ja, det vil sige — på en måde.

Arnholm
(rejser sig).

Bare på en måde? Ikke helt!

Ellida.

Jo, jo visst! Å gud, kære Arnholm, det er slet ikke således, som De tænker. Det er noget så rent ubegribeligt. Jeg véd ikke, hvorledes jeg skulde kunne fortælle det. De vilde bare tro, at jeg var syg. Eller at jeg var rent gal.

Arnholm.

Min bedste frue, — nu må og skal De sandelig tale fuldt ud.

Ellida.

Nå da! Jeg får prøve på det. Hvorledes vil De, som en fornuftig mand, kunne forklare Dem at — (ser ud og afbryder.) Vent til siden. Her kommer nok besøg.

(Lyngstrand kommer ude på vejen fra venstre og går ind i haven. Han har en blomst i knaphullet og bærer en stor smuk buket, omviklet med papir og silkebånd. Han standser og nøler lidt uviss ved verandaen.)

ELLIDA
(frem i løvhytten).

Er det småpigerne, De ser efter, herr Lyngstrand?

LYNGSTRAND
(vender sig).

Å, er fruen der? (hilser og kommer nærmere.) Nej, det er ikke det. Det er ikke frøkenerne. Det er Dem selv, fru Wangel. De har jo gi't mig lov til at komme og besøge Dem —

ELLIDA.

Ja visst har jeg så. De er os altid velkommen.

LYNGSTRAND.

Mange tak. Og da det falder sig så heldigt, at her just er festlighed i huset idag —

ELLIDA.

Nå, så det véd De?

LYNGSTRAND.

Jaha. Og derfor vilde jeg gerne være så fri at overrække fru Wangel denne her —

(Han bukker og rækker buketten frem.)

ELLIDA
(smiler).

Men, bedste herr Lyngstrand, er det ikke rigtigst, at De gir Deres smukke blomster til over-

lærer Arnholm selv? For det er jo dog egentlig ham, som —

LYNGSTRAND
(ser uvisst på dem begge).

Undskyld, — men jeg kender ikke den fremmede herre. Det er bare —. Jeg kommer i anledning af geburtsdagen, frue.

ELLIDA.

Geburtsdagen? Så har De ta't fejl, herr Lyngstrand. Der er ingen fødselsdag her i huset idag.

LYNGSTRAND
(smiler lunt).

Å, jeg véd det nok. Men jeg trode ikke, det skulde være så hemmeligt.

ELLIDA.

Hvad for noget véd De?

LYNGSTRAND.

At det er fruens ge— fruens fødselsdag.

ELLIDA.

Min?

ARNHOLM
(ser spørgende på hende).

Idag? Nej visst ikke, nej.

ELLIDA
(til Lyngstrand).

Hvor falder De da på det?

LYNGSTRAND.

Det er frøken Hilde, som har forrådt det. Jeg var lidt indom her før idag. Og så spurte jeg frøkenerne, hvorfor de stadsed så svært op med blomster og flag —

ELLIDA.

Nå ja vel?

LYNGSTRAND.

— og så svared frøken Hilde: jo, for idag er det mors — fødselsdag.

ELLIDA.

Mors —! Nå så.

ARNHOLM.

Aha!

(Han og Ellida ser forstående på hinanden.)

ARNHOLM.

Ja, når den unge mand altså véd det, fru Wangel —

ELLIDA
(til Lyngstrand).

Ja, når De nu engang véd det, så —

LYNGSTRAND
(byder buketten igen).

Må jeg så få lov til at gratulere —

ELLIDA
(tar blomsterne).

Mange tak skal De ha'. — Vær så god og sid ned et øjeblik, herr Lyngstrand.

(Ellida, Arnholm og Lyngstrand sætter sig i løvhytten.)

ELLIDA.

Dette her — med min fødselsdag — det skulde ha' været en hemmelighed, herr overlærer.

ARNHOLM.

Det skulde nok det. Det skulde ikke ha' været for os uindviede.

ELLIDA
(lægger buketten på bordet).

Nej, just så. Ikke for de uindviede.

LYNGSTRAND.

Jeg skal så sandelig ikke nævne det til noget levendes menneske.

ELLIDA.

Å, det er nu ikke sådan ment. — Men hvorledes går det Dem så? Jeg synes, De ser bedre ud nu end før.

LYNGSTRAND.

Ja, jeg tror nok, det går bra' med mig. Og så til næste år, når jeg kanske får komme ned til de sydlige lande —

ELLIDA.

Og det får De jo, siger småpigerne.

LYNGSTRAND.

Ja, for i Bergen har jeg en velgører, som beskytter mig. Og han har lovet, at han vil hjælpe mig til næste år.

ELLIDA.

Hvorledes har De fåt fat på ham?

LYNGSTRAND.

Å, det traf sig så svært heldigt. For jeg har en gang været ude til sjøs med et af skibene hans.

ELLIDA.

Har De det? Så De havde lyst til sjøen dengang?

LYNGSTRAND.

Nej, ikke det mindste. Men da mor var død, så vilde ikke far ha' mig gåendes længer hjemme hos sig. Og så lod han mig gå til sjøs. Så forliste vi i engelske kanalen på hjemrejsen. Og det var jo godt for mig.

ARNHOLM.

Hvorledes det, mener De?

LYNGSTRAND.

Jo, for ved det forliset var det, at jeg fik mit knæk. Dette her for brystet. Jeg lå så længe i det iskolde vandet, før de kom og berged mig. Og så måtte jeg jo begi' sjøen. — Ja, det var rigtignok en stor lykke.

ARNHOLM.

Så? Synes De det?

LYNGSTRAND.

Ja. For knækket er jo ikke videre farligt. Og nu kan jeg jo få bli' billedhugger, som jeg så inderlig gerne vilde. Tænk — at få modellere i det dejlige léret, som føjer sig så fint mellem fingrene!

ELLIDA.

Og hvad vil De så modellere? Skal det være havmænd og havfruer? Eller skal det være gamle vikinger —?

LYNGSTRAND.

Nej, det blir nok ikke sligt noget. Så snart jeg kan komme til, vil jeg prøve på at gøre et stort værk. Sådan en gruppe, som de kalder det.

Ellida.

Nå ja, — men hvad skal da den gruppen forestille?

Lyngstrand.

Å, det skulde nu være noget, som jeg selv har oplevet.

Arnholm.

Ja, ja, — hold Dem helst til det.

Ellida.

Men hvad skal det være for noget?

Lyngstrand.

Jo, jeg havde tænkt, det skulde være en ung sjømandskone, som ligger og sover så underlig uroligt. Og drømme gør hun også. Jeg tror nok, jeg skal få det til slig, at de kan se på hende, at hun drømmer.

Arnholm.

Skal der da ikke være noget mere?

Lyngstrand.

Jo, der skal være én figur til. Sådan en gestalt at kalde for. Det skal være hendes mand, som hun har været troløs imod, mens han var borte. Og han er druknet i havet.

Arnholm.

Hvorledes, siger De —?

Ellida.

Er han druknet?

Lyngstrand.

Ja. Han er druknet på sjørejs. Men så er der det underlige, at han er kommet hjem alligevel. Det er ved nattens tider. Og nu står han der for sengen og ser på hende. Han skal stå så drivendes våd, som de dra'r en op af sjøen.

Ellida
(læner sig tilbage i stolen).

Det var da noget forunderligt noget. (lukker øjnene.) Å, jeg kan se det så lys levende for mig.

Arnholm.

Men i al verdens navn, herr — herr —! De sa' jo, at det skulde være noget, som De havde oplevet.

Lyngstrand.

Jaha, — jeg har også oplevet dette her. På en måde, at sige.

Arnholm.

Oplevet at en død mand —?

Lyngstrand.

Nå ja, jeg mener jo ikke sådan lige til oplevet. Ikke oplevet det udvendig, forstår sig. Men alligevel så —

Ellida
(livfuldt, spændt).

Fortæl mig alt, hvad De véd og kan! Dette her må jeg ha' fuld rede på.

Arnholm
(smiler).

Ja, dette må jo sagtens være noget for Dem. Sådant noget med havstemning i.

Ellida.

Hvorledes var det så, herr Lyngstrand?

Lyngstrand.

Jo, det var så, at den gang vi skulde sejle hjem med briggen fra en by, som de kalder for Halifax, så måtte vi lægge bådsmanden efter os på sygehuset der. Så fik vi påmønstret en amerikaner i stedet. Denne her nye bådsmanden —

Ellida.

Amerikaneren?

Lyngstrand.

— ja; han fik en dag lånt hos kaptejnen en bunke gamle aviser, som han stodt og stadig læste i. For han vilde lære sig norsk, sa' han.

Ellida.

Nå! Og så!

LYNGSTRAND.

Så var det en kveld i et overhændigt vejr. Alle mand var på dæk. Undtagen bådsmanden og jeg da. For han havde forstuvet ene foden sin, så han ikke kunde træ' på den. Og jeg var også klejn af mig og lå til kojs. Nå, så sad han da der i lugaren og læste i et af de gamle bladene igen —

ELLIDA.

Ja vel! Ja vel!

LYNGSTRAND.

Men bedst som han sidder, så hører jeg, at han gir ligesom et brøl ifra sig. Og da jeg så ser på ham, så ser jeg, at han er kridenes hvid i ansigtet. Og så gir han sig til at knase og mase bladet sammen og plukke det i tusend små stykker. Men det gjorde han så ganske stille, stille.

ELLIDA.

Sa' han da slet ingen ting? Talte han ikke?

LYNGSTRAND.

Ikke straks. Men lidt efter sa' han ligesom til sig selv: Giftet sig. Med en anden mand. Mens jeg var borte.

Ellida

(lukker øjnene, og siger halv sagte).

Sa' han det?

Lyngstrand.

Ja. Og tænk, — det sa' han på rigtig godt norsk. Han må ha' havt svært let for at lære fremmede sprog, den manden.

Ellida.

Og hvad så siden? Hvad skede så mere?

Lyngstrand.

Ja, så kommer dette her underlige, som jeg aldrig i verden skal glemme. For han la' til, — ganske stille det også: Men min er hun og min skal hun bli'. Og mig skal hun følge, om jeg så skal komme hjem og hente hende som en druknet mand fra svarte sjøen.

Ellida

(skænker sig et glas vand. Hendes hånd ryster).

Puh, — hvor lummert her er idag —

Lyngstrand.

Og det sa' han med slig en magt i viljen, at jeg syntes, han måtte være mand for at gøre det også.

ELLIDA.

Ved De ikke noget om, — hvad der er ble't af den manden?

LYNGSTRAND.

Å, frue, han er visst ikke mere i live.

ELLIDA
(hurtigt).

Hvorfor tror De det!

LYNGSTRAND.

Jo, for vi forliste jo bagefter i kanalen. Jeg var kommen mig ned i storbåden med kaptejnen og fem andre. Styrmanden gik i hækjollen. Og i den var også amerikaneren og en mand til.

ELLIDA.

Og fra dem har man ingen ting hørt siden?

LYNGSTRAND.

Nej, ingen verdens ting, frue. Min velgorer skrev det nu nylig i et brev. Men netop derfor har jeg fåt slig svær lyst til at gøre et kunstværk af det. Den troløse sjomandskonen ser jeg så lebendig for mig. Og så hævneren, som er druknet og som alligevel kommer hjem fra sjøen. Jeg kan se dem begge to så tydeligt.

ELLIDA.

Jeg også. (Rejser sig.) Kom, — lad os gå ind. Eller helst ned til Wangel! Jeg synes, her er så kvælende lummert.

(Hun går ud af løvhytten.)

LYNGSTRAND
(som ligeledes har rejst sig).

Jeg, for min dél, får nok sige tak for mig. Det skulde bare være et lidet besøg for fødselsdagens skyld.

ELLIDA.

Nå, som De vil da. (Rækker ham hånden.) Farvel og tak for blomsterne.

(Lyngstrand hilser og går gennem stakitdøren ud til venstre.)

ARNHOLM
(står op og går hen til Ellida).

Jeg ser nok, at det er gåt Dem nær til hjerte, kære fru Wangel.

ELLIDA.

Å ja, De kan gerne kalde det så, endskønt —

ARNHOLM.

Men i grunden er det jo ikke andet, end De måtte være forberedt på.

ELLIDA
(ser studsende på ham).

Forberedt!

ARNHOLM.

Ja, jeg synes det.

ELLIDA.

Forberedt på at nogen kunde komme igen —! Komme igen på slig en vis!

ARNHOLM.

Men hvad i al verden —! Er det den forstyrrede billedhuggerens skipperhistorie —?

ELLIDA.

Å, kære Arnholm, han er kanske ikke så forstyrret endda.

ARNHOLM.

Er det altså denne snak om den døde mand, som har rystet Dem således? Og jeg, som trode, at —

ELLIDA.

Hvad trode De?

ARNHOLM.

Jeg trode naturligvis, at det bare var maskespil af Dem. At De sad her og pintes, fordi De var kommen efter, at der i lønlighed fejres familjefest i huset. At Deres mand og hans børn lever et erindringsliv, som De ingen dél har i.

ELLIDA.

Å nej, nej. Det får være med det, som det være vil. Jeg har ingen ret til at kræve min mand helt og alene for mig.

ARNHOLM.

Det synes jeg dog De måtte ha'.

ELLIDA.

Ja. Men jeg har det ikke alligevel. Det er sagen. Jeg selv lever jo også i noget, — som de andre står udenfor.

ARNHOLM.

De! (Sagtere.) Er det således at forstå —? De — De holder egentlig ikke af Deres mand!

ELLIDA.

Å jo, jo, — af hele mit sind er jeg kommet til at holde af ham! Og just derfor er det så forfærdeligt, — så uforklarligt, — så rent utænkeligt —!

ARNHOLM.

Nu skal De betro Deres sorger helt og holdent til mig! Vil De ikke det, fru Wangél?

ELLIDA.

Jeg kan ikke, kære ven. Ikke nu i alle fald. Kanske senere.

(BOLETTE kommer ud på verandaen og går ned i haven.)

BOLETTE.

Nu kommer far fra kontoret. Skulde vi så ikke alle sammen sætte os ind i havestuen?

ELLIDA.

Jo, lad os det.

(WANGEL, omklædt, kommer med HILDE fra venstre bag huset.)

WANGEL.

Se så! Her har I mig frank og fri! Nu skal det smage at få sig et godt glas kølende til livs.

ELLIDA.

Vent lidt.

(Hun går ind i løvhytten og henter buketten.)

HILDE.

Nej se, se! Alle de dejlige blomster! Hvor har du fåt dem fra?

ELLIDA.

Dem har jeg fåt af billedhugger Lyngstrand, min kære Hilde.

HILDE

(studser).

Af Lyngstrand?

BOLETTE

(urolig).

Har Lyngstrand været her — nu igen?

Ellida
(med et halvt smil).

Ja. Han kom indom med denne her. I anledning af fødselsdagen, forstår du.

Bolette
(skotter til Hilde).

Åh —!

Hilde
(mumler).

Det bæst!

Wangel
(i pinlig forlegenhed, til Ellida).

Hm —. Ja, ser du vel —. Jeg skal sige dig, min kære, gode, velsignede Ellida —

Ellida
(afbrydende).

Kom så, småpiger! Så vil vi sætte mine blomster i vand sammen med de andre.

(Hun går op på verandaen.)

Bolette
(sagte til Hilde).

Å, men hun er da i grunden snil alligevel.

Hilde
(halvhøjt, ser vred ud).

Abekatstreger! Hun lader bare så for at tækkes far.

WANGEL
(oppe på verandaen, trykker Ellidas hånd).

Tak — tak! Inderlig tak for dette her, Ellida!

ELLIDA
(steller med blomsterne).

Å hvad, — skulde ikke jeg også være med og gøre stads af — af mors fødselsdag?

ARNHOLM.

Hm —.

(Han går op til Wangel og Ellida. Bolette og Hilde blir nede i haven.)

ANDEN AKT.

(Oppe på «Udsigten», en kratbevokset højde bag byen. Lidt tilbage står en varde og en vindfløj. Store stene, skikkede til siddepladse, er henlagt omkring varden og i forgrunden. Dybt nede i baggrunden ses den ydre fjord med øer og fremspringende næs. Det åbne hav ses ikke. Det er sommernat med halvlys. Gulrødt skær i luften og over fjeldtinderne langt ude i det fjerne. Lyden af firstemmig sang høres svagt nedenunder i bakkerne til højre.)

(Unge folk fra byen, damer og herrer, kommer parvis op fra højre, går under fortrolig samtale forbi varden og ud til venstre. Lidt efter kommer Ballested som vejviser for et selskab af udenlandske turister med deres damer. Han er belæsset med sjaler og rejsetasker.)

Ballested
(peger opad med stokken).

Sehen Sie, meine Herrschaften, — dort borte liegt eine andere højde. Das willen wir også besteigen und so herunter —

(Han fortsætter på engelsk og fører selskabet ud til venstre.)

(Hilde kommer raskt op fra skråningen til højre, standser og ser sig tilbage. Lidt efter kommer Bolette op samme vej.)

Bolette.

Men, kære, hvorfor skulde vi da løbe fra Lyngstrand?

HILDE.

Fordi jeg kan ikke udstå at gå så langsomt i bakkerne. Se, — se, hvor han kryber opover.

BOLETTE.

Å, du ved jo, hvor dårlig han er.

HILDE.

Tror du, det er svært farligt?

BOLETTE.

Ja, det tror jeg rigtignok.

HILDE.

Han var jo hos far i eftermiddag. Jeg gad vide, hvad far mener om ham.

BOLETTE.

Far sa' til mig, at det er forhærdelse i lungen, — eller sligt noget. Han blir ikke gammel, sa' far.

HILDE.

Nej, sa' han det! Tænk, — det er akkurat det samme, som jeg har tro'd.

BOLETTE.

Men du må for guds skyld ikke la' dig mærke med noget.

HILDE.

Å kan du da falde på sligt. (halv sagte.) Se så,

— nu har Hans fåt kravlet sig op. Hans —. Synes du ikke en kan se udenpå ham, at han heder Hans?

BOLETTE
(hvisker).

Vær nu bare skikkelig! Det rå'r jeg dig til.

(LYNGSTRAND kommer fra højre med en parasol i hånden.)

LYNGSTRAND.

Jeg må be' frøkenerne undskylde, at jeg ikke kunde gå så fort som De.

HILDE.

Har De fåt Dem en parasol også nu?

LYNGSTRAND.

Det er Deres mors. Hun sa', jeg skulde bruge den til stok. For jeg havde ingen med.

BOLETTE.

Er de der nede endnu? Far og de andre?

LYNGSTRAND.

Ja. Deres far gik lidt ind i beværtningen. Og de andre sidder udenfor og hører på musiken. Men siden så vilde de komme herop, sa' Deres mor.

HILDE
(som står og ser på ham).

De er nok svært træt nu.

LYNGSTRAND.

Ja, jeg synes næsten, jeg er ligesom noget træt af mig. Jeg tror så sandelig, jeg får sætte mig en liden smule.

(Han sætter sig på en sten i forgrunden til højre.)

HILDE
(står foran ham).

Véd De det, at siden skal der være dans nede på musikpladsen?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg hørte, der blev snakket om det.

HILDE.

De synes vel, det er morsomt, det, at danse?

BOLETTE
(som går og plukker småblomster i lyngen).

Å, Hilde, — lad nu herr Lyngstrand få puste ud.

LYNGSTRAND
(til Hilde).

Ja, frøken, jeg vilde gerne danse — ifald jeg bare kunde.

HILDE.

Å så. Har De aldrig lært det?

LYNGSTRAND.

Nej, det har jeg ikke heller. Men det var ikke det, jeg mente. Jeg mente, jeg kan ikke for brystet.

HILDE.

For dette her knækket, som De siger, De har?

LYNGSTRAND.

Ja, derfor er det.

HILDE.

Er De svært bedrøvet, fordi De har det knækket?

LYNGSTRAND.

Å nej, jeg kan ikke sige det heller. (smiler.) For deraf tror jeg det kommer, at alle mennesker er så snille og venlige og så godgorendes imod mig.

HILDE.

Ja, og så er det jo slet ikke farligt heller.

LYNGSTRAND.

Nej, det er ikke det mindste farligt. Det forstod jeg så godt på Deres far også.

HILDE.

Og så går det jo over, straks De bare kommer ud at rejse.

LYNGSTRAND.

Jaha. Da går det over.

BOLETTE
(med blomster).

Se her, herr Lyngstrand, — disse her skal De stikke i knaphullet.

LYNGSTRAND.

Å, tusend tak, frøken! Det er da også altfor snilt af Dem.

HILDE
(ser nedover til højre).

Der kommer de nede på vejen.

BOLETTE
(ser også nedover).

Bare de véd, hvor de skal bøje af. Nej, nu går de galt.

LYNGSTRAND
(rejser sig).

Jeg vil løbe der ned til svingen og skrige til dem.

HILDE.

De må skrige svært højt da.

BOLETTE.

Nej, det er ikke værdt. De blir bare så træt igen.

LYNGSTRAND.

Å nedover går det så glat.
(Han går ud til højre.)

HILDE.

Ja nedover, ja. (ser efter ham.) Nu hopper han også! Og så tænker han ikke på det, at han skal opover igen.

BOLETTE.

Stakkers menneske —.

HILDE.

Hvis Lyngstrand fri'de til dig, vilde du så ta' ham?

BOLETTE.

Er du ble't gal nu?

HILDE.

Å jeg mener naturligvis, dersom han ikke havde dette her knækket. Og dersom han ikke så snart skulde dø. Vilde du så ta' ham?

BOLETTE.

Jeg synes, det var bedst du tog ham.

HILDE.

Nej såmæn om jeg vilde. Han ejer jo ikke et gran. Han har ikke engang det, han selv skal leve af.

BOLETTE.

Hvorfor gir du dig da altid så meget af med ham?

HILDE.

Å det gør jeg jo bare for det knækkets skyld.

BOLETTE.

Jeg har slet ikke mærket noget til, at du ynker ham for det.

HILDE.

Nej, det gør jeg ikke heller. Men jeg synes, det er så fristende.

BOLETTE.

Hvilket?

HILDE.

At se på ham og få ham til at fortælle, at det ikke er farligt. Og så at han skal få rejse udenlands, og at han skal bli' kunstner. Alt det går han og tror på og er så sjæle-fornøjet for det. Og så blir det ikke til noget ligevel. Aldrig i verden. For han får ikke leve så længe. Det synes jeg er så spændende at tænke på.

BOLETTE.

Spændende!

HILDE.

Ja, jeg synes netop, det er spændende. Jeg tillader mig det.

BOLETTE.

Fy, Hilde, du er rigtig en styg unge!

HILDE.

Det vil jeg også være. På trods! (ser nedover.) Nå endelig! Arnholm liker nok ikke det at stige tilvejrs. (vender sig.) Nej, det er sandt, — véd du, hvad jeg så på Arnholm ved middagsbordet?

BOLETTE.

Nå?

HILDE.

Tænk, — håret begynder at falde af ham — her midt oppe i hodet.

BOLETTE.

Å snak! Det er visst ikke sandt.

HILDE.

Jo. Og så har han rynker her ved begge øjnene. Gud, Bolette, at du kunde være så forlibt i ham, dengang han læste med dig!

BOLETTE
(smiler).

Ja, kan du skønne det? Jeg husker, jeg engang græd mine modige tårer, fordi han havde sagt, at han syntes Bolette var et stygt navn.

HILDE.

Ja, tænk det! (ser nedover igen.) Nej, vil du bare se der, du! Nu går «fruen fra havet» og prater med ham. Ikke med far. — Jeg undres på, om ikke de to har et godt øje til hinanden.

BOLETTE.

Du skulde rigtig skamme dig, skulde du. Hvor kan du stå og sige sligt noget om hende? Nu var det ble't så godt imellem os —

HILDE.

Javisst, — bild dig bare det ind, min tos! Å nej, du, det blir såmæn aldrig godt imellem os og hende. For hun passer slet ikke for os. Og ikke vi for hende heller. Gud véd, hvad far skulde trække hende ind i huset for! — Det skulde ikke undre mig, om hun gik hen og blev gal for os en vakker dag.

BOLETTE.

Gal! Hvor kan du falde på sligt?

HILDE.

Å, det var da ikke så underligt. Hendes mor blev jo også gal. Hun døde som gal, det véd jeg.

BOLETTE.

Ja, gud véd, hvad ikke du har din næse i. Men gå bare ikke og snak om det. Vær nu snil — for fars skyld. Hører du det, Hilde?

(WANGEL, ELLIDA, ARNHOLM og LYNGSTRAND kommer op fra højre.)

ELLIDA
(peger henover mod baggrunden).

Der ude ligger det!

ARNHOLM.

Ja, rigtig. I den retning må det være.

ELLIDA.

Der ude ligger havet.

BOLETTE
(til Arnholm).

Synes De ikke, det er smukt heroppe?

ARNHOLM.

Her er storartet, synes jeg. Pragtfuld udsigt.

WANGEL.

Ja, De har sagtens aldrig været her oppe for?

ARNHOLM.

Nej, aldrig. I min tid tror jeg knapt her var fremkommeligt. Ikke en fodsti engang.

WANGEL.

Og ingen anlæg heller. Alt det har vi fåt i de sidste år.

BOLETTE.

Der borte på «Lodskollen» er det endnu mere storartet at se udover.

WANGEL.

Skal vi kanské gå der bort, Ellida?

ELLIDA
(sætter sig på en sten til højre).

Tak. Ikke jeg. Men gå kun I andre. Så blir jeg siddende her imens.

Wangel.

Ja, da blir jeg hos dig. Småpigerne kan jo vise herr Arnholm omkring.

Bolette.

Har De lyst at gå med os, herr Arnholm?

Arnholm.

Ja, meget gerne. Er der lagt vej did op også?

Bolette.

Å ja. Der er god bred vej.

Hilde.

Vejen er så bred, at der rundelig kan gå to mennesker arm i arm.

Arnholm
(spøgende).

Ja mon tro det, lille frøken Hilde? (til Bolette.) Skal vi to prøve, om hun siger sandt?

Bolette
(undertrykker et smil).

Ja nok. Lad os det.

(De går arm i arm ud til venstre.)

Hilde
(til Lyngstrand).

Skal vi også gå —?

Lyngstrand.

Under arm —?

HILDE.

Nå, hvorfor ikke det? Gerne for mig.

LYNGSTRAND
(tager hendes arm og lér fornøjet).

Dette her er da rigtig løjerlig morsomt!

HILDE.

Løjerlig —?

LYNGSTRAND.

Ja, for det ser jo akkurat ud, som om vi var forlovet.

HILDE.

De har visst aldrig promeneret med en dame under armen for, herr Lyngstrand.

(De går ud til venstre.)

WANGEL
(som står henne ved varden).

Kære Ellida, nu har vi en stund for os selv —

ELLIDA.

Ja, kom og sæt dig her hos mig.

WANGEL
(sætter sig).

Her er frit og stille. Nu vil vi tale lidt sammen.

ELLIDA.

Om hvad?

WANGEL.

Om dig. Og så om vort forhold, Ellida. Jeg ser nok, at det kan ikke bli' sådan ved.

ELLIDA.

Hvad skulde komme i stedet, mener du?

WANGEL.

Fuld fortrolighed, kære. Samliv mellem os, — som før.

ELLIDA.

A, om det kunde! Men det er så rent umuligt!

WANGEL.

Jeg tror, jeg forstår dig. Af visse yttringer, som du nu og da har ladt falde, tror jeg det.

ELLIDA
(hæftigt).

Det gør du ikke! Sig ikke, at du forstår —!

WANGEL.

A jo. Du er en ærlig natur, Ellida. Du har et trofast sind —

ELLIDA.

Ja, det har jeg.

WANGEL.

Hvert et forhold, som du skal kunne føle dig

tryg og lykkelig i, må være et helt og fuldt forhold.

ELLIDA
(ser spændt på ham).

Nå, — og så!

WANGEL.

Du er ikke skikket til at være en mands anden hustru.

ELLIDA.

Hvorledes kommer du på det nu?

WANGEL.

Det har ofte skudt op i mig som en anelse. Idag stod det klart for mig. Bornenes mindefest —. Du så i mig et slags medskyldig —. Nu ja, — en mands erindringer kan jo ikke udslettes. Ikke mine i alle fald. Jeg har det ikke så.

ELLIDA.

Det véd jeg. Å, det véd jeg så godt.

WANGEL.

Men du tar fejl alligevel. For dig står det næsten som om børnenes mor var levende endnu. Som om hun var usynlig tilstede iblandt os. Du tror, at mit sind er delt lige imellem dig og hende. Den tanke er det, som oprører dig. Du ser ligesom noget usædeligt i vort forhold. Derfor er det,

at du ikke længer kan — eller ikke længer vil leve med mig som min hustru.

ELLIDA
(rejser sig).

Har du sét alt dette, Wangel? Sét ind i alt dette?

WANGEL.

Ja, idag har jeg endelig sét inderst ind i det. Helt til bunds.

ELLIDA.

Helt til bunds, siger du. Å tro bare ikke det.

WANGEL
(rejser sig).

Jeg véd meget godt, at der er mere end dette her, kære Ellida.

ELLIDA
(angst).

Véd du, at der er mere?

WANGEL.

Ja. Der er det, at du ikke kan bære omgivelserne her. Fjeldene trykker og tynger på dit sind. Her er ikke lys nok for dig. Ikke vid himmel nok omkring dig. Ikke magt og fylde nok i luftstrømmen.

ELLIDA.

Det har du så fuldt ret i. Nat og dag,

vinter og sommer er den over mig — denne dragende hjemvé efter havet.

WANGEL.

Jeg véd det jo nok, kære Ellida. (lægger hånden på hendes hoved.) Og derfor så skal det stakkers syge barn få komme hjem til sit eget igen.

ELLIDA.

Hvorledes mener du det?

WANGEL.

Ganske lige frem. Vi flytter.

ELLIDA.

Flytter!

WANGEL.

Ja. Ud et steds ved åbne havet, — et steds, hvor du kan finde et rigtigt hjem efter dit sind.

ELLIDA.

Å, kære, tænk aldrig på det! Det er rent umuligt. Du kan ikke leve lykkelig noget steds i verden uden her.

WANGEL.

Det får gå med det, som det kan. Og desuden, — tror du, jeg kan leve lykkelig her — uden dig?

Ellida.

Men jeg er her jo. Og jeg blir her. Du har mig jo.

Wangel.

Har jeg dig, Ellida?

Ellida.

Å tal ikke om dette andet. Her har du da alt det, som du lever og ånder for. Hele dit livs gerning ligger jo netop her.

Wangel.

Det får gå med det, som det kan, siger jeg. Vi flytter herfra. Flytter did ud et steds. Den sag står nu uryggelig fast, kære Ellida.

Ellida.

Å, men hvad tror du da vel, vi vilde vinde ved det?

Wangel.

Du vilde vinde sundhed og fred i sindet igen.

Ellida.

Knapt nok det. Men så du selv da! Tænk dog på dig selv også. Hvad vilde vel du vinde?

Wangel.

Jeg vilde vinde dig igen, du kære.

Ellida.

Men det kan du ikke! Nej, nej, du kan ikke det, Wangel! Det er jo netop det forfærdelige, — det fortvilende at tænke på.

Wangel.

Det får stå sin prove. Går du her med slige tanker, så er der sandelig ingen anden redning for dig end — bort herfra. Og det jo før jo heller. Den sag står nu uryggelig fast, hører du.

Ellida.

Nej! Så får jeg da i himlens navn heller sige dig al ting lige ud. Slig, som det er.

Wangel.

Ja, ja, — gor bare det!

Ellida.

For ulykkelig skal du da ikke gore dig for min skyld. Helst da det ikke kan hjælpe os til noget alligevel.

Wangel.

Jeg har nu dit ord på, at du vil sige mig al ting, — slig, som det er.

Ellida.

Jeg skal sige dig det så godt jeg kan. Og

slig, som jeg synes, at jeg véd det. — Kom her og sid hos mig.

(De sætter sig på stenene.)

WANGEL.

Nu vel, Ellida? Altså —?

ELLIDA.

Den dag, da du kom der ud og spurte mig, om jeg kunde og vilde tilhøre dig, — da talte du så åbent og så ærligt til mig om dit første ægteskab. Det havde været så lykkeligt, sa' du.

WANGEL.

Det var det også.

ELLIDA.

Ja, ja, det tror jeg nok, kære. Det er ikke derfor, jeg nævner det nu. Jeg vil bare minde dig om, at jeg på min side også var oprigtig imod dig. Jeg sa' dig jo ganske uforbeholdent, at jeg en gang i mit liv havde holdt af en anden. At det var kommet til — til et slags forlovelse mellem os.

WANGEL.

Et slags —?

ELLIDA.

Ja, noget sådant. Nå, det vared jo så ganske kort. Han rejste. Og så gjorde jeg det siden forbi. Det sa' jeg dig alt sammen.

WANGEL.

Men, kære Ellida, hvorfor ripper du sa op i dette her? I grunden kom det jo slet ikke mig ved. Og jeg har da heller aldrig så meget som spurt dig en gang, hvem han var.

ELLIDA.

Nej, det har du ikke. Du er altid så hensynsfuld imod mig.

WANGEL
(smiler).

Å, i dette tilfælde —. Jeg kunde jo nok så omtrent sige mig navnet selv.

ELLIDA.

Navnet!

WANGEL.

Ude i Skjoldviken og der omkring var der jo ikke mange at gætte imellem. Eller, rettere sagt, der var vel bare en eneste en —

ELLIDA.

Du tror visst, at det var — Arnholm.

WANGEL.

Ja, var det kanské ikke —?

ELLIDA.

Nej.

WANGEL.

Ikke det? Ja, da står unægtelig min forstand stille.

ELLIDA.

Kan du huske, at senhostes en gang kom der et stort amerikansk skib ind til Skjoldviken for havari?

WANGEL.

Ja, det husker jeg godt. Det var der ombord, at de en morgen fandt kaptejnen dræbt i kahytten. Jeg var selv ude og obducerte liget.

ELLIDA.

Ja, du var vel det.

WANGEL.

Understyrmanden var nok den, som havde dræbt ham.

ELLIDA.

Det kan ingen sige! For det kom aldrig op.

WANGEL.

Der er nok ingen tvil om det alligevel. Hvorfor skulde han ellers gå hen og drukne sig, som han gjorde?

ELLIDA.

Han drukned sig ikke. Han rejste opover med en nordfarer.

WANGEL
(studser).

Hvoraf véd du det?

ELLIDA
(med overvindelse).

Jo, Wangel, — for det er den understyrmanden, som jeg har været — forlovet med.

WANGEL
(springer op).

Hvad er det, du siger! Kan dette her være muligt!

ELLIDA.

Ja, — således er det. Det var med ham.

WANGEL.

Men i al verden, Ellida —! Hvor kunde du falde på sligt noget! Gå hen og forlove dig med en sådan en! Med et vildfremmed menneske! — Hvad hed han for noget?

ELLIDA.

Dengang kaldte han sig Friman. Siden, i brevene, skrev han sig Alfred Johnston.

WANGEL.

Og hvor var han fra?

ELLIDA.

Oppe fra Finmarken, sa' han. For resten

var han født over i Finland. Var nok vandret ind som barn — med sin far, tror jeg.

WANGEL.

Altså en kvæn.

ELLIDA.

Ja, de kaldes jo så.

WANGEL.

Hvad véd du ellers om ham?

ELLIDA.

Bare det, at han var gået tidlig til sjøs. Og at han havde faret på lange rejser.

WANGEL.

Ellers slet ingen ting?

ELLIDA.

Nej. Vi kom aldrig til at tale om sådant noget.

WANGEL.

Hvad talte I da om?

ELLIDA.

Vi talte mest om havet.

WANGEL.

Ah —! Om havet altså?

ELLIDA.

Om storm og om stille. Om mørke nætter på havet. Havet på de glittrende solskinsdage talte vi også om. Men mest talte vi om hvalerne og om springerne og om sælerne, som plejer ligge der ude på skærene i middagsvarmen. Og så talte vi om mågerne og ørnene og alle de andre sjøfuglene, som du véd. — Tænk, — er ikke det underligt, — når vi talte om sådant noget, så stod det for mig, som om både sjødyrene og sjøfuglene var i slægt med ham.

WANGEL.

Og du selv —?

ELLIDA.

Ja, jeg syntes næsten, at jeg også kom i slægt med dem alle sammen.

WANGEL.

Ja, ja. — Og så var det altså, at du forloved dig med ham?

ELLIDA.

Ja. Han sa', at jeg skulde gøre det.

WANGEL.

Skulde? Havde du da ingen vilje selv?

Ellida.

Ikke når han var i nærheden. Å, — bagefter syntes jeg, det var så rent ubegribeligt.

Wangel.

Kom du ofte sammen med ham?

Ellida.

Nej, det var ikke ret ofte. En dag var han ude hos os og så sig om i fyrtårnet. Derved blev jeg kendt med ham. Og siden så traf vi hinanden en gang imellem. Men så kom jo dette her på med kaptejnen. Og så måtte han jo rejse.

Wangel.

Ja, ja, lad mig høre lidt mere om det!

Ellida.

Det var tidligt i grålysingen, — da fik jeg en seddel fra ham. Og i den stod der, at jeg skulde komme ud til ham på Bratthammeren, — du véd, det næsset mellem fyrtårnet og Skjoldviken.

Wangel.

Ja visst, ja visst, — jeg kender det godt.

Ellida.

Did ud skulde jeg komme straks, skrev han, for han vilde tale med mig.

WANGEL.

Og du gik?

ELLIDA.

Ja. Jeg kunde ikke andet. Nå, så fortalte han mig da, at han havde stukket kaptejnen om natten.

WANGEL.

Det sa' han altså selv! Sa' det lige ud!

ELLIDA.

Ja. Men han havde bare gjort, hvad som ret og rigtigt var, sa' han.

WANGEL.

Ret og rigtigt? Hvorfor stak han ham da?

ELLIDA.

Det vilde han ikke ud med. Han sa', at det var ikke noget for mig at høre på.

WANGEL.

Og du trode ham på hans blotte og bare ord?

ELLIDA.

Ja, der faldt mig ikke ind andet. Nå, rejse måtte han jo alligevel. Men i det han skulde til at sige mig farvel —. Nej, du kan aldrig tænke dig, hvad han da fandt på.

WANGEL.

Nå? Så lad mig høre da!

ELLIDA.

Han tog op af lommen en nøglehank og trak så af fingeren en ring, som han brugte gå med. Fra mig tog han også en liden ring, som jeg havde. Disse to ringene stak han sammen ind på nøglehanken. Og så sa' han, at nu skulde vi to vie os sammen til havet.

WANGEL.

Vie —?

ELLIDA.

Ja, så sa' han. Og dermed så kasted han hanken med ringene, af al sin magt, så langt han kunde, ud i dybet.

WANGEL.

Og du, Ellida? Du gik med på det?

ELLIDA.

Ja, tænk dig, — jeg syntes dengang, at det var, som om det skulde så være. — Men, gud ske lov, — så rejste han da!

WANGEL.

Og da han vel var borte —?

ELLIDA.

Å, du kan vel tænke, at jeg snart kom til besindelse igen. Kom til at skønne, hvor rent galt og meningsløst det havde været alt sammen.

WANGEL.

Men du talte før om breve. Du har altså dog hørt fra ham siden?

ELLIDA.

Ja, jeg har hørt fra ham. Først fik jeg et par korte linjer fra Arkangel. Han skrev bare, at han vilde over til Amerika. Og så opgav han, hvor hen jeg kunde sende svar.

WANGEL.

Gjorde du da det?

ELLIDA.

Straks. Jeg skrev naturligvis, at al ting måtte være forbi imellem os. Og at han ikke mere skulde tænke på mig, ligesom jeg aldrig mere vilde tænke på ham.

WANGEL.

Men skrev han da så alligevel igen?

ELLIDA.

Ja, han skrev igen.

WANGEL.

Og hvad svared han på det, du havde ladt ham vide?

ELLIDA.

Ikke et ord på det. Det var, som om jeg slet ikke havde brudt med ham. Han skrev ganske sindig og rolig, at jeg skulde vente på ham. Når han kunde ta' imod mig, vilde han la' mig det vide. Og da skulde jeg komme til ham straks.

WANGEL.

Vilde altså ikke slippe dig?

ELLIDA.

Nej. Så skrev jeg igen. Næsten ord til andet det samme som første gang. Eller endnu stærkere.

WANGEL.

Og så gav han sig da?

ELLIDA.

Å nej, tro ikke det. Han skrev rolig som før. Ikke et ord om, at jeg havde brudt med ham. Så skønte jeg nok, det var unyttigt. Og derfor så skrev jeg aldrig mere til ham.

WANGEL.

Og hørte ikke heller fra ham?

Ellida.

Jo, jeg har fåt tre breve fra ham efter den tid. En gang skrev han mig til fra Kalifornien og en anden gang fra Kina. Det sidste brev, jeg fik fra ham, var fra Australien. Da skrev han, at han vilde gå til guldminerne. Men siden har han aldrig ladt høre fra sig.

Wangel.

Den mand har havt en uvanlig magt over dig, Ellida.

Ellida.

Å ja, ja. Det grufulde menneske!

Wangel.

Men det må du ikke tænke mere på. Aldrig! Lov mig endelig det, min kære, velsignede Ellida! Nu skal vi forsøge en anden kur for dig. En friskere luft, end her inde i fjordene. Den saltsvangre, fejende havluft, du! Hvad siger du til det?

Ellida.

Å, tal ikke om den ting! Tænk ikke på sligt noget! Der er ingen hjælp i det for mig. Jeg føler det så godt, — jeg får ikke væltet det af mig derude heller.

Wangel.

Hvilket? Kære, — hvilket mener du egentlig nu?

ELLIDA.

Det grufulde, mener jeg. Denne ubegribelige magt over sindet —

WANGEL.

Men det har du jo væltet af dig. For længe siden. Dengang du brød med ham. Nu er jo det længst forbi.

ELLIDA
(springer op).

Nej, det er netop det, det ikke er!

WANGEL.

Ikke forbi!

ELLIDA.

Nej, Wangel, — det er ikke forbi! Og jeg er ræd, at det aldrig blir forbi. Aldrig i dette liv!

WANGEL
(med kvalt stemme).

Vil du dermed sige, at du inderst inde aldrig har kunnet glemme den fremmede mand?

ELLIDA.

Jeg havde glemt ham. Men så var det med et ligesom om han kom igen.

WANGEL.

Hvor længe er det siden?

ELLIDA.

Det er nu omkring tre år siden. Eller lidt mere. — Det var imens jeg gik og vented barnet.

WANGEL.

Ah! På den tid altså? Ja, Ellida, — da begynder jeg jo at få rede på så mangt og meget.

ELLIDA.

Du tar fejl, kære! Det, som er kommet over mig —. Å, jeg tror, det er aldrig i verden til at få rede på.

WANGEL

(ser smertefuld på hende).

Tænke sig til — at her har du gået i hele tre år og båret kærlighed til en anden mand. Til en anden! Ikke til mig, — men til en anden!

ELLIDA.

Å, du tar så rent fejl. Jeg bærer ikke kærlighed til nogen anden end til dig.

WANGEL

(dæmpet).

Hvorfor er det da, at du i al denne tid ikke har villet leve med mig som min hustru?

ELLIDA.

Det er for den rædsels skyld, som står af den fremmede mand.

WANGEL.

Rædsel —?

ELLIDA.

Ja, rædsel. En rædsel så grufuld, som jeg synes bare havet kan ha' den. For nu skal du høre, Wangel —

(DE UNGE FOLK FRA BYEN kommer tilbage fra venstre, hilser og går ud til højre. Sammen med dem kommer ARNHOLM, BOLETTE, HILDE og LYNGSTRAND.)

BOLETTE

(i det de går forbi).

Nej, går I og vandrer her oppe endnu?

ELLIDA.

Ja, det er så svalt og godt her oppe i højden.

ARNHOLM.

Vi for vor part skal såmæn ned og danse.

WANGEL.

Godt, godt. Vi kommer snart derned, vi også.

HILDE.

Farvel så længe da.

ELLIDA.

Herr Lyngstrand, — å vent et øjeblik.

(Lyngstrand standser. Arnholm, Bolette og Hilde går ud til højre.)

ELLIDA
(til Lyngstrand).

Skal De også danse?

LYNGSTRAND.

Nej, frue, jeg tror ikke, jeg tør.

ELLIDA.

Nej, det er bedst, De er forsigtig. Dette med brystet —. De har jo ikke rigtig forvundet det endnu.

LYNGSTRAND.

Ikke så ganske rigtig, nej.

ELLIDA
(noget nølende).

Hvor længe kan det vel nu være siden De gjorde den rejsen —?

LYNGSTRAND.

Den gang jeg fik knækket?

ELLIDA.

Ja, den rejsen, De fortalte om i formiddags.

LYNGSTRAND.

Å, det er vel så omtrent —. Bi lidt. Jo, det er nu godt og vel tre år siden.

ELLIDA.

Tre år altså.

LYNGSTRAND.

Eller lidt mere. Vi gik fra Amerika i Februar. Og så forliste vi i Marts. Det var jævndøgnsstormene, vi var kommet ud for.

ELLIDA
(ser på Wangel).

Altså på den tiden var det —.

WANGEL.

Men, kære Ellida —?

ELLIDA.

Nå, lad Dem ikke opholde, herr Lyngstrand. Gå De. Men dans ikke.

LYNGSTRAND.

Nej, bare se på.

(Han går ud til højre.)

WANGEL.

Kære Ellida, — hvorfor spurte du ham ud om den rejsen?

ELLIDA.

Johnston har været med ombord. Det er jeg ganske viss på.

WANGEL.

Hvoraf slutter du det?

Ellida
(uden at svare).

Han har fåt vide ombord, at jeg havde giftet mig med en anden. Mens han var borte. Og så — i samme stunden så kom dette her over mig!

Wangel.

Dette med rædselen?

Ellida.

Ja. Ret som det er, kan jeg pludselig komme til at se ham lys levende foran mig. Eller egentlig lidt til siden. Han ser aldrig på mig. Han bare er der.

Wangel.

Hvorledes synes du, han ser ud?

Ellida.

Således, som da jeg så ham sidst.

Wangel.

For ti år siden?

Ellida.

Ja. Ude på Bratthammeren. Aller tydeligst ser jeg hans brystnål med en stor, blåhvid perle i. Den perlen ligner et dødt fiskeøje. Og det ligesom stirrer på mig.

WANGEL.

I guds navn —! Du er sygere, end jeg trode. Sygere end du selv véd af, Ellida.

ELLIDA.

Ja, ja, — hjælp mig, om du kan! For jeg føler, at det trækker sig mere og mere sammen om mig.

WANGEL.

Og i slig en tilstand har du nu gået her i hele tre år. Båret på disse lønlige lidelser uden at betro dig til mig.

ELLIDA.

Men det kunde jeg jo ikke! Ikke før nu, da det blev nødvendigt — for din egen skyld. Skulde jeg ha' betrod dig alt dette her, — så måtte jeg jo også ha' betrod dig — det uudsigelige.

WANGEL.

Det uudsigelige —?

ELLIDA

(afværgende).

Nej, nej, nej! Spørg ikke! Bare en eneste ting til. Så ikke mere. — Wangel, — hvorledes skal vi grunde ud — dette gådefulde med barnets øjne —?

WANGEL.

Kære, velsignede Ellida, jeg forsikrer dig, at

det var bare en indbildning af dig. Barnet havde akkurat samme slags øjne som andre normale børn.

ELLIDA.

Nej, det havde ikke! At du ikke kunde se det! Barnets øjne skifted farve efter sjøen. Lå fjorden i solskinsstille, så var øjnene derefter. I stormvejr også. — Å, jeg så det nok, jeg, om ikke du så det.

WANGEL
(eftergivende).

Hm, — lad så være da. Men selv om så var? Hvad så?

ELLIDA
(sagte og nærmere).

Jeg har set slige øjne før.

WANGEL.

Når? Og hvor —?

ELLIDA.

Ude på Bratthammeren. For ti år siden.

WANGEL
(viger et skridt).

Hvad skal dette —!

ELLIDA
(hvisker bævende).

Barnet havde den fremmede mands øjne.

WANGEL
(skriger uvilkårligt).

Ellida —!

ELLIDA
(slår i jammer hænderne sammen over hovedet).

Nu må du vel forstå, hvorfor jeg aldrig mere vil, — aldrig mere tør leve med dig som din hustru!

(Hun vender sig hurtigt og flygter ned over bakkerne til højre.)

WANGEL
(iler efter hende og råber):

Ellida, — Ellida! Min stakkers ulykkelige Ellida!

TREDJE AKT.

(En afsides liggende del af doktor Wangels have. Stedet er fugtigt, sumpigt og overskygget af store gamle træer. Til højre ses bredden af en skimlet dam. Et lavt åbent gærde skiller haven fra fodstien og fjorden i baggrunden. Længst tilbage fjeldrækkerne og tinderne hinsides fjorden. Det er sen eftermiddag, henimod aften.)

(Bolette sidder og syr på en stenbænk til venstre. På bænken ligger et par bøger og en sykurv. Hilde og Lyngstrand, begge med fiskeredskaber, går ved bredden af dammen.)

Hilde
(gør tegn til Lyngstrand).

Stå stille! Der ser jeg en stor en.

Lyngstrand
(ser efter).

Hvor står den henne?

Hilde
(peger).

Kan De ikke se — der nede står den. Og se der! Der er, guds død, en til! (ser hen mellem træerne.) Uh, — nu kommer han og skræmmer dem for os!

BOLETTE
(ser op).

Hvem kommer?

HILDE.

Din overlærer, mor!

BOLETTE.

Min —?

HILDE.

Ja, min har han, så gu', aldrig været.

(OVERLÆRER ARNHOLM, fra højre, kommer frem mellem træerne.)

ARNHOLM.

Er der kommet fisk i dammen nu?

HILDE.

Ja, her går nogen svært gamle karudser.

ARNHOLM.

Nej, så de gamle karudserne er i live endnu?

HILDE.

Ja, de er sejge, de. Men nu skal vi vel se at få has på nogen af dem.

ARNHOLM.

De skulde da heller prøve ude på fjorden.

LYNGSTRAND.

Nej, dammen — den er ligesom mere hemmelighedsfuld at kalde for.

HILDE.

Ja, her er det mere spændende. — Har De været i sjøen nu?

ARNHOLM.

Netop. Jeg kommer lige fra badehuset.

HILDE.

De holdt Dem vel inde i kummen da?

ARNHOLM.

Ja, jeg er ikke nogen særdeles svømmer.

HILDE.

Kan De svømme på ryggen?

ARNHOLM.

Nej.

HILDE.

Jeg kan. (til Lyngstrand.) Lad os prøve der borte på den andre siden.

(De går langsmed dammen ud til højre.)

ARNHOLM

(går nærmere hen til Bolette).

Sidder De så alene, De, Bolette?

BOLETTE.

Å ja, det gør jeg som oftest.

ARNHOLM.

Er ikke Deres mor her nede i haven?

BOLETTE.

Nej. Hun er visst ude og går med far.

ARNHOLM.

Hvorledes står det til med hende i eftermiddag?

BOLETTE.

Jeg véd ikke rigtig. Jeg glemte at sporge efter.

ARNHOLM.

Hvad er det for bøger, De har der?

BOLETTE.

Å, den ene er sådant noget om plantelære. Og den anden er en jordbeskrivelse.

ARNHOLM.

Læser De gerne den slags ting?

BOLETTE.

Ja, når jeg kan få tid til det, så —. Men husstellet må jeg jo forst og fremst ta' mig af.

ARNHOLM.

Men hjælper ikke Deres mor — Derés stedmor — hjælper ikke hun Dem med det?

BOLETTE.

Nej, det ligger til mig. Jeg måtte jo stå for det i de to år, far var alene. Og så er det ble't ved det sidenefter også.

ARNHOLM.

Men lige stor læselyst har De altså fremdeles.

BOLETTE.

Ja, jeg læser, hvad jeg kan få fat på af nyttige bøger. En vil jo gerne vide lidt besked om verden. For her lever vi jo så rent udenfor alt det, som til er. Ja, næsten da.

ARNHOLM.

Men, kære Bolette, sig dog ikke det.

BOLETTE.

Å jo. Jeg synes ikke, vi lever synderlig anderledes, vi, end karudserne nede i dammen der. Fjorden har de så lige ind på sig og der stryger de store vilde fiskestimene ud og ind. Men det får de stakkers tamme husfiskene ikke vide nogen ting om. Og der får de aldrig være med.

ARNHOLM.

Jeg tror ikke heller, det vilde bekomme dem videre bra', om de slap ud der.

BOLETTE.

Å, det fik næsten være det samme, synes jeg.

ARNHOLM.

For resten kan De da ikke sige, at man er sat så rent udenfor livet her. Ikke om sommeren i alle fald. Her er jo nu om dagene netop ligesom et slags mødested for verdenslivet. Næsten et knudepunkt — sådan i forbigående.

BOLETTE
(smiler).

Å ja, De, som selv er her bare sådan i forbigående, De har sagtens let nok for at gøre nar af os.

ARNHOLM.

Gør jeg nar —? Hvor falder De på det?

BOLETTE.

Jo, for alt dette her om mødested og knudepunkt for verdenslivet, det er noget, som De har hørt folk i byen sige. Ja, for de bruger at sige sådant noget.

ARNHOLM.

Ja, oprigtig talt, så har jeg lagt mærke til det.

BOLETTE.

Men der er jo ikke et sandt ord i det i grunden. Ikke for os, som lever her til stadig.

Hvad nytter det os, at den store fremmede verden kommer her forbi for at rejse op og se på midnatssolen? Vi selv får jo ikke være med på det. Vi får såmæn ikke se nogen midnatssol. Å nej, vi får nok pent leve livet her i vor karudsdam.

ARNHOLM
(sætter sig hos hende).

Sig mig en gang, kære Bolette, — er der ikke, mon tro, et eller andet, — noget bestemt, mener jeg, som De går her hjemme og længter efter?

BOLETTE.

Å jo, det kunde nok være.

ARNHOLM.

Og hvad er så det egentlig for noget? Hvad er det, De går og længter efter?

BOLETTE.

Mest efter at få komme ud.

ARNHOLM.

Det altså først og fremst?

BOLETTE.

Ja. Og så efter at få lære noget mere. At få vide noget rigtig om alle ting.

ARNHOLM.

I den tid, jeg læste med Dem, sa' Deres far ofte, at De skulde få lov til at studere.

BOLETTE.

Å ja, stakkers far, — han siger så meget. Men når det kommer til stykket, så —. Der er ikke nogen rigtig fremfærd i far.

ARNHOLM.

Nej, desværre, det har De ret i. Der er ikke egentlig det. Men har De da nogensinde talt med ham om den sag? Sådan rigtig alvorligt og indtrængende?

BOLETTE.

Nej, det har jeg egentlig ikke gjort heller.

ARNHOLM.

Men, véd De hvad, det skulde De dog virkelig gøre. Før det blir for sent, Bolette. Hvorfor gør De ikke det?

BOLETTE.

Å, det er vel fordi der ikke er nogen rigtig fremfærd i mig heller, kan jeg tro. Det er visst noget, jeg har efter far.

ARNHOLM.

Hm, — mon tro De ikke gør Dem selv uret der?

BOLETTE.

Å nej, desværre. Og så har jo far så liden tid til at tænke på mig og min fremtid. Liden lyst har han også til det. Sligt noget skyder han

helst ifra sig, når han bare kan. For han er jo så rent optaget af Ellida —

ARNHOLM.

Af hvem —? Hvorledes —?

BOLETTE.

Jeg mener, at han og min stedmor —. (afbrydende.) Far og mor har jo sit for sig selv, kan De skønne.

ARNHOLM.

Nå, desto bedre vilde det da være, om De så til at komme væk fra dette her.

BOLETTE.

Ja, men jeg synes ikke, jeg har ret til det heller. Ikke til at forlade far.

ARNHOLM.

Men, kære Bolette, det blir De jo nødt til engang alligevel. Derfor så synes jeg, at De jo får jo heller —

BOLETTE.

Ja, der blir vel ikke andet for. Jeg må jo tænke på mig selv også. Søge at komme ind i en eller anden stilling. Når far engang falder fra, så har jeg jo ingen, jeg kan holde mig til. — Men stakkers far, — jeg gruer for at rejse fra ham.

ARNHOLM.

Gruer —?

BOLETTE.

Ja, for fars egen skyld.

ARNHOLM.

Men, herre gud, Deres stedmor da? Hun blir jo hos ham.

BOLETTE.

Ja, det er jo så. Men hun er slet ikke skikket til alt det, som mor havde sådant et godt greb på. Der er så mangt og meget, som denne her ikke ser. Eller som hun kanske ikke vil se, — eller ikke bryr sig om. Jeg ved ikke, hvilken af delene det er.

ARNHOLM.

Hm, — jeg tror nok, jeg forstår, hvad De sigter til.

BOLETTE.

Stakkers far, — han er svag i enkelte stykker. De har kanske selv mærket det. Forretninger har han jo heller ikke nok af til at fylde tiden ud. Og så det, at hun er så rent ude af stand til at støtte ham. — Det har han nu for resten visst selv nogen skyld i.

ARNHOLM.

Hvorledes det, tror De?

Bolette.

Å, far vil nu altid så gerne se glade ansigter omkring sig. Der skal være solskinsvejr og fornøjelighed i huset, siger han. Derfor er jeg ræd, han mangen gang lar hende få medicin, som hun slet ikke har godt af i længden.

Arnholm.

Tror De virkelig det.

Bolette.

Ja, jeg kan ikke komme bort fra den tanke. For hun er så underlig iblandt. (heftig.) Men er det så ikke ubilligt, at jeg skal bli' ved at gå her hjemme! Det er jo i grunden ikke til nogen verdens nytte for far. Og jeg har da også pligter imod mig selv, synes jeg.

Arnholm.

Ved De hvad, kære Bolette, — disse sager skal vi to tale nærmere om.

Bolette.

Å, det nytter visst ikke stort. Jeg er vel skabt til at bli' her i karudsdammen, kan jeg tro.

Arnholm.

Slet ikke. Det kommer ganske an på Dem selv.

BOLETTE
(livfuldt).

Siger De det?

ARNHOLM.

Ja, tro De mig. Det ligger helt og holdent i Deres egen hånd.

BOLETTE.

Å gid jeg så sandt —! Vil De kanske lægge ind et godt ord for mig hos far?

ARNHOLM.

Det også. Men først og fremst vil jeg tale åbenhjertigt og uforbeholdent med Dem selv, kære Bolette. (ser ud til venstre.) Hys! Lad Dem ikke mærke med noget. Vi skal komme tilbage til det siden.

(ELLIDA kommer fra venstre. Hun er uden hat, kun med et stort tørklæde kastet over hovedet og skuldrene.)

ELLIDA
(i urolig livlighed).

Her er det godt! Her er det dejligt!

ARNHOLM
(rejser sig).

Har De været ude at spadsere?

ELLIDA.

Ja, en lang, lang herlig tur opover med Wangel. Og nu skal vi ud og sejle.

BOLETTE.

Vil du ikke sætte dig?

ELLIDA.

Nej tak. Ikke sidde.

BOLETTE
(flytter sig på bænken).

For her er god plads.

ELLIDA
(går omkring).

Nej, nej, nej. Ikke sidde. Ikke sidde.

ARNHOLM.

Den turen har visst bekommet Dem vel. De ser så oplivet ud.

ELLIDA.

Å, jeg befinder mig så inderlig vel! Jeg føler mig så usigelig lykkelig! Så tryg! Så tryg —. (ser ud til venstre.) Hvad er det for et stort dampskib, som kommer der?

BOLETTE
(rejser sig og ser ud).

Det må være det store engelske.

ARNHOLM.

Det lægger til ude ved tønden. Plejer det stoppe her?

BOLETTE.

Bare en halv times tid. Det skal længere indover i fjorden.

ELLIDA.

Og så udover igen — imorgen. Ud på det store åbne hav. Helt over havet. Tænk, — at få være med der! Den, som kunde det! Den, som bare kunde!

ARNHOLM.

Har De aldrig fåt gore nogen storre sorejse, fru Wangel?

ELLIDA.

Aldrig nogensinde. Bare sådanne små farter her inde i fjordene.

BOLETTE

(med et suk).

Å nej, vi får nok ta' til takke med landjorden.

ARNHOLM.

Nå, der hører vi jo også egentlig hjemme.

ELLIDA.

Nej, det tror jeg slet ikke, at vi gor.

ARNHOLM.

Ikke på landjorden?

ELLIDA.

Nej. Jeg tror ikke det. Jeg tror, at dersom menneskene bare fra først af havde vænnet sig til at leve sit liv på havet, — i havet kanske, — så vilde vi nu ha' været ganske anderledes fuldkomne end vi er. Både bedre og lykkeligere.

ARNHOLM.

Tror De virkelig det?

ELLIDA.

Ja, jeg gad vide, om vi ikke vilde været det. Jeg har mangen gang talt med Wangel om dette her —

ARNHOLM.

Nå, og han —?

ELLIDA.

Jo, han mener, det kunde kanske nok være.

ARNHOLM
(spøgende).

Nå, lad gå. Men sket er sket. Vi er da altså en gang for alle kommet på gal vej og er ble't landdyr istedet for havdyr. Under alle omstændigheder er det visst nu for sent at rette på fejlen.

ELLIDA.

Ja, der siger De en sorgelig sandhed. Og

jeg tror, at menneskene aner noget sådant selv. At de går og bærer på det, som på en lønlig anger og sorg. De kan tro mig, — deri er det, at menneskenes tungsind har sin dybeste grund. Jo, — tro De mig på det.

ARNHOLM.

Men, bedste fru Wangel, — jeg har ikke fåt det indtryk, at menneskene er så svært tungsindige endda. Jeg synes tvert imod, at de fleste ser livet så lyst og let — og i en stor, stille, ubevidst glæde.

ELLIDA.

Å nej, det er nok ikke så. Den glæden — den er nok ligesom vor glæde over det lange lyse sommerdøgn. Den har mindelsen om den kommende mørketid over sig. Og den mindelsen er det, som kaster sin skygge over menneskeglæden, — ligesom drivskyen kaster sin skygge over fjorden. Der lå den så blank og blå. Og så med et —

BOLETTE.

Du skulde ikke gi' dig af med slige triste tanker nu. Nylig var du jo så glad og så oplivet —

ELLIDA.

Ja, ja, jeg var jo det. Å, dette her — det er så dumt af mig. (ser sig urolig om.) Bare Wangel nu vilde komme her ned. Han lovte mig det så

bestemt. Men han kommer jo ikke alligevel. Han har visst glemt det. A, kære herr Arnholm, vil ikke De se til at finde ham for mig?

Arnholm.

Jo, meget gerne.

Ellida.

Sig ham, at han endelig må komme straks. For nu kan jeg ikke se ham —

Arnholm.

Ikke se ham —?

Ellida.

A, De forstår mig ikke. Når han ikke er tilstede, så kan jeg tidt ikke huske, hvorledes han ser ud. Og så er det, som om jeg rent havde mistet ham. — Det er så forfærdelig pinligt. Men gå bare!

(Hun driver om henne ved dammen.)

Bolette
(til Arnholm).

Jeg går med Dem. De ved jo ikke besked —

Arnholm.

Å hvad. Jeg skal nok —

Bolette
(halvhøjt).

Nej, nej, jeg er urolig. Jeg er ræd, han er ombord i dampskibet.

ARNHOLM.

Ræd?

BOLETTE.

Ja, han plejer se, om der er bekendte med. Og så er der jo restauration ombord —

ARNHOLM.

Ah! Ja kom så.

(HAN OG BOLETTE går ud til venstre.)

(ELLIDA står en stund og stirrer ned i dammen. Af og til taler hun sagte og afbrudt med sig selv.)

(Udenfor på fodstien bag havegærdet kommer fra venstre EN FREMMED REJSEKLÆDT MAND. Han har busket rødligt hår og skæg. Skottehue på hovedet og rejsetaske i en rem over skulderen.)

DEN FREMMEDE MAND

(går langsomt langs gærdet og spejder ind i haven. Da han får øje på Ellida, standser han, ser ufravendt og forskende på hende og siger dæmpet):

God aften, Ellida!

ELLIDA

(vender sig om og råber):

Å, kære, — kommer du da endelig!

DEN FREMMEDE.

Ja, endelig en gang.

ELLIDA

(ser overrasket og ængstelig på ham).

Hvem er De? Søger De nogen her?

DEN FREMMEDE.

Det kan du vel forstå.

ELLIDA
(studser).

Hvad er det! Hvorledes tiltaler De mig! Hvem ser De efter?

DEN FREMMEDE.

Jeg ser da vel efter dig.

ELLIDA
(farer sammen).

Ah —! (stirrer på ham, tumler tilbage og bryder ud i et halvkvalt skrig): Øjnene! — Øjnene!

DEN FREMMEDE.

Nå, — begynder du endelig at dra' kendsel på mig? Jeg kendte dig straks, jeg, Ellida.

ELLIDA.

Øjnene! Se ikke sådan på mig! Jeg skriger om hjælp!

DEN FREMMEDE.

Hys, hys! Vær ikke ræd. Jeg gør dig jo ikke noget.

ELLIDA
(holder hånden for øjnene).

Se ikke så på mig, siger jeg!

DEN FREMMEDE
(læner sig med armene på havegærdet).

Jeg er kommen med den engelske damperen.

ELLIDA
(skotter sky hen til ham).

Hvad vil De mig?

DEN FREMMEDE.

Jeg lovte dig jo at komme igen, så snart jeg kunde, —

ELLIDA.

Rejs! Rejs igen! Kom aldrig — aldrig mere her! Jeg har jo skrevet Dem til, at alt skulde være forbi mellem os! Alt sammen! Det véd De jo!

DEN FREMMEDE
(uforstyrret, uden at svare).

Jeg vilde gerne kommet til dig før. Men det kunde jeg ikke. Nu kunde jeg da endelig. Og så har du mig da, Ellida.

ELLIDA.

Hvad er det, De vil mig? Hvad er det, De tænker på? Hvad er det, De er kommet her for?

DEN FREMMEDE.

Du kan da vel vide, jeg er kommet for at hente dig.

ELLIDA
(viger i rædsel).

Hente mig! Er det det, De tænker på!

Den fremmede.

Ja, forstår sig.

Ellida.

Men De må jo dog vide, at jeg er gift!

Den fremmede.

Ja, det véd jeg.

Ellida.

Og så alligevel —! Alligevel så kommer De her for at — for at — hente mig!

Den fremmede.

Ja vel gør jeg det.

Ellida
(griber sig med begge hænder om hovedet).

Å, dette forfærdelige —! Å, dette grufulde, grufulde —!

Den fremmede.

Vil du kanske ikke?

Ellida
(forvildet).

Se ikke sådan på mig!

Den fremmede.

Jeg spør', om du ikke vil?

Ellida.

Nej, nej, nej! Jeg vil ikke! Aldrig i evighed!

Jeg vil ikke, siger jeg! Jeg hverken kan eller vil! (sagtere.) Jeg tør ikke heller.

DEN FREMMEDE
(stiger over gærdet og kommer ind i haven).

Ja ja da, Ellida, — så lad mig bare sige dig én eneste ting, før jeg rejser.

ELLIDA
(vil flygte, men kan ikke. Hun står som lammet af skræk og støtter sig til en træstamme ved dammen).

Rør mig ikke! Kom ikke hid til mig! Ikke nærmere! Rør mig ikke, siger jeg!

DEN FREMMEDE
(varsomt, et par skridt imod hende).

Du får ikke være så ræd for mig, Ellida.

ELLIDA
(slår hænderne for øjnene).

Sé ikke sådan på mig!

DEN FREMMEDE.

Bare ikke ræd. Ikke ræd.

(DOKTOR WANGEL kommer gennem haven fra venstre.)

WANGEL
(endnu halvvejs inde mellem træerne).

Nå, du har nok ventet dygtig længe på mig.

ELLIDA
(styrter hen til ham, klynger sig fast til hans arm og råber):

Å, Wangel, — frels mig! Frels mig du — om du kan!

WANGEL.

Ellida, — hvad i guds navn —!

ELLIDA.

Frels mig, Wangel! Ser du ham da ikke? Der borte står han jo!

WANGEL
(ser derhen).

Den mand der? (går nærmere.) Må jeg spørge, — hvem er De? Og hvorfor kommer De her ind i haven?

DEN FREMMEDE
(tyder med et nik mod Ellida).

Jeg vil tale med hende der.

WANGEL.

Ja så. Så var det vel Dem —? (til Ellida.) Jeg hører, der har været en fremmed mand inde i gården og spurt efter dig.

DEN FREMMEDE.

Ja, det var mig.

WANGEL.

Og hvad vil De så min hustru? (vender sig.) Kender du ham, Ellida?

ELLIDA
(sagte, vrider hænderne).

Å, om jeg kender ham! Ja, ja, ja!

WANGEL
(hurtigt).

Nu!

ELLIDA.

Å, det er jo ham, Wangel! Det er ham selv! Ham, som du véd —!

WANGEL.

Hvad! Hvad er det, du siger! (vender sig.) Er De den Johnston, som engang —?

DEN FREMMEDE.

Nå, — De kan jo kalde mig Johnston. Gerne for mig. For resten heder jeg ikke så.

WANGEL.

Ikke det?

DEN FREMMEDE.

Ikke nu længer, nej.

WANGEL.

Og hvad kan De så ville min hustru? Ja, for De véd jo altså, at fyrforvalterens datter er gift for længe siden. Og hvem hun er gift med, det må De jo også vide.

DEN FREMMEDE.

Det har jeg nu vidst i over tre år.

ELLIDA
(spændt).

Hvorledes fik De vide det?

DEN FREMMEDE.

Jeg var på vejen hjem til dig. Så kom jeg over en gammel avis. Det var et blad her fra disse kanter. Og i det stod der om vielsen.

ELLIDA
(ser hen for sig).

Vielsen —. Altså det var det —

DEN FREMMEDE.

Det tog mig så underligt. For det med ringene, — det var jo også en vielse, Ellida.

ELLIDA
(slår hænderne for ansigtet).

Åh —!

WANGEL.

Hvor tor De —!

DEN FREMMEDE.

Havde du glemt det?

ELLIDA
(føler hans blik og bryder ud).

Stå ikke og se således på mig!

WANGEL
(stiller sig foran ham).

De har at vende Dem til mig og ikke til hende. Altså, kort og godt, — når De nu kender forholdene, — hvad har De så egentlig her at gore? Hvorfor kommer De hid og soger min hustru op?

DEN FREMMEDE.

Jeg havde lovet Ellida at komme til hende så snart jeg kunde.

WANGEL.

Ellida —! Nu igen!

DEN FREMMEDE.

Og Ellida havde lovet mig så sikkert at bie på mig, til jeg kom.

WANGEL.

Jeg horer, De kalder min hustru ved fornavn. Den slags fortrolighed bruges ikke her hos os.

DEN FREMMEDE.

Jeg véd godt det. Men da hun nu forst og fremst horer mig til —

WANGEL.

Dem! Fremdeles —!

Ellida
(viger bag Wangel).

Åh —! Han slipper mig aldrig!

Wangel.

Dem! Siger De, at hun hører Dem til!

Den fremmede.

Har hun fortalt Dem noget om to fingerringe? Min ring og Ellidas?

Wangel.

Ja vel. Men hvad så? Hun gjorde det jo siden forbi igen. De har jo fåt hendes breve. De véd det altså selv.

Den fremmede.

Både Ellida og jeg var enige om, at dette med ringene skulde stå ved magt og gælde så fuldt og godt som en vielse.

Ellida.

Men jeg vil ikke, hører De jo! Aldrig i verden vil jeg vide noget af Dem mere! Sé ikke således på mig! Jeg vil ikke, siger jeg!

Wangel.

De må være en forstyrret mand, dersom De tror, De kan komme her og bygge nogen ret på slige barnestreger.

DEN FREMMEDE.

Det er sandt. Nogen ret, — i den mening, som De tar det, — det har jeg jo slet ikke.

WANGEL.

Men hvad vil De så gøre? De bilder Dem da vel aldrig ind, at De kan ta' hende fra mig med magt! Mod hendes egen vilje!

DEN FREMMEDE.

Nej. Hvad skulde det være godt for? Vil Ellida være med mig, så må hun rejse frivillig.

ELLIDA
(studser og bryder ud).

Frivillig —!

WANGEL.

Og det kunde De tænke Dem —!

ELLIDA
(hen for sig).

Frivillig —!

WANGEL.

De må være sindsforvirret. Gå Deres vej! Vi har ikke noget mere med Dem at skaffe.

DEN FREMMEDE
(ser på sit uhr).

Det er snart på tiden for mig at komme

ombord igen. (et skridt nærmere.) Ja, ja, Ellida, — nu har jeg altså gjort min skyldighed. (atter nærmere.) Jeg har holdt det ord, jeg gav dig.

ELLIDA
(bønligt, viger tilside).

Å, rør mig ikke!

DEN FREMMEDE.

Og så får Du betænke dig til imorgen nat —

WANGEL.

Her er ingen ting at betænke. Se til, at De kommer ud!

DEN FREMMEDE
(fremdeles til Ellida).

Nu går jeg med damperen indover i fjorden. Imorgen nat kommer jeg altså igen. Og så ser jeg indom til dig. Du får vente på mig her i haven. For jeg vil helst gøre den sagen af med dig alene, forstår du.

ELLIDA
(sagte og bævende).

Å, hører du det, Wangel!

WANGEL.

Vær bare rolig. Det besøg skal vi nok vide at forhindre.

DEN FREMMEDE.

Farvel da så længe, Ellida. Imorgen nat altså.

ELLIDA
(bønfaldende).

Å nej, nej, — kom ikke imorgen nat! Kom aldrig mere igen!

DEN FREMMEDE.

Og skulde du til den tid bli' til sinds at følge med over havet —

ELLIDA.

Å, sé da ikke sådan på mig!

DEN FREMMEDE.

Jeg mener bare, at så får du holde dig rejsefærdig.

WANGEL.

Gå op i huset, Ellida.

ELLIDA.

Jeg kan ikke. Å, hjælp mig! Frels mig, Wangel!

DEN FREMMEDE.

For du må vel tænke på den ting, at rejser du ikke med mig imorgen, så er det hele ude.

ELLIDA
(ser bævende på ham).

Er så det hele ude? For bestandig —?

DEN FREMMEDE
(med et nik).

Kan aldrig gøres om igen da, Ellida. Jeg kommer aldrig mere til disse lande. Du får aldrig se mig mere. Aldrig høre fra mig heller. Da er jeg som død og borte fra dig for bestandig.

ELLIDA
(ånder uroligt).

Åh —!

DEN FREMMEDE.

Tænk altså nøje over, hvad du gør. Farvel. (går hen og stiger over gærdet, standser og siger:) Ja, Ellida, — hold dig så rejsefærdig til imorgen nat. For da kommer jeg her og henter dig.

(Han går langsomt og rolig henad fodstien ud til højre.)

ELLIDA
(ser en stund efter ham).

Frivillig, sa' han! Tænk, — han sa', at frivillig skulde jeg rejse med ham.

WANGEL.

Vær bare sindig. Nu er han jo borte. Og du skal aldrig få se ham mere.

ELLIDA.

Å, hvor kan du da sige det? Han kommer jo igen imorgen nat.

Wangel.

Lad ham komme. Dig skal han i alle fald ikke mødes med.

Ellida
(ryster på hovedet).

Å, Wangel, tro aldrig, at du kan hindre ham.

Wangel.

Jo, kære, — lid du bare på mig.

Ellida
(grublende, uden at høre på ham).

Når han nu har været her — imorgen nat —? Og når han så er rejst over havet med dampskibet —?

Wangel.

Ja, hvad så?

Ellida.

Gad vide, om han da aldrig — aldrig mere kommer?

Wangel.

Nej, kære Ellida, det kan du visst være ganske tryg for. Hvad skulde han vel gøre her bagefter dette? Nu har han jo fåt høre af din egen mund, at du slet ikke vil vide af ham. Dermed er den sag forbi.

Ellida
(hen for sig).

Imorgen altså. Eller aldrig.

WANGEL.

Og skulde han end finde på at komme her igen —

ELLIDA
(spændt).

Hvad så —?

WANGEL.

Da står det jo i vor magt at gøre ham uskadelig.

ELLIDA.

Å, tro ikke det.

WANGEL.

Det står i vor magt, siger jeg! Kan du ikke få fred for ham på anden måde, så skal han komme til at bøde for drabet på kaptejnen.

ELLIDA
(hæftigt).

Nej, nej, nej! Aldrig det! Vi véd ingen ting om drabet på kaptejnen! Slet ingen ting!

WANGEL.

Véd vi ikke! Han har jo selv tilstát det for dig!

ELLIDA.

Nej, ingen ting om dette! Siger du noget, så nægter jeg det. Ikke spærre ham inde! Han

hører til ude på det åbne hav. Der ude hører han til.

WANGEL

(ser på hende og siger langsomt).

Ah, Ellida, — Ellida!

ELLIDA

(klynger sig voldsomt op til ham).

Å, kære, trofaste, — frels mig for den mand!

WANGEL

(gør sig læmpeligt løs).

Kom! Kom med mig!

(LYNGSTRAND og HILDE, begge med fiskeredskaberne, kommer frem fra højre ved dammen.)

LYNGSTRAND

(går hurtig hen til Ellida).

Å nej, frue, nu skal De høre noget mærkeligt!

WANGEL.

Hvad er det?

LYNGSTRAND.

Tænk, — vi har sét amerikaneren!

WANGEL.

Amerikaneren?

HILDE.

Ja, jeg så ham også.

LYNGSTRAND.

Han gik op bag om haven og så ombord i det store engelske dampskibet.

WANGEL.

Hvor kender De den mand fra?

LYNGSTRAND.

Jeg har faret til sjøs med ham en gang. Jeg trode så visst, at han var druknet. Og så er han ganske levendes.

WANGEL.

Véd De noget nærmere om ham?

LYNGSTRAND.

Nej. Men han er visst kommet for at hævne sig på sin troløse sjømandskone.

WANGEL.

Hvad er det De siger?

HILDE.

Lyngstrand vil bruge ham til at lave et kunstværk af.

WANGEL.

Jeg begriber ikke et ord —

ELLIDA.

Du skal få høre det siden.

(ARNHOLM og BOLETTE kommer fra venstre på fodstien udenfor havegærdet.)

BOLETTE
(til dem i haven).

Kom her og sé! Nu går den engelske damperen indover fjorden.

(Et stort dampskib glider langsomt forbi i nogen frastand.)

LYNGSTRAND
(til Hilde henne ved havegærdet).

Inat kommer han visst over hende.

HILDE
(nikker).

Over den troløse sjømandskonen, — ja.

LYNGSTRAND.

Tænk, — ved midnats tider.

HILDE.

Jeg synes, det må bli' spændende.

ELLIDA
(ser efter skibet).

Imorgen altså —

WANGEL.

Og så aldrig mere.

ELLIDA
(sagte og bævende).

Å, Wangel, — frels mig for mig selv!

WANGEL
(ser angstfuldt på hende).

Ellida! Jeg aner det, — her er noget bagved.

ELLIDA.

Det dragende er bagved.

WANGEL.

Det dragende —?

ELLIDA.

Den mand er som havet.

(Hun går langsomt og grublende gennem haven ud til venstre. Wangel går urolig ved siden af og iagttager hende forskende.)

FJERDE AKT.

(Doktor Wangels havestue. Døre til højre og venstre. I baggrunden mellem begge vinduerne åben glasdør ud til verandaen. Nedenfor denne ses en del af haven. Sofa med bord foran til venstre. Til højre et pianoforte og længere tilbage en stor blomsteropsats. Midt på gulvet et rundt bord med stole omkring. På bordet et blomstrende rosentræ og andre potteplanter omkring. — Det er formiddag.)

(Inde i stuen ved bordet til venstre sidder BOLETTE i sofaen, beskæftiget med et broderi. LYNGSTRAND sidder på en stol ved den øvre ende af bordet. Nede i haven sidder BALLESTED og maler. HILDE står ved siden af og ser på ham.)

LYNGSTRAND

(med armene på bordet, sidder en stund i taushed og ser på hvorledes Bolette arbejder).

Det må visst være svært vanskeligt at sy slig en bord, frøken Wangel.

BOLETTE.

Å nej. Det er ikke så vanskeligt. Når en bare passer på at tælle rigtig —

LYNGSTRAND.

Tælle? Må De tælle også?

BOLETTE.

Ja, stingene. Se her.

LYNGSTRAND.

Rigtig, ja! Tænk bare! Det er jo næsten som en slags kunst. Kan De tegne også?

BOLETTE.

Å ja, når jeg har mønster for mig.

LYNGSTRAND.

Ikke ellers?

BOLETTE.

Nej, ellers ikke.

LYNGSTRAND.

Så er det ikke rigtig kunst alligevel.

BOLETTE.

Nej, det er jo mest sådan — håndfærdighed.

LYNGSTRAND.

Men jeg tror nu, at De kanske kunde lære kunst.

BOLETTE.

Når jeg ikke har noget anlæg?

LYNGSTRAND.

Alligevel. Hvis De bestandig kunde få være sammen med en rigtig ægte kunstner —

BOLETTE.

Tror De, jeg så kunde lære af ham?

LYNGSTRAND.

Ikke sådan lære på almindelig måde. Men jeg tror, det vilde komme over Dem lidt efter lidt. Ligesom ved et slags underværk, froken Wangel.

BOLETTE.

Det var underligt.

LYNGSTRAND
(lidt efter).

Har De tænkt nærmere —? Jeg mener — om De har tænkt sådan dybere og alvorligt over ægteskabet, froken?

BOLETTE
(ser flygtig på ham).

Over —? Nej.

LYNGSTRAND.

Jeg har.

BOLETTE.

Så? Har De det.

LYNGSTRAND.

Jaha, — jeg tænker svært ofte over slige ting. Mest over ægteskabet. Og så har jeg jo læst om det i adskillige bøger også. Jeg tror, at ægteskabet må være ligesom et slags underværk at regne for. At kvinden sådan efterhånden forvandler sig over til at bli' sin mand lig.

BOLETTE.

Får hans interesser, mener De?

LYNGSTRAND.

Ja, netop det!

BOLETTE.

Nå, men hans evner da? Og hans anlæg og hans færdigheder?

LYNGSTRAND.

Hm, ja, — jeg gad vide, om ikke alt det også —

BOLETTE.

Så tror De kanske også, at det, som en mand har læst sig til — eller tænkt sig til, — det skulde også kunne gå over på hans hustru?

LYNGSTRAND.

Det også, ja. Lidt efter lidt. Ligesom ved et underværk. Men jeg véd nok, at sligt bare kan ske i et ægteskab, som er trofast og kærligt og rigtig lykkeligt.

BOLETTE.

Er det aldrig faldet Dem ind, at en mand kanské også kunde drages således over i sin hustru? Bli' hende lig, mener jeg.

LYNGSTRAND.

En mand? Nej, det har jeg ikke tænkt mig.

BOLETTE.

Men hvorfor ikke lige så godt det ene som det andet?

LYNGSTRAND.

Nej, for en mand har jo et kald at leve for. Og det er det, som gør en mand så stærk og fast, frøken Wangel. Han har et livskald, han.

BOLETTE.

Hver eneste en?

LYNGSTRAND.

Å nej. Jeg tænker nu nærmest på kunstneren.

BOLETTE.

Synes De, det er rigtigt af en kunstner, at han går hen og gifter sig?

LYNGSTRAND.

Ja, det synes jeg da. Når han kan finde nogen, som han holder inderlig af, så —

BOLETTE.

Alligevel. Jeg tænker mig, at han helst skulde leve bare for sin kunst alene.

LYNGSTRAND.

Ja vel skal han det. Men det kan han jo så godt gøre, om han også gifter sig.

BOLETTE.

Nå, men hun da?

LYNGSTRAND.

Hun? Hvorledes —?

BOLETTE.

Hun, som han gifter sig med. Hvad skal hun så leve for?

LYNGSTRAND.

Hun skal også leve for hans kunst. Jeg synes, at en kvinde måtte føle sig så inderlig lykkelig ved det.

BOLETTE.

Hm, — jeg véd ikke rigtig —

LYNGSTRAND.

Jo, frøken, det kan De tro. Det er ikke bare al den ære og anseelse, som hun nyder for hans skyld —. For det synes jeg næsten er det mindste at regne for. Men det, at hun får hjælpe ham til at skabe, — at hun kan lette arbejdet for ham ved at være om ham og hygge for ham og pleje ham godt og gøre ham livet rigtig for-

nojeligt. Det synes jeg måtte være så rent dejligt for en kvinde.

BOLETTE.

Å, De véd ikke selv, hvor egenkærlig De er!

LYNGSTRAND.

Er jeg egenkærlig! Nå, du store gud —! Å, dersom De bare kendte mig lidt bedre, end De gør — (bøjer sig nærmere hen til hende.) Frøken Wangel, — når jeg nu engang er borte, — og det er er jeg jo snart —

BOLETTE

(ser deltagende på ham).

Men begynd da ikke at tro noget så trist.

LYNGSTRAND.

I grunden er det nu ikke så svært trist, synes jeg.

BOLETTE.

Hvorledes mener De da?

LYNGSTRAND.

Jeg rejser jo om en måneds tid. Herfra først. Og siden så går jeg jo altså ned til de sydlige lande.

BOLETTE.

Ah, således. Ja vel.

LYNGSTRAND.

Vil De da en gang imellem tænke på mig, frøken?

BOLETTE.

Ja, det vil jeg gerne.

LYNGSTRAND
(glad).

Nej, lover De mig det!

BOLETTE.

Ja, det lover jeg.

LYNGSTRAND.

Helligt og dyrt, frøken Bolette?

BOLETTE.

Helligt og dyrt. (slår om.) Å, men hvad skal det egentlig til, dette her! Det fører jo dog ikke til nogen verdens ting.

LYNGSTRAND.

Hvor kan De da sige det! For mig vilde det være så dejligt at vide, at De gik her hjemme og tænkte på mig.

BOLETTE.

Nå, men hvad så videre?

LYNGSTRAND.

Ja, noget videre véd jeg jo ikke sådan rigtig —

BOLETTE.

Ikke jeg heller. Der står jo så meget i vejen. Al verdens ting står i vejen, synes jeg.

LYNGSTRAND.

Å, der kunde vel ské et eller andet underværk. En lykkelig tilskikkelse af skæbnen — eller sligt noget. For jeg tror nu det, at jeg har lykken med mig.

BOLETTE
(levende).

Ja, ikke sandt! Tror De ikke det!

LYNGSTRAND.

Jo, det tror jeg så fuldt og fast. Og så — om nogen år — når jeg kommer hjem igen som en navnkundig billedhugger og i gode kår og i sundhedens fylde —

BOLETTE.

Ja, ja visst. Det vil vi håbe, at De gør.

LYNGSTRAND.

Det kan De så trygt håbe. Bare De tænker trofast og varmt på mig, mens jeg er ude i de sydlige lande. Og det har jeg jo nu Deres ord for.

BOLETTE.

Det har De. (ryster på hovedet.) Men det fører visst ikke til noget alligevel.

LYNGSTRAND.

Jo, frøken Bolette, det vil da i det mindste føre til det, at så får jeg arbejde så meget des lettere og fortere på mit kunstværk.

BOLETTE.

Tror De altså det?

LYNGSTRAND.

Ja, det føler jeg indvendig. Og jeg synes da, det måtte være så oplivendes for Dem også — her i det afsides — når De vidste med Dem selv, at De ligesom hjalp mig med at skabe.

BOLETTE
(ser på ham).

Nå, — men De, på Deres side da?

LYNGSTRAND.

Jeg —?

BOLETTE
(ser ud mod haven).

Hys! Lad os tale om noget andet. For der kommer overlæreren.

(OVERLÆRER ARNHOLM ses nede i haven fra venstre. Han standser og taler med Ballested og Hilde.)

LYNGSTRAND.

Holder De af Deres gamle lærer, frøken Bolette?

BOLETTE.

Om jeg holder af ham?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg mener, om De synes godt om ham?

BOLETTE.

Å ja, det gør jeg. For han er svært bra' at ha' til ven og rådgiver sådan. — Og så er han altid så hjælpsom, når han kan.

LYNGSTRAND.

Men er ikke det underligt, at han ikke har giftet sig?

BOLETTE.

Synes De, det er så underligt?

LYNGSTRAND.

Ja. For han er jo en velhavendes mand, siger de.

BOLETTE.

Han skal nok være det. Men det har vel ikke været så let for ham at finde nogen, som vilde ha' ham, kan jeg tro.

LYNGSTRAND.

Hvorfor det da?

BOLETTE.

Å, han har jo været lærer for næsten alle de unge piger, som han kender. Det siger han selv.

LYNGSTRAND.

Ja, hvad skulde det gøre?

BOLETTE.

Men, herre gud, man gifter sig da ikke med én, som har været ens lærer!

LYNGSTRAND.

Tror De ikke, at en ung pige kunde elske sin lærer?

BOLETTE.

Ikke efter at hun er ble't rigtig voksen.

LYNGSTRAND.

Nej — tænk det!

BOLETTE
(advarende).

Så, så, så!

(Ballested har imidlertid samlet sine sager sammen og bærer dem ud til højre i haven. Hilde hjælper ham. Arnholm går op på verandaen og kommer ind i stuen.)

ARNHOLM.

God morgen, min kære Bolette. God morgen, herr — herr — hm!

(Han ser misfornøjet ud og nikker koldt til Lyngstrand, som rejser sig og bukker.)

BOLETTE
(står op og går hen til Arnholm).

God morgen, herr overlærer.

ARNHOLM.

Hvorledes står her til idag?

BOLETTE.

Jo tak, bra'.

ARNHOLM.

Er Deres stedmor kanske i bad idag også?

BOLETTE.

Nej, hun er oppe på sit værelse.

ARNHOLM.

Ikke rigtig rask?

BOLETTE.

Jeg véd ikke. For hun har lukket sig inde.

ARNHOLM.

Hm, — har hun det?

LYNGSTRAND.

Fru Wangel blev nok svært alteret over den amerikaneren igår.

ARNHOLM.

Hvad véd De om det?

LYNGSTRAND.

Jeg fortalte fruen, at jeg havde set ham gå levendes bagom haven.

ARNHOLM.

Åh, således.

BOLETTE
(til Arnholm).

De og far blev visst siddende længe oppe inat.

ARNHOLM.

Ja, temmelig længe. Vi kom til at tale om noget alvorligt.

BOLETTE.

Fik De tale lidt med ham om mig og mine sager også?

ARNHOLM.

Nej, kære Bolette. Jeg kom ikke til. For han var så helt inde på noget andet.

BOLETTE
(sukker).

Ak ja, — det er han altid.

ARNHOLM
(ser betydningsfuldt på hende).

Men siden idag så skal jo vi to tale nærmere om de ting. — Hvor er Deres far nu? Kanske ikke hjemme?

BOLETTE.

Jo. Han må visst være nede på kontoret. Nu skal jeg hente ham her op.

ARNHOLM.

Nej tak. Gør ikke det. Jeg vil heller gå ned til ham.

BOLETTE
(lytter mod venstre).

Vent lidt, herr overlærer. Der tror jeg far kommer i trappen. Ja. Han har nok været ovenpå og set til hende.

(DOKTOR WANGEL kommer ind gennem døren til venstre.)

WANGEL
(rækker Arnholm hånden).

Nå, kære ven, — er De allerede der? Det var snilt, at De kom så tidligt. For jeg vil gerne tale noget mere med Dem.

BOLETTE
(til Lyngstrand).

Skal vi kanske gå lidt ned i haven til Hilde?

LYNGSTRAND.

Ja, så svært gerne det, frøken.

(Han og Bolette går ned i haven og ud mellem træerne i baggrunden.)

ARNHOLM,
(som har fulgt dem med øjnene, vender sig til Wangel).
Kender De noget nærmere til den unge manden?

WANGEL.

Nej, slet ikke.

ARNHOLM.

Men synes De så om, at han går og driver så meget med småpigerne?

WANGEL.

Gør han da det? Det har jeg såmæn ikke lagt mærke til.

ARNHOLM.

Sligt burde De dog ha' et lidet øje med, synes jeg.

WANGEL.

Ja, De har visst ret i det. Men, herre gud, hvad skal jeg arme mand gøre? Småpigerne er nu ble't så vante til at skøtte sig selv. De lar sig ikke sige, hverken af mig eller af Ellida.

ARNHOLM.

Ikke af hende heller?

WANGEL.

Nej. Og for resten så kan jeg jo ikke forlange, at hun skal blande sig op i sligt noget. Det ligger slet ikke for hende. (afbrydende.) Men det var jo ikke det, vi skulde tale om. Sig mig så, — har De tænkt videre over sagen? Over alt dette her, som jeg fortalte Dem?

ARNHOLM.

Jeg har ikke tænkt på andet lige siden vi skiltes inat.

WANGEL.

Og hvad mener De da, at der er her at gøre?

ARNHOLM.

Kære doktor, jeg synes, at De som læge må vide det bedre end jeg.

WANGEL.

Å, dersom De bare vidste, hvor vanskeligt det er for en læge at dømme rigtigt om en syg, som han holder inderlig af! Og dette her er jo ikke nogen almindelig sygdom heller. Her hjælper ingen almindelig læge, — og ingen almindelige lægemidler.

ARNHOLM.

Hvorledes har hun det idag?

WANGEL.

Jeg var nu netop oppe hos hende og da forekom hun mig ganske rolig. Men bag alle hendes stemninger ligger der noget dulgt, som det er mig umuligt at komme på det rene med. Og så er hun jo så foranderlig, — så uberegnelig, — så pludselig vekslende.

ARNHOLM.

Det følger vel af hendes sygelige sindstilstand.

WANGEL.

Ikke alene. I sin dybeste grund er det

hende medfødt. Ellida hører til havfolket. Det er sagen.

ARNHOLM.

Hvorledes mener De egentlig det, kære doktor?

WANGEL.

Har De ikke lagt mærke til, at de mennesker der ude ved det åbne hav er ligesom et folk for sig selv? Det er næsten som om de leved havets eget liv. Der er bølgegang — og ebbe og flod også — både i deres tænkning og i deres fornemmelser. Og så lar de sig aldrig omplante. Å, jeg skulde jo ha' betænkt det før. Det var en ren forsyndelse imod Ellida at ta' hende bort der ude fra og flytte hende hid ind!

ARNHOLM.

Er De kommen til den mening nu?

WANGEL.

Ja, mere og mere. Men jeg burde jo ha' sagt mig det på forhånd. Å, i grunden vidste jeg det jo også. Men jeg lod det ikke komme til orde i mig. For jeg holdt jo så meget af hende, ser De! Derfor tænkte jeg først og fremst på mig selv. Så rent uforsvarlig egenkærlig var jeg dengang!

ARNHOLM.

Hm, — enhver mand er visst lidt egenkærlig

under de omstændigheder. For resten så har jeg aldrig mærket noget til den lyde hos Dem, doktor Wangel.

Wangel
(driver urolig om på gulvet).

Å jo! Og jeg har været det sidenefter også. Jeg er jo så meget, meget ældre end hun. Jeg burde ha' været for hende som en far — og en vejleder tillige. Burde ha' gjort mit bedste for at udvikle og klarne hendes tankeliv. Men det er der desværre aldrig ble't noget af. Jeg har ikke havt fremfærd nok til det, ser De! For jeg vilde jo helst ha' hende slig, som hun var. Men så blev det jo værre og værre med hende. Og jeg gik her og vidste ikke, hvad jeg skulde finde på. (sagtere.) Derfor var det, at jeg i min vånde skrev til Dem og bad Dem komme til os.

Arnholm
(ser forbauset på ham).

Hvad for noget! Var det derfor, at De skrev?

Wangel.

Ja. Men lad Dem ikke mærke med det.

Arnholm.

Men i al verden, kære doktor, — hvad gavn vented De da egentlig af mig? Det forstår jeg ikke.

Wangel.

Nej, det er så rimeligt. For jeg var ledet

på vildspor. Jeg trode, at Ellidas hjerte havde hængt ved Dem engang. At det lønligt hang en smule ved Dem endnu. At det kanske vilde gøre hende godt at få sé Dem igen og få tale med Dem om hjemmet og om gamle dage.

ARNHOLM.

Det var altså Deres hustru, De mente, da De skrev, at her gik en og vented på mig og — og kanske længted efter mig!

WANGEL.

Ja, hvem ellers?

ARNHOLM
(hurtigt).

Nej, nej, De har ret. — Men jeg forstod det ikke.

WANGEL.

Meget rimeligt, som sagt. Jeg var jo rent på vildspor.

ARNHOLM.

Og De siger om Dem selv, at De er egenkærlig!

WANGEL.

Å, jeg havde jo så stor en skyld at bode på. Jeg syntes ikke, jeg turde vrage noget middel, når det kanske kunde lette hendes sind en smule.

ARNHOLM.

Hvorledes forklarer De nu egentlig den magt, som denne fremmede mand øver over hende?

WANGEL.

Hm, kære ven, — der turde være sider ved den sag, som ikke lar sig forklare.

ARNHOLM.

Noget, som i og for sig er uforklarligt, mener De? Aldeles uforklarligt?

WANGEL.

I alle fald uforklarligt indtil videre.

ARNHOLM.

Tror De da på noget sådant?

WANGEL.

Jeg hverken tror eller benægter. Jeg bare véd ikke. Derfor lar jeg det stå hen.

ARNHOLM.

Ja, men sig mig nu én ting. Denne hendes underlige, uhyggelige påstand om, at barnets øjne —?

WANGEL
(ivrig).

Det med øjnene tror jeg aldeles ikke på! Jeg vil ikke tro på sligt noget! Det må være den pure indbildning af hende. Ikke noget andet.

Arnholm.

La' De mærke til mandens øjne, da De så ham igår?

Wangel.

Ja visst gjorde jeg det.

Arnholm.

Og De fandt ikke nogen slags lighed?

Wangel
(undvigende).

Hm, — herre gud, hvad skal jeg svare? Det var jo ikke ganske lyst, da jeg så ham. Og desuden så havde jo Ellida talt så meget om denne ligheden i forvejen —. Jeg véd slet ikke, om jeg var i stand til at se ganske uhildet på ham.

Arnholm.

Nej, nej, det kan så være. Men så det andet da? At al denne angst og uro kom over hende netop på den tid, da dette fremmede menneske lader til at ha' været på hjemrejsen?

Wangel.

Ja, ser De, — det er også noget, som hun må ha' digtet og drømt sig ind i siden i forgårs. Det kom aldeles ikke så pludselig — med én gang — over hende, som hun nu påstår. Men siden hun hørte af denne unge Lyngstrand, at

Johnston — eller Friman — eller hvad han nu heder, — at han var på hidrejsen for tre år siden — i Marts måned, — så tror hun åbenbart nu, at sindsuroen greb hende netop i den selv-samme måned.

ARNHOLM.

Gjorde den da ikke det?

WANGEL.

Ikke på nogen måde. Der har været spor og tegn at påvise længe før den tid. — Rigtignok kom det — tilfældigvis — netop i Marts måned for tre år siden til et temmelig voldsomt udbrud hos hende —

ARNHOLM.

Altså dog —!

WANGEL.

Ja, men det lar sig ganske simpelt hen forklare af den tilstand — de omstændigheder, — som hun netop på den tid befandt sig i.

ARNHOLM.

Altså tegn imod tegn.

WANGEL
(knuger hænderne).

Og så ikke kunne hjælpe hende! Ikke vide sin arme råd! Ikke øjne noget som helst middel —!

ARNHOLM.

Om De nu kunde beslutte Dem til at skifte opholdssted? Flytte andetsteds hen? Så hun kunde få leve under forholde, som arted sig hjemligere for hende?

WANGEL.

Å, kære, — tror De ikke, jeg har tilbudt hende det også! Jeg har foreslåt, at vi skulde flytte ud til Skjoldviken. Men hun vil ikke.

ARNHOLM.

Ikke det heller?

WANGEL.

Nej. For hun tror ikke, der vilde være nogen nytte i det. Og det kan hun jo kanske ha' ret i også.

ARNHOLM.

Hm, — siger De det?

WANGEL.

Ja, og så desuden, — når jeg tænker mig nærmere om, — så véd jeg virkelig ikke, hvorledes jeg skulde kunne sætte det i værk. For jeg synes næsten ikke, jeg kan forsvare for småpigernes skyld at flytte ud til slig en afkrog. De må jo dog leve på et sted, hvor der i det mindste er nogen udsigt til at få dem forsorget en gang.

ARNHOLM.

Forsorget? Tænker De allerede så meget på det?

WANGEL.

Ja, herre gud, — jeg må da tænke på det også! Men så — på den anden side igen — hensynet til min stakkers syge Ellida —! Å, kære Arnholm, — jeg står virkelig — på mange måder — som midt imellem ild og vand!

ARNHOLM.

For Bolette behøver De kanske ikke at være så særdeles bekymret — (afbrydende.) Jeg gad vide, hvor hun — hvor de er gåt hen?

(Han går op til den åbne dør og ser ud.)

WANGEL
(henover mod pianoet).

Å, jeg skulde så gerne bringe hvad offer det end var — for dem alle tre. — Bare jeg vidste noget.

(ELLIDA kommer ind gjennem døren til venstre.)

ELLIDA
(hurtig til Wangel).

Gå endelig ikke ud i formiddag!

WANGEL.

Nej, nej visst. Jeg blir hjemme hos dig. (tyder mod Arnholm, som nærmer sig.) Men vil du ikke hilse på vor ven?

ELLIDA
(vender sig).

Å, er De der, herr Arnholm! (rækker ham hånden.) Godmorgen.

ARNHOLM.

Godmorgen, frue. Nå, altså ikke i bad idag ligesom ellers?

ELLIDA.

Nej, nej, nej! Der kan ikke være tale om det idag. Men kanske De vil sidde ned et lidet øjeblik?

ARNHOLM.

Nej, mange tak, — ikke nu. (ser hen på Wangel.) Jeg lovte småpigerne at komme ned til dem i haven.

ELLIDA.

Ja, gud véd, om De træffer dem i haven. Jeg har aldrig rede på, hvor de færdes.

WANGEL.

Å jo, de holder visst til nede ved dammen.

ARNHOLM.

Nå, jeg skal sagtens nok komme på spor efter dem.

(Han nikker og går over verandaen ud i haven til højre.)

ELLIDA.

Hvad er klokken, Wangel?

WANGEL
(ser på sit uhr).

Den er nu lidt over elleve.

ELLIDA.

Lidt over. Og klokken elleve — halv tolv inat kommer dampskibet. Å, når jeg bare havde overstået det!

WANGEL
(går nærmere hen til hende).

Kære Ellida, — der er en ting, jeg gerne vilde sporge dig om.

ELLIDA.

Hvad er det for noget?

WANGEL.

I forgårs aftes — der oppe på «Udsigten» — sa' du, at i de sidste tre år havde du så ofte set ham lys-levende for dig.

ELLIDA.

Ja, det har jeg også. Det må du tro mig på.

WANGEL.

Nå, men hvorledes så du ham da?

ELLIDA.

Hvorledes jeg så ham?

WANGEL.

Jeg mener, — hvorledes syntes du, han så ud, når du trode, at du så ham for dig?

ELLIDA.

Men, kære Wangel, — du véd jo nu selv, hvorledes han ser ud.

WANGEL.

Så han også således ud i dine forestillinger?

ELLIDA.

Ja, det gjorde han da.

WANGEL.

Netop således, som du igår aftes så ham i virkeligheden?

ELLIDA.

Ja, netop således.

WANGEL.

Nå, men hvoraf kom det da, at du ikke straks kendte ham igen?

ELLIDA
(studser).

Gjorde jeg ikke det?

WANGEL.

Nej. Du sa' selv siden, at i førstningen vidste du slet ikke, hvem den fremmede manden var.

Ellida
(slået).

Ja, jeg tror virkelig, du har ret! Synes du ikke, det var besynderligt, Wangel? Tænk, — at jeg ikke straks kendte ham!

Wangel.

Det var bare på øjnene, sa' du —

Ellida.

Å ja, — øjnene! Øjnene!

Wangel.

Nå, — men oppe på «Udsigten» sa' du, at han altid viste sig for dig, slig, som han var, da I skiltes. Der ude for ti år siden.

Ellida.

Sa' jeg det?

Wangel.

Ja.

Ellida.

Så har han vel dengang set ud omtrent som nu.

Wangel.

Nej. Du gav en ganske anden skildring af ham i forgårs på hjemvejen. For ti år siden var han uden skæg, sa' du. Ganske anderledes klædt

var han også. Og så brystnålen med perlen i —? Den havde jo slet ikke manden igår.

Ellida.

Nej, den havde han ikke.

Wangel
(ser forskende på hende).

Tænk dig altså lidt om, kære Ellida. Eller — kan du kanske ikke længer huske, hvorledes han så ud, da han stod med dig på Bratthammeren?

Ellida
(eftertænkende, lukker øjnene en stund).

Ikke ganske tydeligt. Nej, — idag kan jeg det slet ikke. Er ikke det besynderligt?

Wangel.

Ikke så besynderligt endda. Der er nu trådt et nyt virkelighedsbillede frem for dig. Og det skygger for det gamle, — så du ikke længer kan sé det.

Ellida.

Tror du det, Wangel?

Wangel.

Ja. Og det skygger for dine syge forestillinger også. Derfor er det godt, at virkeligheden kom.

Ellida.

Godt! Siger du, at det er godt?

Wangel.

Ja. Det, at den kom, — det tør bli' helsebod for dig.

Ellida
(sætter sig i sofaen).

Wangel, — kom og sæt dig hos mig her. Jeg må sige dig alle mine tanker.

Wangel.

Ja, gør det, kære Ellida.
(Han sætter sig på en stol ved den anden side af bordet.)

Ellida.

Det var egentlig en stor ulykke — for os begge — at just vi to skulde komme sammen.

Wangel
(studser).

Hvad er det du siger!

Ellida.

Å jo. Det var det. Og det er jo så rimeligt også. Det kunde ikke bli' til andet end ulykke. Ikke efter den måde, vi to kom sammen på.

Wangel.

Hvad skulde der da være i vejen ved måden —!

Ellida.

Hør nu, Wangel, — det nytter ikke, at vi går her længer og lyver for os selv — og for hinanden.

WANGEL.

Gør vi da det! Lyver vi, siger du!

ELLIDA.

Ja, vi gør. Eller — vi fordølger sandheden i alle fald. For sandheden — den rene, skære sandhed — er jo dog det, — at du kom der ud og — og købte mig.

WANGEL.

Købte —! — Siger du — købte!

ELLIDA.

Å, jeg var jo ikke et hår bedre end du. Jeg slog til. Gik hen og solgte mig til dig.

WANGEL
(ser smærtefuld på hende).

Ellida, — har du virkelig hjerte til at kalde det så?

ELLIDA.

Men er der da noget andet navn for det! Du kunde ikke længer bære tomheden i dit hus. Du så dig om efter en ny hustru —

WANGEL.

Og efter en ny mor for børnene, Ellida.

ELLIDA.

Kanske det også — sådan ved siden af. Skønt

— du vidste jo slet ikke, om jeg dued til den stilling. Du havde jo bare set mig — og talt lidt med mig et par gange. Så fik du lyst til mig, og så —

WANGEL.

Ja, kald du det kun, hvad du helst synes.

ELLIDA.

Og jeg, på min side —. Jeg stod jo der hjælpeløs og rådløs og så rent alene. Det var jo så rimeligt, at jeg slog til — da du kom og tilbød dig at forsørge mig for livstid.

WANGEL.

Det stod så visst ikke for mig som en forsørgelse, kære Ellida. Jeg spurte dig ærligt, om du vilde dele med mig og børnene den smule, jeg kunde kalde mit.

ELLIDA.

Ja, det gjorde du. Men jeg skulde ikke ha' ta't imod det alligevel! Aldrig for nogen pris skulde jeg ha' ta't imod det! Ikke solgt mig selv! Heller det usleste arbejde, — heller de fattigste vilkår i — i frivillighed — og efter eget valg!

WANGEL
(rejser sig).

Har altså de fem—sex år, vi har levet sammen, været så rent uden værd for dig?

Ellida.

Å, tro da endelig ikke det, Wangel! Jeg har havt det så godt her hos dig, som noget menneske kan ønske sig det. Men jeg gik ikke ind til dit hjem i frivillighed. Det er sagen.

Wangel
(ser hen på hende).

Ikke i — frivillighed!

Ellida.

Nej. Det var ikke frivillig jeg rejste med dig.

Wangel
(dæmpet).

Ah, — jeg mindes — vendingen fra igår.

Ellida.

I den vendingen ligger det alt sammen. Den har lyst op for mig. Og derfor så ser jeg det jo nu.

Wangel.

Hvad ser du?

Ellida.

Jeg ser, at det liv, vi to lever med hinanden, — det er i grunden ikke noget ægteskab.

Wangel
(bittert).

Der sa' du et sandt ord. Det liv, vi nu lever, er ikke noget ægteskab.

ELLIDA.

Ikke for heller. Aldrig. Ikke fra først af. (ser hen for sig.) Det første — det kunde ble't et helt og rent ægteskab.

WANGEL.

Det første? Hvilket første, mener du?

ELLIDA.

Mit — med ham.

WANGEL
(ser forundret på hende).

Jeg forstår dig aldeles ikke!

ELLIDA.

Å, kære Wangel, — lad os ikke lyve for hinanden. Ikke for os selv heller.

WANGEL.

Nej, vel! Men hvad så videre?

ELLIDA.

Jo, ser du, — vi kan aldrig komme bort fra den ting — at et frivilligt løfte er fuldt ud så bindende som en vielse.

WANGEL.

Men hvad i al verden —!

Ellida
(rejser sig i hæftighed).

Lad mig få lov til at rejse fra dig, Wangel!

Wangel.

Ellida —! Ellida —!

Ellida.

Jo, jo, — gi' mig bare lov til det! Du kan tro mig, — det blir så ikke til andet alligevel. Ikke efter den måde, vi to kom sammen på.

Wangel
(i behersket smerte).

Så vidt skulde det altså komme imellem os.

Ellida.

Det måtte komme således. Kunde ikke andet.

Wangel
(ser tungt på hende).

Altså ikke vundet dig gennem samlivet heller. Aldrig, — aldrig ejet dig helt.

Ellida.

Å, Wangel, — om jeg kunde holde af dig, således, som jeg så gerne vilde! Så inderligt, som du fortjener det! Men jeg føler det så godt, — det kommer aldrig.

WANGEL.

Skilsmisse altså? Det er skilsmisse, — en fuld lovformelig skilsmisse, — som du vil ha'?

ELLIDA.

Kære, du forstår mig så lidt. Det er slet ikke formerne, jeg bryr mig om. For det er jo ikke slige nogen ydre ting, som det kommer an på, synes jeg. Det, jeg vil, det er, at vi to skal bli' enige om i frivillighed at løse hinanden.

WANGEL
(bittert, nikker langsomt).

La' handelen gå om igen, — ja.

ELLIDA
(levende).

Netop det! La' handelen gå om igen!

WANGEL.

Og så siden, Ellida? Bagefter? Har Du tænkt over, hvorledes det så vil se ud for os begge? Hvorledes livet så vil komme til at arte sig både for dig og for mig?

ELLIDA.

Det får være det samme. Bagefter får det arte sig, som det kan. Det, som jeg be'r og bønfalder dig om, Wangel, — det er jo dog det

vigtigste! Gi' mig bare fri! Gi' mig min fulde frihed igen!

WANGEL.

Ellida, — det er et forfærdeligt krav, du stiller til mig. Lad mig da i det mindste få frist til at samle mig til en beslutning. Lad os få tale nærmere med hinanden. Og und dig da også selv tid til at overveje, hvad du gør!

ELLIDA.

Men her er jo ingen tid at spilde med sligt! Jeg må jo ha' min frihed igen i denne dag!

WANGEL.

Hvorfor just det?

ELLIDA.

Jo, — for det er jo inat han kommer.

WANGEL
(farer sammen).

Kommer! Han! Hvad har den fremmede mand med dette her at gøre?

ELLIDA.

Jeg vil stå frem for ham i fuld frihed.

WANGEL.

Og hvad — hvad tænker du så videre at gøre?

ELLIDA.

Jeg vil ikke skyde mig ind under, at jeg er en anden mands hustru. Ikke skyde mig ind under, at jeg intet valg har. For ellers vilde der ingen afgørelse være i det.

WANGEL.

Du taler om valg! Valg, Ellida! Valg i denne sag!

ELLIDA.

Ja, valg må jeg ha'. Valg til begge sider. Må kunne la' ham rejse alene —. Eller også — følge med ham.

WANGEL.

Forstår du selv, hvad du siger? Følge med ham! Gi' din hele skæbne i hans hænder!

ELLIDA.

Men gav jeg da ikke min hele skæbne i dine hænder! Og det — sådan uden videre.

WANGEL.

Lad så være. Men han! Han! En vild-fremmed! Et menneske, som du kender så lidet til!

ELLIDA.

Å, men dig kendte jeg jo kanske endnu mindre. Og jeg fulgte dog alligevel med dig.

WANGEL.

Den gang vidste du da i alle fald så nogenlunde, hvad slags liv du gik imøde. Men her? Her? Tænk dig dog om! Hvad véd du her? Ikke det ringeste véd du. Ikke engang hvem han er — eller hvad han er.

ELLIDA
(ser hen for sig).

Det er sandt. Men *det* er netop det grufulde.

WANGEL.

Ja, vel er det grufuldt —

ELLIDA.

Derfor synes jeg også, at jeg ligesom må ind i det.

WANGEL
(ser på hende).

Fordi det står for dig som noget grufuldt?

ELLIDA.

Ja. Netop derfor.

WANGEL
(nærmere).

Hør her, Ellida, — hvad forstår du da egentlig ved det grufulde?

ELLIDA
(tænker sig om).

Det grufulde, — det er *det*, som skræmmer og drager.

WANGEL.

Drager også?

ELLIDA.

Mest drager, — tror jeg.

WANGEL
(langsomt).

Du er i slægt med havet.

ELLIDA.

Det er det grufulde også.

WANGEL.

Og det grufulde igen med dig. Du både skræmmer og drager.

ELLIDA.

Synes du det, Wangel?

WANGEL.

Jeg har nok aldrig kendt dig rigtig alligevel. Aldrig helt til bunds. Det begynder at gå op for mig nu.

ELLIDA.

Derfor skal du også gi' mig fri! Løse mig fra ethvert forhold til dig og dit! Jeg er ikke den, du tog mig for. Nu ser du det jo selv. Nu kan vi skilles i forståelse — og i frivillighed.

Wangel

(tungt).

Det var kanske bedst for os begge — om vi skiltes. — Men jeg kan det ikke alligevel! — Du er for mig som det grufulde, Ellida. Det dragende, — det er det stærkeste i dig.

Ellida.

Siger du det?

Wangel.

Lad os se at komme over denne dag med overlæg. Med fuld ro i sindet. Jeg tør ikke løse og slippe dig idag. Har ikke lov til det. Ikke lov for din egen skyld, Ellida. Jeg gør gældende min ret og min pligt at værge for dig.

Ellida.

Værge? Hvad er da her at værge imod? Det er jo slet ikke nogen vold og magt udenfra, som truer mig. Det grufulde ligger dybere, Wangel! Det grufulde, — det er dragningen i mit eget sind. Og hvad kan vel du gøre ved den?

Wangel.

Jeg kan styrke og støtte dig til at stride imod.

Ellida.

Ja, — hvis jeg vilde stride imod.

WANGEL.

Vil du da ikke det?

ELLIDA.

Å, det er jo det, jeg ikke selv véd!

WANGEL.

Inat er alting afgjort, kære Ellida —

ELLIDA
(bryder ud).

Ja, tænk! Afgørelsen så nær! Afgørelse for hele livet!

WANGEL.

— og så imorgen —

ELLIDA.

Ja, imorgen! Kanske min rette fremtid da er forspildt!

WANGEL.

Din rette —?

ELLIDA.

Et helt og fuldt liv i frihed forspildt, — forspildt for mig! Og kanske — for ham også.

WANGEL
(sagtere, griber hende om håndledet).

Ellida, — elsker du denne fremmede mand?

Ellida.

Om jeg —? Å, hvad véd jeg det! Jeg véd bare, at han er for mig den grufulde og at —

Wangel.

— og at?

Ellida
(river sig løs).

— og at det er hos ham, jeg synes, at jeg hører til.

Wangel
(sænker hovedet).

Jeg begynder at forstå det meste.

Ellida.

Og hvad hjælp har så du imod dette her? Hvad råd véd du for mig?

Wangel
(ser tungt på hende).

Imorgen, — da er han altså rejst. Da er ulykken afvendt fra dit hode. Og da skal jeg være villig til at løse og slippe dig. Vi lar handelen gå om igen, Ellida.

Ellida.

Å, Wangel —! Imorgen — da er det jo for sent —!

WANGEL
(ser ud mod haven).

Børnene! Børnene —! Lad os da i det mindste skåne dem — indtil videre.

(ARNHOLM, BOLETTE, HILDE og LYNGSTRAND kommer frem i haven. Lyngstrand tager afsked dernede og går ud til venstre. De øvrige kommer ind i stuen.)

ARNHOLM.

Nu kan De tro, vi har gået og lagt planer —

HILDE.

Vi vil ud på fjorden ikveld og —

BOLETTE.

Nej, ikke sig noget!

WANGEL.

Vi to har også gået her og lagt planer.

ARNHOLM.

Ah, — virkelig?

WANGEL.

Imorgen rejser Ellida ud til Skjoldviken — for en tid.

BOLETTE.

Rejser —?

ARNHOLM.

Se, det var jo meget fornuftigt, fru Wangel.

WANGEL.

Ellida vil hjem igen. Hjem til havet.

HILDE
(med et spring imod Ellida).

Rejser du! Rejser du ifra os!

ELLIDA
(forskrækket).

Men Hilde da! Hvad går der af dig?

HILDE
(fatter sig).

Å, det var ingenting. (halvhøjt, vender sig fra hende.) Rejs bare du!

BOLETTE
(angst).

Far, — jeg ser det på dig, — du rejser også — til Skjoldviken!

WANGEL.

Visst ikke, nej! Jeg ser kanske derud en gang imellem —

BOLETTE.

Og her ind til os —?

WANGEL.

Ser jeg også —

BOLETTE.

— en gang imellem, ja!

Wangel.

Kære barn, det må så være.

(Han går henover gulvet.)

Arnholm
(hvisker).

Vi tales siden ved, Bolette.

(Han går hen til Wangel. De taler sagte sammen oppe ved døren.)

Ellida
(halvhøjt til Bolette).

Hvad var det med Hilde? Hun så jo ud som forstyrret!

Bolette.

Har du aldrig mærket, hvad Hilde dag ud og dag ind har gået og torstet efter?

Ellida.

Torstet efter?

Bolette.

Lige siden du kom i huset?

Ellida.

Nej, nej, — hvad er det?

Bolette.

Et eneste kærligt ord fra dig.

ELLIDA.

Ah —! Skulde her være gerning for mig!

(Hun slår hænderne sammen om hovedet og ser ubevægelig frem for sig, ligesom gennemkrydset af stridende tanker og stemninger.)

(Wangel og Arnholm kommer i hviskende samtale fremover gulvet.)

(Bolette går hen og ser ind i sideværelset til højre. Derpå slår hun døren op.)

BOLETTE.

Ja, kære far, — nu står maden på bordet — i fald du —

WANGEL

(med tiltvungen fatning).

Gør den det, barn? Det var jo bra'. Vær så god, overlærer! Nu vil vi gå ind og tømme en afskedspokal med — med «fruen fra havet».

(De går mod døren til højre.)

FEMTE AKT.

—

(Den afsides del af doktor Wangels have ved karudsdammen. Tiltagende sommernatsskumring.)

(ARNHOLM, BOLETTE, LYNGSTRAND og HILDE, i en båd, stager sig frem fra venstre langs stranden.)

HILDE.

Se, her kan vi så magelig hoppe iland!

ARNHOLM.

Nej, nej, gør ikke det!

LYNGSTRAND.

Jeg kan ikke hoppe, frøken.

HILDE.

De, Arnholm, kan ikke De heller hoppe?

ARNHOLM.

Jeg vil helst la' det være.

BOLETTE.

Lad os så lægge til henne ved badehustrappen.

(De stager sig ud til højre.)

(I det samme kommer BALLESTED fra højre frem på fodstien, bærende notebøger og et valdhorn. Han hilser til dem i båden, vender sig og taler til dem. Svar høres fjernere og fjernere udenfor.)

BALLESTED.

Hvad siger De? — Ja visst er det for den engelske damperens skyld. For det er sidste gang, han kommer her iår. Men vil De nyde godt af tonerne, så må De ikke drøje for længe. (råber.) Hvad? (ryster på hovedet.) Kan ikke høre, hvad De siger!

(ELLIDA, med sit sjal over hovedet, kommer, fulgt af DOKTOR WANGEL, ind fra venstre.)

WANGEL.

Men, kære Ellida, — jeg forsikkrer dig, — der er rundelig tid endnu.

ELLIDA.

Nej, nej, — der er ikke! Hvert øjeblik kan han komme.

BALLESTED
(udenfor ved havegærdet).

Se, god aften, herr doktor! God aften, frue!

WANGEL
(blir ham var).

Á, er De der? Skal her være musik inat også?

BALLESTED.

Ja. «Hornforeningen» agter at la' sig høre. Det skorter os ikke på festlige anledninger i denne tid. I nat skal det være til ære for englænderen.

Ellida.

Englænderen! Er han alt i sigte?

Ballested.

Ikke endnu. Men han kommer jo inde fra — mellem holmerne. En véd ikke ordet af, for han er lige over os.

Ellida.

Ja, — just så er det.

Wangel
(halvt mod Ellida).

Inat er det sidste rejsen. Så kommer han ikke mere.

Ballested.

En sørgelig tanke, herr doktor. Men derfor vil vi også, som sagt, gøre ære på ham. Ak ja, ak ja! Nu går snart den glade sommertid til ende. Snart er alle sunde lukket, som det heder i sørgespillet.

Ellida.

Alle sunde lukket, — ja.

Ballested.

Trist at tænke på. Nu har vi været sommerens glade børn i uger og måneder. Det holder hårdt at forsone sig med mørketiden. Ja, i førstningen,

mener jeg. For menneskene kan alki—a—klimatisere sig, fru Wangel. Ja, såmæn kan de så.

(Han hilser og går ud til venstre.)

ELLIDA

(ser ud over fjorden).

Å, denne pinefulde spænding! Denne opjagende sidste halvtime for afgørelsen.

WANGEL.

Det står altså fast, at du selv vil tale med ham?

ELLIDA.

Jeg må tale med ham selv. For det er jo i frivillighed, at jeg skal træffe mit valg.

WANGEL.

Du har ikke noget valg, Ellida. Du får ikke lov at vælge. Får ikke lov for mig.

ELLIDA.

Valget kan du aldrig hindre. Hverken du eller nogen anden. Du kan forbyde mig at rejse med ham, — følge ham, — ifald jeg vælger det. Du kan holde mig tilbage her med magt. Imod min vilje. Det kan du. Men at jeg vælger, — vælger inderst inde i mit sind, — vælger ham og ikke dig, — ifald jeg vil og må vælge således, — det kan du ikke hindre.

Wangel.

Nej, det har du ret i. Det kan jeg ikke hindre.

Ellida.

Og så har jeg jo slet ingen ting at stå imod med! Her hjemme er der jo ingen verdens ting, som drager og binder mig. Jeg er jo så rent rodløs i dit hus, Wangel. Børnene ejer jeg ikke. Ejer ikke deres sind, mener jeg. Har aldrig ejet det. — Når jeg rejser, — om jeg rejser da, — enten med ham inat — eller ud til Skjoldviken imorgen, så har jeg ikke en nøgle at gi' fra mig, — ikke en besked at lægge efter mig, hverken om det ene eller om det andet. Så rent rodløs er jeg i dit hus. Så rent udenfor alt sammen har jeg været lige fra første stund af.

Wangel

Du har selv villet det således.

Ellida.

Nej, jeg har ikke det. Jeg har hverken villet det eller ikke villet det. Jeg har bare simpelt hen ladet alting bli' således, som jeg fandt det den dag, jeg kom. Det er dig — og ingen anden, — som har villet ha' det således.

Wangel.

Jeg tænkte at gøre det på det bedste for dig.

Ellida.

Å ja, Wangel, det véd jeg jo så godt! Men der er en gengældelse i dette. Noget, som hævner sig. For nu findes her ingen bindende magt, — ingen støtte for mig, — ingen hjælp, — ingen dragning ind imod alt det, som skulde ha' været vort fælles inderste eje.

Wangel.

Jeg ser det jo nok, Ellida. Og derfor så skal du jo også fra imorgen af få din frihed igen. Du skal herefter få leve dit eget liv.

Ellida.

Og det kalder du mit eget liv! Å nej, mit eget rigtige liv kom ud af sporet, da jeg gik ind på samlivet med dig. (knuger hænderne i angst og uro.) Og nu, — inat — om en halv time — kommer han, som jeg har svigtet, — han, som jeg skulde ha' holdt ubrødelig fast ved, ligesom han har holdt fast ved mig! Nu kommer han og byder mig — for sidste og eneste gang — at få leve livet om igen, — få leve mit eget rigtige liv, — det liv, som skræmmer og drager — og som jeg ikke kan gi' slip på. Ikke i frivillighed!

Wangel.

Just derfor trænger du til, at din mand — og din læge også — tar magten fra dig — og handler på dine vegne.

Ellida.

Ja, Wangel, jeg forstår det så godt. Å, du må ikke tro andet, end at der er stunder imellem, da jeg synes, der vilde være fred og redning i at ty inderligt ind til dig — og prøve på at trodse alle dragende og skræmmende magter. Men jeg kan ikke det heller. Nej, nej, — jeg kan det ikke!

Wangel.

Kom, Ellida, — lad os gå lidt op og ned sammen.

Ellida.

Jeg vilde så gerne. Men jeg tør ikke. For han sa' jo, jeg skulde vente på ham her.

Wangel.

Kom bare. Du har god tid endnu.

Ellida.

Ja, tror du det?

Wangel.

Rundelig tid, siger jeg.

Ellida.

Lad os gå lidt da.

(De går ud i forgrunden til højre. I det samme kommer Arnholm og Bolette frem ved den øvre bred af dammen.)

BOLETTE

(bemærker de bortgående).

Se der —!

ARNHOLM

(sagte).

Hys, — lad dem gå.

BOLETTE.

Kan De begribe, hvad der er imellem dem i de sidste dage?

ARNHOLM

Har De mærket noget?

BOLETTE.

Om jeg har!

ARNHOLM.

Noget sådan særligt?

BOLETTE.

Å ja. Både det ene og det andet. Har ikke De?

ARNHOLM.

Å, jeg véd ikke så rigtig —

BOLETTE.

Jo, såmæn har De så. Men De vil bare ikke ud med det.

ARNHOLM.

Jeg tror, det vil være godt for Deres stedmor, at hun får gøre den lille rejsen.

BOLETTE.

Tror De det?

ARNHOLM.

Ja, jeg gad vide, om det ikke vil være bra' for alle parter, at hun får komme lidt ud en gang imellem?

BOLETTE.

Flytter hun nu imorgen hjem igen til Skjoldviken, så kommer hun visst aldrig mere her ind til os.

ARNHOLM.

Men, kære Bolette, hvor falder De da på sligt?

BOLETTE.

Jo, det tror jeg fuldt og fast. Pas De bare på! De skal sé, — hun kommer ikke igen. I alle fald ikke så længe jeg og Hilde er her i huset.

ARNHOLM.

Hilde også?

BOLETTE.

Nå, med Hilde kunde det kanske endda gå. For hun er jo ikke stort mere end barn endnu.

Og så forguder hun Ellida i grunden, tror jeg. Men med mig er det anderledes, ser De. En stedmor, som ikke er så svært meget ældre end en selv —

ARNHOLM.

Kære Bolette, — for Dem turde det kanske ikke vare så ret længe, før De får komme ud.

BOLETTE

(levende).

Siger De det! Har De altså talt med far om det?

ARNHOLM.

Det har jeg også gjort, ja.

BOLETTE.

Nå, — og hvad sa' han så!

ARNHOLM.

Hm, — Deres far er jo så stærkt optaget af andre tanker i disse dage —

BOLETTE.

Ja, ja, det var jo det samme, jeg sa' før.

ARNHOLM.

Men så meget fik jeg dog ud af ham, at De nok ikke må gøre regning på nogen hjælp fra ham.

BOLETTE.

Ikke —!

Arnholm.

Han forklarte mig så indlysende om sine forhold. Mente, at sligt noget var rent ud en umulig ting for ham.

Bolette
(bebrejdende).

Og så kunde De endda ha' hjerte til at stå her og narre mig.

Arnholm.

Det gjorde jeg så visst ikke, kære Bolette. Det beror helt og holdent på Dem selv — om De vil komme ud eller ikke.

Bolette.

Hvad beror på mig, siger De?

Arnholm.

Om De skal få komme ud i verden. Få lære alt det, som De mest har lyst til. Få del i alt det, som De går her hjemme og tørster efter. Få leve livet under lysere vilkår, Bolette. Hvad siger De til det?

Bolette
(slår hænderne sammen).

Å, du store gud —! Men det er jo rent umuligt, dette her. Når far hverken vil eller kan, så —. For jeg har jo ingen anden i hele verden, som jeg kunde vende mig til.

Arnholm.

Skulde De ikke kunne bekvemme Dem til at ta' imod en håndsrækning af Deres gam — af Deres fordums lærer?

Bolette.

Af Dem, herr Arnholm! Skulde De være villig til at —?

Arnholm.

At stå Dem bi? Ja, så inderlig gerne. Både med råd og med dåd. Det kan De lide på. — Slår De altså til? Hvad? Går De ind på det?

Bolette.

Om jeg går ind på det! Få komme ud, — få se verden, — få lære noget rigtig grundigt! Alt det, som har stået for mig som den store dejlige umulighed —!

Arnholm.

Ja, alt det kan nu bli' til virkelighed for Dem. Hvis De bare selv vil.

Bolette.

Og al denne usigelige lykke vil De hjælpe mig frem til! Å nej, — men sig mig, — kan jeg ta' imod sligt et offer af noget fremmed menneske?

ARNHOLM.

Af mig kan De så godt ta' imod det, Bolette. Af mig kan De ta' imod, hvad det så skal være.

BOLETTE
(griber hans hænder).

Ja, jeg synes næsten, at jeg kan det også! Jeg véd ikke hvorledes det er; men — (bryder ud). Å, jeg kunde både le og græde af glæde! Af lyksalighed! Å, — så skal jeg da få leve rigtig alligevel. Jeg begyndte at bli' så ræd for, at livet skulde gå ifra mig.

ARNHOLM.

Det behover De ikke at ængste Dem for, kære Bolette. Men nu må De også si' mig ganske oprigtigt — om der er noget — noget, som binder Dem her?

BOLETTE.

Binder mig? Nej, det er der ikke.

ARNHOLM.

Ikke noget som helst?

BOLETTE.

Nej, slet ikke. Det vil si', — far binder mig jo nok på en måde. Og Hilde også. Men —

ARNHOLM.

Nå, — Deres far må De jo dog bort fra før

eller senere. Og Hilde kommer jo også en gang til at gå sin egen vej gennem livet. Dette her er altså bare tidsspørsmål. Ikke andet. Men ellers er der altså ikke noget, som binder Dem, Bolette? Ikke noget slags forhold?

BOLETTE.

Nej, slet ikke. For den sags skyld kan jeg så godt rejse, hvor hen det så skal være.

ARNHOLM.

Ja, når så er, kære Bolette, — så skal De også få rejse med mig.

BOLETTE
(klapper i hænderne).

Å gud i himmelen, — hvilken lykke at tænke på!

ARNHOLM.

For jeg håber da, at De har fuld tillid til mig?

BOLETTE.

Ja, det har jeg rigtignok!

ARNHOLM.

Og De tør altså trygt og fuldt betro Dem selv og Deres fremtid i mine hænder, Bolette? Ikke sandt? Tør De ikke det?

BOLETTE.

Å jo, visst! Skulde jeg ikke det? Kan De

tænke Dem andet! De, som har været min gamle lærer — min lærer i gamle dage, mener jeg.

ARNHOLM.

Ikke blot derfor. Den side af sagen hæfter jeg mig ikke videre ved. Men —. Nå, — De er altså fri, Bolette. Der er intet forhold, som binder Dem. Og så spør' jeg Dem da — om De kunde ville — kunde ville knytte Dem til mig — for livet?

BOLETTE
(viger tilbage i skræk).

Åh, — hvad er det De siger!

ARNHOLM.

For hele livet, Bolette. Om De vil bli' min hustru.

BOLETTE
(halvt for sig selv).

Nej, nej, nej! Dette her er umuligt! Aldeles umuligt!

ARNHOLM.

Skulde det virkelig være så rent umuligt for Dem at —?

BOLETTE.

Men De kan da vel aldrig i verden mene, hvad De siger, herr Arnholm! (ser på ham.) Eller —. Alligevel —. Var det således, De mente det — da De tilbød Dem at gøre så meget for mig?

ARNHOLM.

Nu skal De høre lidt på mig, Bolette. Jeg har nok overrasket Dem stærkt, lader det til.

BOLETTE.

Å, hvor kunde sådant noget — fra Dem, — hvor kunde det andet end — end overraske mig!

ARNHOLM.

Det kan De ha' ret i. De vidste jo ikke, — kunde ikke vide, at det var for Deres skyld jeg har gjort denne rejsen hid.

BOLETTE.

Er De kommet hid for — for min skyld!

ARNHOLM.

Ja, det er jeg, Bolette. I våres fik jeg et brev fra Deres far. Og i det forekommer der en vending, som bragte mig på den tro — hm —, at De havde bevaret Deres fordums lærer i — i lidt mere end venskabelig erindring.

BOLETTE.

Hvor kunde far skrive sligt noget!

ARNHOLM.

Det var slet ikke således, han havde ment det. Men jeg leved mig nu altså ind i den indbildning, at der her gik en ung pige og længted

efter, at jeg skulde komme igen. — Nej, nu må De ikke afbryde mig, kære Bolette! Og, — ser De vel, — når man, som jeg, ikke længer står i de egentlige ungdomsår, da gør en sådan tro — eller indbildning — et overmåde stærkt indtryk. Der vokste frem i mig en levende — en taknemmelig tilbøjelighed for Dem. Jeg syntes, jeg måtte rejse til Dem. Se Dem igen. Sige Dem, at jeg delte de følelser, som jeg bildte mig ind, at De gik her og bar på for mig.

BOLETTE.

Men når De nu véd, at det ikke var så! At det var en fejltagelse!

ARNHOLM.

Hjælper ikke, Bolette. Deres billede, — således, som jeg bærer det i mig, — vil altid stå farvet og præget af den stemning, som fejltagelsen satte mig i. De kan kanske ikke forstå dette her. Men således er det.

BOLETTE.

Aldrig havde jeg tænkt mig muligt, at noget sligt kunde bli' af.

ARNHOLM.

Men når det nu altså har vist sig, at det dog kunde? Hvad siger De så, Bolette? Kunde De

så ikke beslutte Dem til at, — ja, til at bli' min hustru?

BOLETTE.

Å, men jeg synes, det er så rent umuligt, herr Arnholm. De, som har været min lærer! Jeg kan ikke tænke mig at skulle stå i noget slags andet forhold til Dem.

ARNHOLM.

Ja, ja, — når De aldeles ikke synes, at De kan —. Så blir altså forholdet uforandret, kære Bolette.

BOLETTE.

Hvorledes, mener De?

ARNHOLM.

Jeg står naturligvis ved mit tilbud alligevel. Jeg skal sørge for, at De kommer ud og får se Dem om i verden. Får lære noget, som De rigtig har lyst til. Får leve under trygge og uafhængige vilkår. Deres senere fremtid skal jeg nok også sikkre, Bolette. For i mig vil De altid ha' en god, trofast, pålidelig ven. Vær De viss på det!

BOLETTE.

Å gud, — herr Arnholm, — alt dette er jo ble't rent umuligt nu.

ARNHOLM.

Er dette også umuligt?

BOLETTE.

Ja, De kan da vel tænke Dem det! Efter det, De her har sagt mig, — og efter det svar, jeg har gi't Dem —. Å, De må da selv kunne forstå, at jeg nu umulig kan ta' imod så umådelig meget af Dem! Ikke nogen verdens ting kan jeg ta' imod af Dem. Aldrig efter dette!

ARNHOLM.

Vil De altså heller bli' ved at sidde her hjemme og la' livet gå fra Dem?

BOLETTE.

Å, det er så forfærdelig våndefuldt at tænke på!

ARNHOLM.

Vil De gi' afkald på at få se noget af verden udenfor? Gi' afkald på at få være med om alt det, som De selv siger, De går her og tørster efter? Vide, at der er så uendelig meget til, — og så alligevel aldrig få rigtig rede på noget af det? Betænk Dem vel, Bolette.

BOLETTE.

Ja, ja, — De har så storlig ret, herr Arnholm.

ARNHOLM.

Og så, — når engang Deres far ikke er her mere, — da kanske at stå hjælpeløs og alene i verden. Eller også at måtte gi' Dem hen til en

anden mand, — som De — muligens — heller ikke kunde føle nogen godhed for.

BOLETTE.

Å ja, — jeg ser jo nok, hvor sandt det er, — alt det, som De siger. Men alligevel —! — Eller kanske dog —?

ARNHOLM
(hurtigt).

Nu!

BOLETTE
(ser tvilrådig på ham).

Kanske det da ikke var så rent umuligt alligevel —.

ARNHOLM.

Hvilket, Bolette!

BOLETTE.

At det kunde la' sig gøre, — at gå ind på — på det, — som De foreslog mig.

ARNHOLM.

Mener De, at De kanske dog kunde være villig til at —? At De i alle fald kunde ville unde mig den glæde at få hjælpe Dem som en trofast ven?

BOLETTE.

Nej, nej, nej! Aldrig det! For det vilde

nu være så rent aldeles umuligt. — Nej, — herr Arnholm, — tag mig så heller.

ARNHOLM.

Bolette! Vil De alligevel!

BOLETTE.

Ja, — jeg tror — jeg vil det.

ARNHOLM.

De vil altså dog bli' min hustru!

BOLETTE.

Ja. Hvis De endnu synes, at — at De bør ta' mig.

ARNHOLM.

Om jeg synes —! (griber hendes hånd.) Å, tak, — tak, Bolette! Hvad De ellers sa', — Deres tvilrådighed for, — det afskrækker mig ikke. Har jeg end ikke fuldt ud Deres hjerte nu, så skal jeg nok vide at vinde det. Å, Bolette, jeg skal bære Dem på hænderne!

BOLETTE.

Og så får jeg sé mig om i verden. Får leve med i livet. Det har De lovet mig.

ARNHOLM.

Og det står jeg ved.

BOLETTE.

Og får lov til at lære alt, hvad jeg har lyst til.

ARNHOLM.

Jeg skal selv være Deres lærer. Ligesom før, Bolette. Husk på det sidste skoleåret —.

BOLETTE
(stille og fordybet i sig selv).

Tænk, — at vide sig fri — og få komme ud i det fremmede. Og så ikke behøve at gå og ængste sig for fremtiden. Ikke gå og grue for dette tossede udkomme —.

ARNHOLM.

Nej, sligt noget skal De aldrig ha' nødig at spilde en tanke på. Og — ikke sandt, min kære Bolette, — det er også en ganske god ting? Hvad?

BOLETTE.

Ja. Det er det rigtignok. Det er visst og sandt.

ARNHOLM
(lægger armen om hendes liv).

Å, De skal bare se, hvor hyggeligt og lunt vi skal indrette os sammen! Og hvor godt og trygt og fortroligt vi to skal komme ud af det med hinanden, Bolette!

BOLETTE.

Ja, jeg begynder også at —. Jeg tror i grunden — at dette her må kunne gå. (ser ud til højre og gør sig hurtig løs.) Ah! Sig endelig ikke noget!

ARNHOLM.

Hvad er det, kære?

BOLETTE.

Å, det er den stakkers —. (peger ud.) Se der borte.

ARNHOLM.

Er det Deres far —?

BOLETTE.

Nej, det er den unge billedhuggeren. Han går der henne med Hilde.

ARNHOLM.

Nå, Lyngstrand. Hvad er der i vejen med ham?

BOLETTE.

Å, De véd jo, hvor svag og dårlig han er.

ARNHOLM.

Ja, hvis det ikke bare er indbildning.

BOLETTE.

Å nej, det er nok sandt. Han gør det visst

ikke længe. Men det er kanske det bedste for ham.

ARNHOLM.

Kære, hvorfor skulde det være bedst?

BOLETTE.

Jo, fordi — fordi det blir visst aldrig til noget med hans kunst alligevel. — Lad os gå før de kommer.

ARNHOLM.

Så hjertelig gerne, min kære Bolette.

(HILDE og LYNGSTRAND kommer frem ved dammen.)

HILDE.

Hej, — hej! Vil ikke herskabet vente på os?

ARNHOLM.

Bolette og jeg går helst lidt i forvejen.

(Han og Bolette går ud til venstre.)

LYNGSTRAND
(lér stille).

Det er svært fornøjeligt her i denne tid. Alle mennesker så går de parvis. Altid to og to sammen.

HILDE
(ser efter dem).

Jeg tør næsten bande på, at han går og frier til hende.

LYNGSTRAND.

Så? Har De mærket noget sligt?

HILDE.

Å ja. Det er da ikke vanskeligt, — når en har øjnene med sig.

LYNGSTRAND.

Men frøken Bolette tar ham ikke. Det er jeg sikker på.

HILDE.

Nej. For hun synes, han er ble't så fælt gammel at se til. Og så tror hun, at han snart blir skaldet også.

LYNGSTRAND.

Nå, det er ikke for det alene. Hun vilde ikke ta' ham alligevel.

HILDE.

Hvor kan nu De vide det?

LYNGSTRAND.

Jo, for der er en anden en, som hun har lovet at gå og tænke på.

HILDE.

Bare tænke på?

LYNGSTRAND.

Mens han er borte, ja.

HILDE.

Å, så er det vel sagtens Dem selv, som hun skal gå og tænke på da!

LYNGSTRAND.

Det kunde nok kanske være.

HILDE.

Har hun lovet Dem det?

LYNGSTRAND.

Ja, tænk, — det har hun lovet mig! Men De må endelig ikke si'e hende, at De véd om det.

HILDE.

Å, gud bevare min mund. Jeg er så taus som graven.

LYNGSTRAND.

Jeg synes, det er så svært snilt af hende.

HILDE.

Og når De så kommer her hjem igen, — vil De så forlove Dem med hende da? Og gifte Dem med hende også?

LYNGSTRAND.

Nej, det vilde ikke passe godt sammen. For

jeg tør jo ikke tænke på sligt noget i de første årene. Og når jeg engang kommer så vidt, så vil hun ligesom være ble't noget for gammel for mig, synes jeg.

HILDE.

Men endda så vil De ha', at hun skal gå her og tænke på Dem?

LYNGSTRAND.

Ja, for det er så nyttigt for mig. For mig som kunstner, forstår De. Og hun kan jo så let gøre det, hun, som ikke selv har noget rigtigt livskald. — Men snilt er det af hende alligevel.

HILDE.

Tror De, De kan arbejde fortere på kunstværket da, når De véd, at Bolette går her og tænker på Dem?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg forestiller mig det. Dette her, ser De, at vide, at der et steds i verden er en ung, fin og taus kvinde, som går stille og drømmer om en —. Jeg synes, det må være noget så — så —. Ja, jeg véd ikke rigtig, hvad jeg skal kalde det for.

HILDE.

Mener De kanske — spændende?

LYNGSTRAND.

Spændende? Å ja. Spændende er det, jeg mener. Eller noget sligt noget. (ser en stund på hende.) De er så klog, De, frøken Hilde. Rigtig svært klog er De. Når jeg kommer hjem igen, så vil De være omtrent i samme alder, som Deres søster er i nu. Kanske De da også ser ud, som Deres søster nu ser ud. Og kanske De da har fåt det samme sind også, som hun nu har. At De kanske da er ble't ligesom både Dem selv og hende — i én gestalt at kalde for.

HILDE.

Vilde De gerne ønske det?

LYNGSTRAND.

Jeg véd ikke rigtig. Jo, jeg tror næsten. Men nu — for i sommer — vil jeg helst, at De skal være lig Dem selv alene. Og akkurat slig, som De er.

HILDE.

Liker De mig bedst sådan?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg liker Dem svært godt så.

HILDE.

Hm, — sig mig, De, som er kunstner, — synes De godt om det, at jeg altid går lyst sommerklædt?

LYNGSTRAND.

Ja, det synes jeg rigtig godt om.

HILDE.

Synes De, at de lyse farverne klæ'r mig da?

LYNGSTRAND.

Ja, rigtig dejligt klæ'r det lyse Dem, efter min smag.

HILDE.

Men sig mig, — De, som er kunstner, — hvorledes tror De, jeg vilde ta' mig ud i sort?

LYNGSTRAND.

I sort, frøken Hilde?

HILDE.

Ja, i helt sort. Tror De, jeg vilde ta' mig godt ud i det?

LYNGSTRAND.

Sort er jo ikke egentlig sådan for sommertiden. For resten vilde De visst ta' Dem udmærket godt ud i sort også. Netop De med Deres udseende.

HILDE

(ser hen for sig).

I sort helt op til halsen. — Sort krus omkring. — Sorte handsker. — Og et langt sort slør bagover.

LYNGSTRAND.

Hvis De klædte Dem slig, frøken Hilde, så vilde jeg ønske, jeg var maler — og skulde male en ung, dejlig, sørgende enke.

HILDE.

Eller en ung, sørgende brud.

LYNGSTRAND.

Ja, det passed De endnu bedre til. Men De kunde da vel ikke ønske at klæ' Dem slig?

HILDE.

Jeg véd ikke rigtig. Men jeg synes, det er spændende.

LYNGSTRAND.

Spændende?

HILDE.

Spændende at tænke på, ja. (peger pludselig ud til venstre.) Nej, men ser De der!

LYNGSTRAND
(ser derhen).

Den store engelske damperen! Og helt inde ved bryggen!

(WANGEL og ELLIDA kommer frem ved dammen.)

WANGEL.

Nej, jeg forsikkrer dig, kære Ellida, — du

tar fejl! (ser de andre.) Nå, er I to her? Ikke sandt, herr Lyngstrand, — han er ikke i sigte endnu?

LYNGSTRAND.

Den store engelske?

WANGEL.

Ja vel!

LYNGSTRAND
(peger hen).

Der ligger han alt, herr doktor.

ELLIDA.

Ah —! Jeg vidste det nok.

WANGEL.

Kommen!

LYNGSTRAND.

Kommen som en tyv om natten, kan en gerne sige. Så rent stilfærdig lydløst —

WANGEL.

De må følge Hilde hen på bryggen. Skynd Dem! Hun vil visst høre på musiken.

LYNGSTRAND.

Ja, nu skulde vi just til at gå, herr doktor.

WANGEL.

Vi andre kommer kanske efter. Om lidt kommer vi.

HILDE
(hvisker til Lyngstrand).

De to går også parvis.

(Hun og Lyngstrand går ud gennem haven til venstre. Hornmusik høres fjernt ude på fjorden under det følgende.)

ELLIDA.

Kommen! Han er her! Ja, ja, — jeg føler det.

WANGEL.

Du skal helst gå ind, Ellida. Lad mig få tale med ham alene.

ELLIDA.

Å, — det er umuligt! Umuligt, siger jeg! (udstøder et skrig.) Ah, — ser du ham, Wangel!

(DEN FREMMEDE MAND kommer fra venstre og standser på fodstien udenfor havegærdet.)

DEN FREMMEDE
(hilser).

God aften. Her har du mig altså igen, Ellida.

ELLIDA.

Ja, ja, ja, — timen er kommen nu.

DEN FREMMEDE.

Er du så rejsefærdig? Eller er du det ikke?

WANGEL.

De ser da vel selv, at hun ikke er det.

DEN FREMMEDE.

Det er ikke rejseklæ'r eller sligt noget, jeg spør' efter. Ikke fyldte kufferter heller. Alt det, hun behøver på rejsen, har jeg med mig ombord. Kahyt til hende har jeg også sørget for. (til Ellida.) Jeg spør' dig altså, om du er rede til at følge med mig, — i frivillighed følge med mig?

ELLIDA
(bønfaldende).

Å, spørg mig ikke! Frist ikke således!

(En dampskibsklokke høres i frastand.)

DEN FREMMEDE.

Nu ringer det første gang ombord. Nu får du sige ja eller nej.

ELLIDA
(vrider hænderne).

Afgørelse! Afgørelse for hele livet! Aldrig kunne gøre det om igen!

DEN FREMMEDE.

Aldrig. Om en halv time er det for sent.

ELLIDA
(ser sky og forskende på ham).

Hvorfor er det, at De holder så uryggelig fast ved mig?

DEN FREMMEDE.

Føler ikke du ligesom jeg, at vi to hører sammen?

ELLIDA.

Mener De for det løftes skyld?

DEN FREMMEDE.

Løfter binder ingen. Hverken mand eller kvinde. Når jeg holder så uryggelig fast ved dig, så er det, fordi jeg ikke kan andet.

ELLIDA
(sagte og bævende).

Hvorfor kom De ikke før?

WANGEL.

Ellida!

ELLIDA
(bryder ud).

Å, — dette, som drager og frister og lokker — ind i det ukendte! Hele havets magt er samlet i dette ene!

(Den fremmede mand stiger over havegærdet.)

ELLIDA
(viger bag Wangel).

Hvad er det? Hvad vil De?

DEN FREMMEDE.

Jeg ser det — og jeg hører det på dig,

Ellida, — det blir altså dog mig, du vælger til slut.

WANGEL
(træder imod ham).

Min hustru har ikke noget valg her. Jeg er sat både til at vælge og til at — værge for hende. Ja, værge! Hvis De ikke forføjer Dem herfra, — ud af landet, — og aldrig kommer igen, — véd De da vel, hvad De så udsætter Dem for?

ELLIDA.

Nej, nej, Wangel! Ikke dette!

DEN FREMMEDE.

Hvad vil De gøre mig?

WANGEL.

Jeg vil la' Dem sætte fast — som en forbryder! Straks! Inden De kommer ombord! For jeg véd fuld besked om drabet ude i Skjoldviken.

ELLIDA.

Å, Wangel, — hvor kan du —!

DEN FREMMEDE.

Det var jeg forberedt på. Og derfor — (tager en revolver frem af brystlommen.) — derfor så har jeg også forsynet mig med denne her.

Ellida

(kaster sig foran Wangel).

Nej, nej, — dræb ham ikke! Dræb så heller mig!

Den fremmede.

Hverken dig eller ham. Vær rolig for det. Denne her er til eget brug. For jeg vil leve og dø som en fri mand.

Ellida

(i stigende oprør).

Wangel! Lad mig sige dig det, — sige det, så at han hører på det! Vel kan du holde mig tilbage her! Det har du jo magt og midler til! Og det vil du jo også gøre! Men mit sind, — alle mine tanker, — alle mine dragende længsler og begær, — dem kan du ikke binde! De vil hige og jage — ud i det ukendte, — som jeg var skabt for — og som du har lukket for mig!

Wangel

(i stille smerte).

Jeg ser det vel, Ellida! Skridt for skridt glider du fra mig. Kravet på det grænseløse og endeløse — og på det uopnåelige, — det vil drive dit sind helt ind i nattemørket til slut.

Ellida.

Å ja, ja, — jeg føler det — som sorte lydløse vinger over mig!

WANGEL.

Did skal det ikke komme. Der er ingen anden redning mulig for dig. Jeg øjner i alle fald ingen anden. Og derfor — derfor så lar jeg — handelen nu straks gå om igen. — Nu kan du altså vælge din vej — i fuld — fuld frihed.

ELLIDA
(stirrer en stund som målløs på ham).

Er det sandt, — sandt, — hvad du siger! Mener du det — af dit inderste hjerte!

WANGEL.

Ja, — af hele mit inderste, våndefulde hjerte mener jeg det.

ELLIDA.

Og kan du det også! Kan du la' det ske!

WANGEL.

Ja, det kan jeg. Jeg kan det — fordi jeg elsker dig så højt.

ELLIDA
(sagte og bævende).

Så nær — og så inderligt — skulde jeg være kommet ind til dig!

WANGEL.

Det har årene og samlivet virket.

ELLIDA
(slår hænderne sammen).

Og jeg, — som så lidet har set det!

WANGEL.

Dine tanker gik andre veje. Men nu altså, — nu er du fuldt ud løst fra mig og mit. Og fra mine. Nu kan dit eget rigtige liv — komme ind på — på sit rette spor igen. For nu kan du vælge i frihed. Og under eget ansvar, Ellida.

ELLIDA
(griber sig om hovedet og stirrer frem for sig imod Wangel).

I frihed og — og under ansvar! Under ansvar også? — Der er — forvandling i dette her!

(Dampskibsklokken lyder atter.)

DEN FREMMEDE.

Hører du, Ellida! Nu ringer de for sidste gang. Kom så!

ELLIDA
(vender sig imod ham, ser fast på ham og siger med magt i stemmen:)

Aldrig går jeg med Dem efter dette.

DEN FREMMEDE.

Går du ikke!

ELLIDA
(klynger sig op til Wangel).

Å, — aldrig rejser jeg fra dig efter dette!

WANGEL.

Ellida, — Ellida!

DEN FREMMEDE.

Altså forbi?

ELLIDA.

Ja! Forbi for alle tider!

DEN FREMMEDE.

Jeg ser det nok. Der er noget her, som er stærkere end min vilje.

ELLIDA.

Deres vilje mægter ikke et fnug over mig længer. For mig er De en død mand, — som er kommen hjem fra havet. Og som går did igen. Men jeg gruer ikke længer for Dem. Og jeg drages ikke heller.

DEN FREMMEDE.

Farvel, frue! (han svinger sig over havegærdet.) Fra nu af er De ikke andet — end et overstået skibbrud i mit liv.

(Han går ud til venstre.)

WANGEL

(ser en stund på hende).

Ellida, — dit sind er som havet. Det har både ebbe og flod. Hvorfra kom forvandlingen?

ELLIDA.

Å, forstår du da ikke, at forvandlingen kom, — at forvandlingen måtte komme — da jeg fik vælge i frihed.

WANGEL.

Og det ukendte, — det drager dig ikke længer?

ELLIDA.

Hverken drager eller skræmmer. Jeg har kunnet få sé ind i det, — få gå ind til det, — ifald jeg bare selv havde villet. Jeg har kunnet vælge det nu. Derfor kunde jeg også forsage det.

WANGEL.

Jeg begynder at forstå dig — lidt efter lidt. Du tænker og fornemmer i billeder — og i synbare forestillinger. Din længsel og higen efter havet, — din dragning imod ham, — imod denne fremmede mand, — det har været udtrykket for et vågnende og voksende frihedskrav i dig. Andet ikke.

ELLIDA.

Å, jeg véd ikke, hvad jeg skal sige til det. Men du har været en god læge for mig. Du fandt, — og du voved at bruge det rette middel, — det eneste, som kunde hjælpe mig.

Wangel.

Ja, — i den yderste nød og fare vover vi læger så meget. — Men nu kommer du altså til mig igen, Ellida?

Ellida.

Ja, kære, trofaste Wangel, — nu kommer jeg til dig igen. Nu kan jeg det. For nu kommer jeg til dig i frihed, — frivillig — og under ansvar.

Wangel

(ser hjerteligt på hende).

Ellida! Ellida! Å, — at tænke sig til, at nu kan vi to få leve helt for hinanden —

Ellida.

— og med fælles livsminder. Dine — så vel som mine.

Wangel.

Ja, ikke sandt, du kære!

Ellida.

— og for vore to børn, Wangel.

Wangel.

Vore kalder du dem!

ELLIDA.

Dem, som jeg ikke ejer, — men som jeg nok skal vinde.

WANGEL.

Vore —! (kysser glad og ilsomt hendes hænder.) Å, — usigelig tak for det ord!

(HILDE, BALLESTED, LYNGSTRAND, ARNHOLM og BOLETTE kommer fra venstre inde i haven.)

(Samtidigt mange af byens UNGE FOLK og SOMMERGÆSTER udenfor på fodstien.)

HILDE
(halvhojt til Lyngstrand).

Nej, sé — hvor rent forlovet hun og far ser ud!

BALLESTED
(som har hørt det).

Det er sommertid, lille frøken.

ARNHOLM
(ser mod Wangel og Ellida).

Nu sejler engelskmanden.

BOLETTE
(går til gærdet).

Herfra kan man bedst se ham.

LYNGSTRAND.

Sidste rejs' for iår.

BALLESTED.

Snart er alle sunde lukket, som digteren siger. Det er trist, fru Wangel! Og nu mister vi jo Dem også for en tid. Imorgen flytter De jo ud til Skjoldviken, hører jeg.

WANGEL.

Nej, — det blir der ikke noget af. For nu inat har vi to bestemt os om igen.

ARNHOLM
(ser afvekslende på dem).

Ah, — virkelig!

BOLETTE
(kommer fremover).

Far, — er det sandt!

HILDE
(hen imod Ellida).

Blir du hos os alligevel!

ELLIDA.

Ja, kære Hilde, — ifald du vil ha' mig.

HILDE
(kæmpende mellem gråd og glæde).

Åh, — tænk — om jeg vil —!

ARNHOLM
(til Ellida).

Men dette her kommer da sandelig som en overraskelse —!

ELLIDA
(smiler, alvorligt).

Nå, ser De, herr Arnholm —. Husker De, — vi talte om det igår? Når en nu engang er ble't en fastlandsskabning, — så finder en ikke vejen tilbage igen — ud til havet. Og ikke ud til havlivet heller.

BALLESTED.

Men det er jo akkurat som med min havfrue!

ELLIDA.

Omtrent, ja.

BALLESTED.

Bare med den forskel at havfruen — hun dør af det. Menneskene derimod — de kan aklam-akli-matisere sig. Jo, jo, — jeg forsikrer Dem, fru Wangel, — de kan a-kli-matisere sig!

ELLIDA.

Ja, i frihed kan de det, herr Ballested.

WANGEL.

Og under ansvar, kære Ellida.

ELLIDA

(hurtigt, rækker ham hånden).

Netop det er det.

(Det store dampskib glider lydløst ud over fjorden. Musiken høres nærmere inde mod land.)



Omtrent samtidig med nærværende originaludgave fremkommer en engelsk, en tysk og en fransk af forfatteren autoriseret udgave. Noget senere følger oversættelser på russisk, hollandsk, ungarsk, bøhmisk og polsk.

Bygmester Solness.



Bygmester Solness.

SKUESPIL I TRE AKTER

AF

HENRIK IBSEN.



KØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

GRÆBES BOGTRYKKERI.

1892.

PERSONERNE:

BYGMESTER HALVARD SOLNESS.
FRU ALINE SOLNESS, hans hustru.
DOKTOR HERDAL, huslæge.
KNUT BROVIK, forhen arkitekt, nu assistent hos Solness.
RAGNAR BROVIK, hans søn, tegner.
KAJA FOSLI, hans søsterdatter, bogholderske.
FRØKEN HILDE WANGEL.
NOGLE DAMER.
FOLKEMÆNGDE på gaden.

Handlingen foregår hos bygmester Solness.

FØRSTE AKT.

(Et tarvelig udstyret arbejdsværelse hos bygmester Solness. Fløjdør på væggen til venstre fører ud til forstuen. Til højre er døren til husets indre værelser. På bagvæggen en åben dør til tegneværelset. Foran til venstre en pult med bøger, papirer og skrivesager. Ovenfor døren en ovn. I hjørnet til højre en sofa med bord og et par stole. På bordet vandkaraffel og glas. Et mindre bord med gyngestol og lænestol i forgrunden til højre. Tændte arbejdslamper på bordet i tegneværelset, på bordet i hjørnet og på pulten.)

(Inde i tegneværelset sidder KNUT BROVIK og HANS SØN RAGNAR beskæftiget med konstruktioner og beregninger. Ved pulten i arbejdsværelset står KAJA FOSLI og skriver i hovedbogen. KNUT BROVIK er en gammel, tynd mand med hvidt hår og skæg. Han er klædt i en noget luvslidt men vel vedligeholdt sort frakke. Bærer briller og hvidt, noget gulnet halstørklæde. RAGNAR BROVIK er i tretiårene, velklædt, lyshåret, med en lidt ludende holdning. KAJA FOSLI er en spædbygget ung pige på nogle og tyve år, omhyggeligt klædt, men af et sygeligt udseende. Hun har en grøn skærm for øjnene. — Alle tre arbejder nogen tid i taushed.)

KNUT BROVIK

(rejser sig pludselig, som i angst, fra tegnebordet, ånder tungt og besværligt, idet han går frem i døråbningen).

Nej, nu holder jeg det snart ikke længer ud!

KAJA

(går hen til ham).

Det er visst rent dårlig med dig ikveld, onkel?

BROVIK.

Å, jeg synes, det blir værre dag for dag.

RAGNAR
(har rejst sig og kommer nærmere).

Du skulde helst gå hjem, far. Prøve på at få sove lidt —

BROVIK
(utålmodig).

Gå til sengs kanske? Vil du da, at jeg rent skal kvæles!

KAJA.

Men ta' dig en liden tur da.

RAGNAR.

Ja, gør det. Jeg skal gå med dig.

BROVIK
(hæftig).

Jeg går ikke, før han kommer! Ikveld vil jeg snakke rent ud med — (indædt harmfuld) med ham — principalen.

KAJA
(angst).

Å nej, onkel, — vent da endelig med det!

RAGNAR.

Ja, heller vente, far!

BROVIK
(trækker vejret besværligt).

Hah, — hah —! Jeg har nok ikke tid til at vente ret længe, jeg.

KAJA
(lyttende).

Hys! Der hører jeg ham nede i trappen!

(De går alle tre til sit arbejde igen. Kort stilhed.)

(BYGMESTER HALVARD SOLNESS kommer ind gennem forstuedøren. Han er en noget ældre mand, sund og kraftig, med tætklippet, kruset hår, mørk knebelsbart og mørke, tykke øjenbryn. Han bærer en grågrøn, tilknappet jakke med ståkrave og brede brystslag. På hodet har han en blod, grå filthat og under armen et par mapper.)

BYGMESTER SOLNESS
(ved døren, peger mod tegneværelset og spørger hviskende:)

Er de gået?

KAJA
(sagte, ryster på hodet).

Nej.

(Hun tar øjenskærmen af.)

(Solness går fremover gulvet, kaster sin hat på en stol, lægger mapperne på sofabordet og nærmer sig så atter pulten. Kaja skriver uafbrudt men synes nervøst urolig.)

SOLNESS
(højt).

Hvad er det for noget, De står og fører ind der, frøken Fosli?

KAJA
(farer sammen).

Å, det er bare noget, som —

SOLNESS.

La' mig få sé, frøken. (bøjer sig over hende, lader, som om han ser i hovedbogen og hvisker:) Kaja?

KAJA
(skrivende, sagte).

Ja?

SOLNESS.

Hvorfor tar De altid den skærmen af, når jeg kommer?

KAJA
(som før).

Jo, for jeg ser så styg ud med den.

SOLNESS
(smiler).

Vil De ikke gerne det da, Kaja?

KAJA
(skotter halvt op til ham).

Ikke for alt i verden. Ikke i Deres øjne.

SOLNESS
(stryger hende let over håret).

Stakkers, stakkers lille Kaja —

KAJA
(dukker hodet).

Hys, — de kan høre Dem!

(Solness driver henover gulvet mod højre, vender om og standser ved døren til tegneværelset.)

SOLNESS.

Har nogen været her og spurgt efter mig?

RAGNAR
(rejser sig).

Ja, de unge folk, som vil ha' bygget villaen ude ved Løvstrand.

SOLNESS
(brummende).

Nå de? Ja, de får vente. Jeg er ikke på det rene med mig selv om planen endnu.

RAGNAR
(nærmere, noget nølende).

Det var dem så svært om at gøre at få tegningerne snart.

SOLNESS
(som før).

Ja, gudbevar's, — det vil de jo allesammen!

BROVIK
(ser op).

For de går og længter så urimelig efter at få flytte ind i sit eget, sa' de.

Solness.

Ja vel; ja vel. En kender det! Og så tar de det slig, som det bedst kan falde sig. Får sig så'n en — en bolig. Et slags tilholdssted bare. Men ikke noget hjem. Nej mange tak! La' dem så heller vende sig til en anden. Sig dem det, når de kommer igen.

Brovik
(skyder brillerne op i panden og ser studsende på ham).

Til en anden? Vilde De gi' det arbejde fra Dem?

Solness
(utålmodig).

Ja, ja, ja, for fan'! Hvis det endelig så skal være, så —. Heller det, end at bygge bort i vejr og vind. (udbrydende.) For jeg kender jo ikke videre til de folk endnu!

Brovik.

Folkene er solide nok. Ragnar kender dem. Han vanker i familjen. Svært solide folk.

Solness.

Å, solide, — solide! Det er jo sletikke det, jeg mener. Herregud, — forstår ikke De mig heller nu? (hæftig.) Jeg vil ikke ha' noget med de fremmede mennesker at skaffe. La' dem vende sig til hvem de vil for mig!

BROVIK
(rejser sig).

Er det Deres alvorlige mening?

SOLNESS
(mut).

Ja, det er. — For en gangs skyld.

(Han går fremover gulvet.)

(Brovik veksler et blik med Ragnar, som gør en advarende bevægelse. Derpå går han ind i det forreste værelse.)

BROVIK.

Må jeg få lov til at snakke et par ord med Dem?

SOLNESS.

Gerne det.

BROVIK
(til Kaja).

Gå der ind sålænge, du.

KAJA
(urolig).

Å, men onkel —

BROVIK.

Gør som jeg siger, barn. Og luk døren efter dig.

(Kaja går nølende ind i tegneværelset, skotter angst og bønligt til Solness og lukker døren.)

BROVIK
(noget dæmpet).

Jeg vil ikke, at de stakkers barnene skal vide, hvor ilde det har sig med mig.

SOLNESS.

Ja, De ser svært klejn ud nu om dagene.

BROVIK.

Med mig er det snart forbi. Kræfterne tar af — fra den ene dagen til den anden.

SOLNESS.

Sæt Dem lidt.

BROVIK.

Tak, — må jeg det?

SOLNESS
(rykker lænestolen lidt tilrette).

Her. Vær så god. — Nå?

BROVIK
(har sat sig med besvær).

Ja, det er jo dette her med Ragnar. Det er det, som er det tyngste. Hvad skal det bli' til med ham?

SOLNESS.

Deres søn, han blir naturligvis her hos mig, så længe han bare vil.

Brovik.

Men det er jo netop det, han ikke vil. Ikke synes, at han kan — nu længer.

Solness.

Nå, han er da ganske godt aflagt, skulde jeg tro. Men skulde han forlange mere, så skal jeg ikke være uvillig til at —

Brovik.

Nej, nej! Det er sletikke det. (utålmodig.) Men han må da engang få lejlighed til at arbejde på egen hånd, han også!

Solness
(uden at sé på ham).

Tror De, at Ragnar har alle de rigtige evner til det?

Brovik.

Nej, sé, det er jo det forfærdelige. Det, at jeg er begyndt at tvile på gutten. For De har da aldrig sagt så meget som — som et opmuntrende ord om ham. Men så synes jeg, det er umuligt andet alligevel. Han må ha' evnerne.

Solness.

Nå, men han har jo ingenting lært — sådan grundigt. Undtagen det at tegne da.

Brovik
(ser med lønligt had på ham og siger hæst:)

De havde heller ikke lært stort af faget, dengang De stod i tjeneste hos mig. Men De la' i vej lige fuldt, De. (drager vejret tungt.) Og slog Dem op. Og tog luven både fra mig og — og fra så mange andre.

Solness.

Ja, ser De, — det føjed sig nu slig for mig.

Brovik.

Det har De ret i. Alting føjed sig for Dem. Men så kan De da ikke ha' hjerte til at la' mig gå i graven — uden at få sé, hvad Ragnar duer til. Og så vilde jeg jo gerne sé dem gifte også — før jeg går bort.

Solness
(hvast).

Er det hende, som vil ha' det så?

Brovik.

Ikke Kaja så meget. Men Ragnar går og snakker hver dag om det. (bønlig.) De må, — De må hjælpe ham til noget selvstændigt arbejde nu! Jeg må få sé noget, som gutten har gjort. Hører De det!

SOLNESS
(arrig).

Men jeg kan da, for fan', ikke hale bestillinger ned fra månen til ham!

BROVIK.

Han kan få en pen bestilling nu netop. Et stort arbejde.

SOLNESS
(urolig, studsende).

Kan han?

BROVIK.

Hvis De vilde gi' Deres samtykke.

SOLNESS.

Hvad slags arbejde er det?

BROVIK
(noget nølende).

Han kan få bygge den villaen ude på Lovstrand.

SOLNESS.

Den! Men den skal jo jeg selv bygge!

BROVIK.

Å, De har jo ikke videre lyst til det.

Solness
(opfarende).

Ikke lyst! Jeg! Hvem tør sige det?

Brovik.

Det sa' De jo selv nu nylig.

Solness.

Å, hør aldrig på, hvad jeg så'n — *siger.* — Kan Ragnar få bygge den villaen?

Brovik.

Ja. Han kender jo familjen. Og så har han, — bare så'n for moros skyld, — gjort tegninger og overslag og altsammen —

Solness.

Og de tegningerne, de er de fornøjet med? De, som skal bo der?

Brovik.

Ja. Dersom bare De vilde sé dem igennem og godkende dem, så —

Solness.

Så vilde de la' Ragnar bygge hjemmet for sig?

Brovik.

De likte så svært godt det, som han vilde

ha' frem. De syntes, det var noget så aldeles nyt, dette her, sa' de.

SOLNESS.

Åhå! Nyt! Ikke sligt noget gammeldags juks, som det, jeg plejer bygge!

BROVIK.

De syntes, det var noget andet.

SOLNESS
(i undertrykt forbittrelse).

Det var altså til Ragnar de kom her — mens jeg var ude!

BROVIK.

De kom her for at hilse på Dem. Og så spørge, om De kunde være villig til at træde tilbage —

SOLNESS
(opfarende).

Træde tilbage! Jeg!

BROVIK.

Ifald De fandt, at Ragnars tegninger —

SOLNESS.

Jeg! Træde tilbage for Deres søn!

BROVIK.

Træde tilbage fra aftalen, mente de.

SOLNESS.

Å, det kommer jo ud på et. (lér forbittret.) Ja så da! Halvard Solness, — han skal begynde at træde tilbage nu! Gi' plads for de, som yngre er. For de aller yngste, kanské! Bare gi' plads! Plads! Plads!

BROVIK.

Herregud, her er da vel plads til flere end en eneste én —

SOLNESS.

Å, her er nu ikke så svært rundeligt med plads heller. Nå, det får nu være som det vil. Men jeg træder aldrig tilbage! Viger aldrig for nogen! Aldrig frivilligt. Aldrig i denne verden gør jeg det!

BROVIK
(rejser sig med møje).

Skal jeg altså gå ud af livet uden tryghed? Uden glæde? Uden tro og lid til Ragnar? Uden at få sé et eneste værk af ham? Skal jeg det?

SOLNESS
(vender sig halvt til siden og mumler).

Hm, — spør' da ikke mere nu.

BROVIK.

Jo, svar mig på det. Skal jeg gå så rent fattig ud af livet?

SOLNESS

(synes at kæmpe med sig selv; endelig siger han med lav men fast stemme).

De får gå ud af livet slig, som De bedst véd og kan.

BROVIK.

Må så være da.

(Han går opover gulvet.)

SOLNESS

(går efter ham, halvt fortvilet).

Ja, for jeg kan ikke andet, skønner De! Jeg er nu engang slig, som jeg er! Og jeg kan da ikke skabe mig om heller!

BROVIK.

Nej, nej, — De kan vel ikke det. (vakler og standser ved sofabordet.) Får jeg lov til at ta' et glas vand?

SOLNESS.

Vær så god.

(Skænker i og rækker ham glasset.)

BROVIK.

Tak.

(Drikker og sætter glasset fra sig.)

(Solness går hen og lukker op døren til tegneværelset.)

SOLNESS.

Ragnar, — De får komme og følge Deres far hjem.

(Ragnar rejser sig hurtig. Han og Kaja kommer ind i arbejdsværelset.)

RAGNAR.

Hvad er det, far?

BROVIK.

Ta' mig under armen. Så går vi.

RAGNAR.

Ja vel. Ta' på dig, du også, Kaja.

SOLNESS.

Frøken Fosli må bli' efter. Bare et lidet øjeblik. Jeg har et brev, som må skrives.

BROVIK
(ser på Solness).

God nat. Sov godt — om De kan.

SOLNESS.

God nat.

(Brovik og Ragnar går ud gennem forstuedøren. Kaja går hen til pulten. Solness står med ludende hode tilhøjre ved lænestolen.)

KAJA
(usikker).

Er der noget brev —?

SOLNESS
(kort).

Nej visst er der ikke, nej. (ser barskt på hende.) Kaja!

KAJA
(angst, sagte).

Ja?

SOLNESS
(peger befalende med fingeren mod gulvet).

Kom her hen! Straks!

KAJA
(nølende).

Ja.

SOLNESS
(som før).

Nærmere!

KAJA
(adlyder).

Hvad vil De mig?

SOLNESS
(ser en stund på hende).

Er det Dem, jeg kan takke for dette her?

KAJA.

Nej, nej, tro da ikke det!

SOLNESS.

Men gifte Dem, — det vil De jo nu.

KAJA
(sagte).

Ragnar og jeg har været forlovet i fire — fem år, og så —

SOLNESS.

Og så synes De, det får ha' en ende. Er det ikke så?

KAJA.

Ragnar og onkel siger, at jeg skal. Og så får jeg jo føje mig da.

SOLNESS
(mildere).

Kaja, holder De nu ikke i grunden lidt af Ragnar også?

KAJA.

Jeg holdt svært meget af Ragnar engang. — For jeg kom her til Dem.

SOLNESS.

Men ikke nu længer? Slet ikke?

KAJA
(lidenskabelig, folder hænderne imod ham).

Å, De véd jo, at nu holder jeg bare af en eneste én! Ikke af nogen anden i hele verden! Kommer aldrig til at holde af nogen anden!

SOLNESS.

Ja, det siger De. Og så går De fra mig alligevel. La'r mig sidde her alene med det altsammen.

KAJA.

Men kunde jeg da ikke få bli' hos Dem, om også Ragnar —?

SOLNESS
(afvisende).

Nej, nej, det la'r sig sletikke gøre. Går Ragnar sin vej og gi'r sig til at arbejde på egen hånd, så får han jo selv brug for Dem.

KAJA
(vrider hænderne).

Å, jeg synes ikke, at jeg kan skilles fra Dem! Det er da så rent, rent umuligt, synes jeg!

SOLNESS.

Så sé til, at De kan få Ragnar bort fra disse her dumme indfaldene. Gift Dem med ham så meget De vil — (forandrer tonen). Ja, ja, jeg mener, — få ham til at bli' i sin gode stilling her hos mig. For så kan jeg jo få beholde Dem også, kære Kaja.

KAJA.

Å ja, hvor dejligt det vilde være, om det kunde mage sig så!

SOLNESS
(fatter hende med begge hænder om hodet og hvisker).

For jeg kan ikke være Dem foruden, skønner De. Må ha' Dem hos mig her hver eneste dag.

KAJA
(nervøst henrevet).

Å gud! Å gud!

SOLNESS
(kysser hende på håret).

Kaja, — Kaja!

KAJA
(segner ned for ham).

Å, hvor snil De er imod mig! Hvor usigelig snil De er!

SOLNESS
(hæftig).

Rejs Dem! Rejs Dem da, for —! Jeg synes, jeg hører nogen!

(Han hjælper hende op. Hun vakler hen til pulten.)

(FRU SOLNESS kommer i døren tilhøjre. Hun ser mager og forgræmmet ud, med spor af fordums skønhed. Blonde hængekrøller. Elegant, helt sort klædt. Taler noget langsomt og med klagende stemme.)

FRU SOLNESS
(i døren).

Halvard!

SOLNESS
(vender sig).

Å, er du der, kære —?

FRU SOLNESS
(med et blik på Kaja).

Jeg kommer nok til ulejlighed, jeg, kan jeg skønne.

SOLNESS.

Aldeles ikke. Frøken Fosli har bare et lidet brev at skrive.

FRU SOLNESS.

Ja, jeg ser det.

SOLNESS.

Hvad var det så du vilde mig, Aline?

FRU SOLNESS.

Jeg vilde bare si', at doktor Herdal sidder inde i hjørnestuen. Kommer du kanske ind, du også, Halvard?

SOLNESS
(ser mistænksom på hende).

Hm, — vil doktoren så nødvendig snakke med mig, du?

FRU SOLNESS.

Nej, så nødvendig just ikke. Han kom

indom på besøg til mig. Og så vilde han jo gerne hilse på dig med det samme.

SOLNESS
(lér stille).

Kan tænke mig det, ja. Nå, så får du be' ham vente lidt.

FRU SOLNESS.

Og så kommer du ind til ham siden?

SOLNESS.

Kanske det. Siden, — siden, kære. Om lidt.

FRU SOLNESS
(atter med et blik til Kaja).

Ja, glem det nu bare ikke, Halvard.

(Trækker sig tilbage og lukker døren efter sig.)

KAJA
(sagte).

Å gud, å gud, — fruen tænker visst noget ondt om mig!

SOLNESS.

Å, sletikke det. Ikke mere end vanlig ialfald. Men det er bedst, at De går nu alligevel, Kaja.

KAJA.

Ja, ja, nu må jeg gå.

SOLNESS
(strængt).

Og så bringer De dette her andet i orden for mig. Hører De det!

KAJA.

Å, gid det så sandt stod til mig, så —

SOLNESS.

Jeg vil ha' det i orden, siger jeg! Og det imorgen den dag!

KAJA
(angstfuldt).

Går det ikke på anden måde, så skal jeg gerne gøre det forbi med ham.

SOLNESS
(opfarende).

Gøre det forbi! Er De ble't rent gal! Vil De gøre det forbi?

KAJA
(fortvilet).

Ja, heller det. For jeg må, — jeg må få bli' her hos Dem! Kan ikke gå ifra Dem! Så rent, — rent umuligt, det!

SOLNESS
(bruser ud).

Men, for fan', — Ragnar da! Det er jo netop Ragnar, som jeg —

KAJA
(ser på ham med forskrækkede øjne).

Er det mest for Ragnars skyld, at — at De —?

SOLNESS
(fatter sig).

Å nej visst ikke, nej! De skønner da ingenting heller. (mildt og sagte.) Det er naturligvis Dem, jeg vil ha'. Først og fremst Dem, Kaja. Men just derfor må De få Ragnar til at bli' i stillingen også. Så, så, — gå nu hjem.

KAJA.

Ja, ja, god nat da.

SOLNESS.

God nat. (idet hun vil gå.) Å, hør her! Ligger Ragnars tegninger derinde?

KAJA.

Ja, jeg så ikke, han tog dem med sig.

SOLNESS.

Så gå ind og find dem til mig. Jeg kunde kanske sé lidt på dem alligevel.

KAJA
(glad).

Å ja, gør endelig det!

SOLNESS.

For Deres skyld, kære Kaja. Nå, la' mig så få dem i en fart, hører De!

(Kaja skynder sig ind i tegneværelset, roder ængstelig i bordskuffen, finder frem en mappe og bringer den.)

KAJA.

Her er alle tegningerne.

SOLNESS.

Godt. Læg dem der borte på bordet.

KAJA

(lægger mappen fra sig).

God nat da. (bønlig.) Og tænk godt og snilt på mig.

SOLNESS.

Å, det gør jeg jo altid. God nat, kære, lille Kaja. (skotter til højre.) Gå så da!

(FRU SOLNESS og DOKTOR HERDAL kommer gennem døren til højre. Han er en ældre, fyldig herre med rundt, veltilfreds ansigt, skægløs, har tyndt, lyst hår og bærer guldbriller.)

FRU SOLNESS

(endnu i døren).

Halvard, nu kan jeg ikke holde på doktoren længer.

SOLNESS.

Nå, kom De bare her.

Fru Solness
(til Kaja, som skruer pultlampen ned).

Alt færdig med brevet, frøken?

Kaja
(forvirret).

Brevet —?

Solness.

Ja, det var et ganske kort et.

Fru Solness.

Det må visst ha' været svært kort.

Solness.

De kan gerne gå, frøken Fosli. Og kom så betids igen imorgen.

Kaja.

Det skal jeg nok. — God nat, frue.

(Hun går ud gennem forstuedøren.)

Fru Solness.

Det må være godt for dig, det, Halvard, at du har fået fat på denne frøkenen.

Solness.

Ja såmænd. Hun er brugbar til noget af hvert, hun.

Fru Solness.

Hun lader til det.

DOKTOR HERDAL.

Flink i bogførsel også?

SOLNESS.

Nå, — en del øvelse har hun jo altid fåt i disse to årene. Og så er hun snil og villig til hvad det skal være.

FRU SOLNESS.

Ja, det må jo være en stor behagelighed —

SOLNESS.

Det er det. Især når en ikke er forvænt i så henseende.

FRU SOLNESS
(mildt bebrejdende).

Kan du sige det, Halvard?

SOLNESS.

Å nej, nej, kære Aline. Jeg be'r om forladelse.

FRU SOLNESS.

Ingen årsag. — Ja, doktor, så kommer De altså igen siden og drikker té hos os?

DOKTOR HERDAL.

Bare jeg har gjort det sygebesøget, så kommer jeg.

Fru Solness.

Tak for det.

(Hun går ud gennem døren til højre.)

Solness.

Har De hastværk, doktor?

Doktor Herdal.

Nej, på ingen måde.

Solness.

Må jeg få snakke lidt med Dem da?

Doktor Herdal.

Ja, særdeles gerne.

Solness.

Så lad os sætte os ned.

(Han anviser doktoren plads i gyngestolen og sætter sig selv i lænestolen.)

Solness
(ser prøvende på ham).

Sig mig, — mærked De noget hos Aline?

Doktor Herdal.

Nu, da hun var her inde, mener De?

Solness.

Ja. Ligeover for mig. La' De mærke til noget?

DOKTOR HERDAL
(smiler).

Ja, for fanden, — en kunde da ikke godt undgå at lægge mærke til, at Deres hustru, — hm —

SOLNESS.

Nå?

DOKTOR HERDAL.

— at Deres hustru ikke synes videre godt om denne frøken Fosli.

SOLNESS.

Ikke andet? Det har jeg selv mærket, det.

DOKTOR HERDAL.

Og det er jo ikke så underligt endda.

SOLNESS.

Hvilket?

DOKTOR HERDAL.

At hun ikke præcist liker, at De sådan dagstodt har et andet fruentimmer hos Dem.

SOLNESS.

Nej, nej, De kan ha' ret i det. Og Aline også. Men den ting, — det kan nu ikke være anderledes, det.

DOKTOR HERDAL.

Kunde De ikke ta' Dem en kontorist da?

SOLNESS.

Den første den bedste fyr? Nej tak, — det kan jeg ikke være tjent med.

DOKTOR HERDAL.

Men når nu Deres hustru —? Så svag, som hun er —. Når hun nu ikke tåler at sé på dette her?

SOLNESS.

Ja, det får i guds navn være det samme, — havde jeg nær sagt. Jeg må beholde Kaja Fosli. Kan ikke bruge nogen anden end netop hende.

DOKTOR HERDAL.

Ingen anden?

SOLNESS
(kort).

Nej, ingen anden.

DOKTOR HERDAL
(rykker sin stol nærmere).

Hør nu her, kære herr Solness. Må jeg få lov til at gøre Dem et spørsmål i al fortrolighed?

SOLNESS.

Ja, vær så god.

DOKTOR HERDAL.

Fruentimmer, ser De, — de har i visse ting en forbandet fin sporsans —

SOLNESS.

Det har de. Det er visst og sandt. Men —?

DOKTOR HERDAL.

Nå. Hor så bare. Når nu Deres hustru aldeles ikke kan udstå denne Kaja Fosli —?

SOLNESS.

Ja, hvad så?

DOKTOR HERDAL.

— har hun da ikke sådan en — en bitte liden grund for denne uvilkårlige uvilje?

SOLNESS
(ser på ham og rejser sig).

Åhå!

DOKTOR HERDAL.

Ta' mig det ikke ilde op. Men har hun ikke det?

SOLNESS
(kort og bestemt).

Nej.

DOKTOR HERDAL.

Slet aldeles ingen grund altså?

SOLNESS.

Ingen anden grund end sin egen mistænksomhed.

DOKTOR HERDAL.

Jeg véd, at De har kendt adskillige kvinder i Deres liv.

SOLNESS.

Ja, det har jeg.

DOKTOR HERDAL.

Og syntes ganske godt om enkelte af dem også.

SOLNESS.

Å ja, det med.

DOKTOR HERDAL.

Men i dette her med frøken Fosli —? Her er der altså ikke sligt noget med i spillet?

SOLNESS.

Nej. Ikke nogetsomhelst — fra min side.

DOKTOR HERDAL.

Men fra hendes da?

SOLNESS.

Det synes jeg ikke, De har ret til at spørge om, doktor.

DOKTOR HERDAL.

Det var Deres hustrus sporsans, vi gik ud fra.

SOLNESS.

Var så, ja. Og for så vidt —. (sænker stemmen.) Alines sporsans, som De siger, — den har på en viss måde stât sin prøve, den.

DOKTOR HERDAL.

Nå, — ser vi det!

SOLNESS
(sætter sig).

Doktor Herdal, — nu skal jeg fortælle Dem en underlig historie. Hvis De vil høre på den da.

DOKTOR HERDAL.

Jeg hører gerne på underlige historier.

SOLNESS.

Nå, godt og vel. De husker sagtens, at jeg tog Knut Brovik og sønnen i min tjeneste, —

dengang det var gåt så rent til agters med den gamle.

DOKTOR HERDAL.

Det kender jeg så nogenlunde, ja.

SOLNESS.

For de er i grunden et par flinke fyrer, de to, ser De. De har evner, hver på sin måde. Men så fandt sønnen på at forlove sig. Og så, naturligvis, så skulde han til at gifte sig, — og begynde at bygge selv. For allesammen så tænker de nu på sligt noget, de unge.

DOKTOR HERDAL
(lér).

Ja, de har den uvane, at de gerne vil sammen.

SOLNESS.

Nå. Men det kunde jo ikke jeg være tjent med. For jeg havde jo selv brug for Ragnar. Og for den gamle også. Han er nu så svært flink til beregninger af bæreevne og kubikindhold — og alt det dævelskab, han, ser De.

DOKTOR HERDAL.

Å ja, det hører vel med, det også.

SOLNESS.

Gør så, ja. Men Ragnar, han skulde og

han vilde begynde på egen hånd. Der var ingen råd med det.

DOKTOR HERDAL.

Men han er da ble't hos Dem alligevel.

SOLNESS.

Ja, nu skal De bare høre. En dag så kom hun, Kaja Fosli, ind til dem i et ærende. Havde aldrig været her før. Og da jeg fik sé, hvor inderlig forgabet de to var i hverandre, så slog den tanke ned i mig: kunde jeg få hende her på kontoret, så blev kanske Ragnar siddende, han også.

DOKTOR HERDAL.

Det var jo en nokså rimelig tanke.

SOLNESS.

Ja, men jeg ymted ikke et levende ord om sligt noget dengang. Stod bare og så' på hende — og ønsked så rigtig ihærdig, at jeg havde hende her. Så snakked jeg lidt venlig til hende, — så'n om løst og fast. Og dermed gik hun sin vej.

DOKTOR HERDAL.

Nå?

SOLNESS.

Men så næste dag, så'n udover kvælden, da

gamle Brovik og Ragnar var gå't hjem, så kom hun til mig her igen og téde sig, som om jeg havde truffet en aftale med hende.

DOKTOR HERDAL.

En aftale? Om hvad?

SOLNESS.

Akkurat om det, som jeg bare havde ståt her og ønsket. Men som jeg sletikke havde sagt et eneste ord om.

DOKTOR HERDAL.

Det var ret mærkeligt.

SOLNESS.

Ja, var det ikke? Og nu vilde hun vide, hvad hun skulde bestille her. Om hun kunde få begynde straks den næste morgen. Og sligt noget.

DOKTOR HERDAL.

Tror De ikke, hun gjorde det for at få være sammen med kæresten?

SOLNESS.

Det faldt mig også ind i førstningen. Men nej, det var ikke så. Fra ham gled hun ligesom rent bort, — da hun vel var kommen her til mig.

DOKTOR HERDAL.

Gled over til Dem da?

SOLNESS.

Ja, så helt og holdent. Jeg kan mærke, at hun føler det, når jeg ser på hende bagfra. Hun dirrer og hun ryster, bare jeg kommer i nærheden af hende. Hvad synes De om det?

DOKTOR HERDAL.

Hm, — det lar sig jo nok forklare.

SOLNESS.

Nå, men det andet da? Det, at hun trode, jeg havde sagt hende, hvad jeg bare havde ønsket og villet — sådan i stilhed. Indvendig. For mig selv. Hvad siger De om det? Kan De forklare mig sligt noget, doktor Herdal?

DOKTOR HERDAL.

Nej, det indlader jeg mig ikke på.

SOLNESS.

Kunde tænke mig det på forhånd. Derfor så har jeg aldrig før villet snakke om det heller. — Men det er så forbandet brydsomt for mig i længden, skønner De. Her må jeg gå dagstødt og lade som om jeg —. Og det er jo synd imod

hende, stakker. (heftig.) Men jeg kan ikke andet! For render hun ifra mig, — så går Ragnar sin vej også.

DOKTOR HERDAL.

Og De har ikke fortalt Deres hustru sammenhængen i dette?

SOLNESS.

Nej.

DOKTOR HERDAL.

Hvorfor i alverden gør De ikke det da?

SOLNESS
(ser fast på ham og siger dæmpet).

Fordi jeg synes der ligger ligesom — ligesom en slags velgørende selvpinsel for mig i det at la' Aline få gøre mig uret.

DOKTOR HERDAL
(ryster på hodet).

Dette her forstår jeg ikke det guds skabte ord af.

SOLNESS.

Jo, ser De, — for det er da ligesom en smule afdrag på en bundløs, umådelig gæld —

DOKTOR HERDAL.

Til Deres hustru?

SOLNESS.

Ja. Og det letter jo altid lidt op i sindet. En kan få puste friere ud en stund da, forstår De.

DOKTOR HERDAL.

Nej, ved gud, om jeg forstår et ord —

SOLNESS

(afbrydende, rejser sig igen).

Ja, ja, ja, — så snakker vi ikke mere om det heller.

(Han driver henover gulvet, kommer tilbage og standser ved bordet.)

SOLNESS

(ser på doktoren med et lunt smil).

De synes vel, at De har fåt mig dygtig godt på glid nu, doktor?

DOKTOR HERDAL

(noget ærgerlig).

På glid? Det skønner jeg heller ikke et gran af, herr Solness.

SOLNESS.

Å, si' De det bare rent ud. For jeg har så inderlig godt mærket det, ser De!

DOKTOR HERDAL.

Hvad har De mærket for noget?

Solness
(dæmpet, langsomt).

At De går her så lunt og holder øje med mig.

Doktor Herdal.

Gør jeg! Hvorfor i alverden skulde jeg gøre det?

Solness.

Fordi De tror, at jeg — (opfarende.) Nå for fan', — De tror om mig det samme, De, som Aline tror?

Doktor Herdal.

Og hvad tror så hun om Dem da?

Solness
(atter behersket).

Hun er begyndt at tro, at jeg er sådan — sådan — syg.

Doktor Herdal.

Syg! De! Det har hun aldrig sagt et levende ord om til mig. Hvad skulde der da fejle Dem, kære?

Solness
(læner sig over stolryggen og hvisker).

Aline går her og tror, at jeg er gal. Det gør hun.

Doktor Herdal
(rejser sig).

Men, kæreste, bedste herr Solness —!

Solness.

Jo så min sæl' og salighed —! Således er det. Og det har hun fåt Dem til at tro på også! Å, jeg kan forsikre Dem, doktor, — jeg mærker det så godt, så godt på Dem. For jeg la'r mig ikke lure så let, jeg, skal jeg si' Dem.

Doktor Herdal
(ser forundret på ham).

Aldrig, herr Solness, — aldrig med en tanke er sligt noget faldet mig ind.

Solness
(med et vantro smil).

Ja så? Virkelig ikke det?

Doktor Herdal.

Nej aldrig! Og visst aldrig Deres hustru heller. Det tror jeg næsten, jeg tør sværge på.

Solness.

Nå, det skulde De dog helst la' være. For på en måde, ser De, så — så kunde hun jo kanske også ha' grund til at tro noget sligt.

DOKTOR HERDAL.

Nej, nu må jeg rigtignok sige —!

SOLNESS
(afbrydende, slår ud med hånden).

Ja, ja, kære doktor, — la' os så ikke komme nærmere ind på dette her. Det er bedst, at hver blir ved s i t. (slår over i en stille lystighed.) Men hør nu, doktor — hm —

DOKTOR HERDAL.

Ja?

SOLNESS.

Når De nu altså ikke tror, at jeg er — sådan — syg — og forrykt — og gal og sligt noget —

DOKTOR HERDAL.

Hvad så, mener De?

SOLNESS.

Så må De vel sagtens bilde Dem ind, at jeg er en svært lykkelig mand da?

DOKTOR HERDAL.

Skulde d e t bare være en indbildning?

SOLNESS
(lér).

Nej, nej, — forstår sig! Gud bevar's vel!

Tænk det, — at være bygmester Solness! Halvard Solness! Jo, jeg takker, jeg!

Doktor Herdal.

Ja, jeg må virkelig sige, at for mig står det, som om De har havt lykken med Dem i en ganske utrolig grad.

Solness
(undertrykker et tungt smil).

Det har jeg. Kan ikke klage på det.

Doktor Herdal.

Først så brændte jo den gamle fæle røverborgen ned for Dem. Og det var da sandelig et stort held.

Solness
(alvorlig).

Det var Alines familjehjem, som brændte. Husk på det.

Doktor Herdal.

Ja, for hende må det jo ha' været en tung sorg.

Solness.

Hun har ikke forvundet det den dag idag. Ikke i alle disse tolv—tretten år.

Doktor Herdal.

Det, som fulgte bagefter, det var vel det værste slag for hende.

Solness.

Det ene med det andet.

Doktor Herdal.

Men De, — De selv, — De svang Dem da op på det. Var begyndt som en fattig gut fra landsbygden, — og står nu her som første mand på Deres område. Å jo, herr Solness, De har da rigtignok havt lykken med Dem.

Solness
(ser sky hen til ham).

Ja, men det er jo netop det, som jeg går og gruer så forfærdelig for.

Doktor Herdal.

Gruer De? For at De har lykken med Dem?

Solness.

Både sent og tidlig gør det mig så ræd, — så ræd. For engang må da vel omslaget komme, skønner De.

Doktor Herdal.

Å, snak! Hvor skulde det omslag komme fra?

SOLNESS
(fast og sikker).

Det kommer fra ungdommen.

DOKTOR HERDAL.

Pyt! Ungdommen! De er da vel ikke aflægs, De, skulde jeg tro. Å nej, — De står visst nu så grundmuret her, som De kanske aldrig før har ståt.

SOLNESS.

Omslaget kommer. Jeg aner det. Og jeg føler, at det nærmer sig. En eller anden gi'r sig til at kræve: træd tilbage for mig! Og så stormer alle de andre efter og truer og skriger: gi' plads, — gi' plads, — gi' plads! Jo, pas De bare på, doktor. Engang kommer ungdommen her og banker på døren —

DOKTOR HERDAL
(lér).

Nå, herregud, hvad så?

SOLNESS.

Hvad så? Jo, så er det slut med bygmester Solness.

(Det banker på døren til venstre.)

SOLNESS
(farer sammen).

Hvad er det? Hørte De noget?

DOKTOR HERDAL.

Der er nogen som banker.

SOLNESS
(højt).

Kom ind!

(HILDE WANGEL kommer ind gennem forstuedøren. Hun er af middels højde, smidig, og fint bygget. Lidt brunet af solen. Klædt i turistdragt, med ophæftet skørt, udslået matroskrave og en liden sømandshat på hodet. Randsel på ryggen, plæd i rem og lang bergstok.)

HILDE WANGEL
(går med tindrende glade øjne imod Solness).

God aften!

SOLNESS
(ser uviss på hende).

God aften —

HILDE
(lér).

Jeg tror næsten, at De ikke kender mig igen!

SOLNESS.

Nej, — jeg må rigtignok si', at — så'n i øjeblikket —

DOKTOR HERDAL
(går nærmere).

Men jeg kender Dem igen, frøken —

HILDE
(fornøjet).

Å nej, er det Dem, som —!

DOKTOR HERDAL.

Ja visst er det mig. (til Solness.) Vi mødtes oppe på en af fjeldstuerne nu isommer. (til Hilde.) Hvad blev der så af de andre damerne?

HILDE.

Å, de tog vejen vestover, de.

DOKTOR HERDAL.

De likte nok ikke rigtig, at vi gjorde al den sjau om kvælden.

HILDE.

Nej, de likte visst ikke det.

DOKTOR HERDAL
(truer med fingeren).

Og det var nu ikke frit for, heller, at De kokettérte en smule med os.

HILDE.

Det var da vel morsommere, det, end at sidde og binde hosesokker med alle de kærringerne.

DOKTOR HERDAL
(lér).

Det er jeg så fuldkommen enig med Dem i!

SOLNESS.

Kom De til byen nu ikvæld?

HILDE.

Ja, nu netop kom jeg.

DOKTOR HERDAL.

Ganske alene, frøken Wangel?

HILDE.

Ja da!

SOLNESS.

Wangel? Heder De Wangel?

HILDE
(ser lystig forundret på ham).

Ja visst gør jeg da vel det.

SOLNESS.

Så er De kanske datter af distriktslægen oppe i Lysanger?

HILDE
(som før).

Ja, hvem skulde jeg ellers være datter af?

SOLNESS.

Nå, så har vi truffet hinanden der oppe

da. Den sommer, da jeg var der og bygged tårn på den gamle kirken.

HILDE
(alvorligere).

Ja vel var det dengang.

SOLNESS.

Na, det er lange tider siden, det.

HILDE
(ser fast på ham).

Det er akkurat de ti år siden.

SOLNESS.

Og dengang var De vel bare barnet, kan jeg tænke.

HILDE
(henkastende).

Så'n en tolv—tretten år ialfald.

DOKTOR HERDAL.

Er det første gang, De er her i byen, frøken Wangel?

HILDE.

Ja, det er såmænd det.

SOLNESS.

Og De kender kanske ingen her?

HILDE.

Ingen uden Dem. Ja, og så Deres frue.

SOLNESS.

Så De kender hende også?

HILDE.

Lidt bare. Vi var sammen nogen dage på sanatoriet —

SOLNESS.

Nå der oppe.

HILDE.

Hun sa', at jeg gerne måtte besøge hende, hvis jeg skulde komme her til byen. (smiler.) Det havde hun nu for resten ikke behøvet.

SOLNESS.

At hun sletikke har snakket om det —

(Hilde sætter stokken fra sig ved ovnen, spænder randselen af og lægger den og plædet på sofaen. Doktor Herdal vil være behjælpelig. Solness står og ser på hende.)

HILDE

(går imod ham).

Nå, så vil jeg be', at jeg må få bli' her inat da.

SOLNESS.

Det kan visst så godt la' sig gøre.

HILDE.

For jeg har ikke andre klæ'r, end de, jeg går i. Ja, og så et sæt undertøj i randselen. Men det må vaskes. For det er så svært skiddent.

SOLNESS.

Å ja, det blir der nok råd for. Nu skal jeg bare si' min hustru til —

DOKTOR HERDAL.

Så vil jeg gøre mit sygebesøg imens.

SOLNESS.

Ja, gør det. Og siden så kommer De jo igen.

DOKTOR HERDAL
(lystig, med et blik på Hilde).

Ja, det kan De rigtignok forbande Dem på! (ler.) De spåde sandt alligevel, De, herr Solness!

SOLNESS.

Hvorledes det?

DOKTOR HERDAL.

Ungdommen kom altså dog og banked på hos Dem.

SOLNESS
(oplivet).

Ja, det var nu på en anden måde, det.

DOKTOR HERDAL.

Var så, ja. Unægtelig det!

(Han går ud gennem forstuedøren. Solness åbner døren tilhøjre og taler ind i sideværelset.)

SOLNESS.

Aline! Du må være så snil at komme ind. Her er en frøken Wangel, som du kender.

FRU SOLNESS

(kommer frem i døren).

Hvem er det, si'r du? (ser Hilde.) Å, er det Dem, frøken? (går nærmere og rækker hende hånden.) Så kom De da til byen alligevel.

SOLNESS.

Frøken Wangel er kommet nu netop. Og så be'r hun, at hun må få bli' her natten over.

FRU SOLNESS.

Her hos os? Ja, så gerne det.

SOLNESS.

For at få sit tøj gjort lidt istand, skønner du.

FRU SOLNESS.

Jeg skal ta' mig af Dem, så godt jeg kan. Det er bare pligt, det. Deres kuffert kommer vel efter?

HILDE.

Jeg har ingen kuffert.

FRU SOLNESS.

Nå, det ordner sig nok, vil jeg håbe. Men nu får De ta' tiltakke her hos min mand sålænge. Så skal jeg sé at få et værelse gjort lidt hyggeligt for Dem.

SOLNESS.

Kan vi ikke ta' et af barnekammerserne? For de står jo fuldt færdige, de.

FRU SOLNESS.

A jo. Der har vi mere end plads nok. (til Hilde.) Sæt Dem nu ned og hvil Dem lidt.

(Hun går ud til højre.)

(Hilde, med hænderne på ryggen, driver omkring i stuen og ser på et og andet. Solness står foran ved bordet, ligeledes med hænderne på ryggen, og følger hende med øjnene.)

HILDE
(standser og ser på ham).

Har De flere barnekammerser, De?

SOLNESS.

Her er tre barnekammerser i huset.

HILDE.

Det var svært. Så har De vel fælt mange barn da?

SOLNESS.

Nej. Vi har ingen barn. Men nu kan jo De få være barn her sålænge.

HILDE.

For inat, ja. Jeg skal ikke skrike. Jeg vil prøve, om jeg ikke kan få sove som en sten.

SOLNESS.

Ja, De er vel svært træt, kan jeg tro.

HILDE.

Nej da! Men alligevel —. For det er så rasende dejligt at ligge så'n og drømme.

SOLNESS.

Drømmer De tidt sa'n om nætterne?

HILDE.

Ja da! Næsten altid.

SOLNESS.

Hvad drømmer De så mest om da?

HILDE.

Det si'r jeg ikke ikvæld. En anden gang — kanske.

(Hun driver atter hen over gulvet, standser ved pulten og roder lidt om mellem bøgerne og papirerne.)

SOLNESS
(går nærmere).

Er det noget, De leder efter?

HILDE.

Nej, jeg står bare og ser på alt dette her. (vender sig.) Kanske jeg ikke må?

SOLNESS.

Jo vær så god.

HILDE.

Er det Dem, som skriver i den store protokollen?

SOLNESS.

Nej, det er bogholdersken.

HILDE.

Et fruentimmer?

SOLNESS
(smiler).

Ja naturligvis.

HILDE.

En så'n en, som De har her hos Dem?

SOLNESS.

Ja.

HILDE.

Er hun gift, hun?

SOLNESS.

Nej, det er en frøken.

HILDE.

Nå så.

SOLNESS.

Men hun gifter sig visst snart nu.

HILDE.

Det er jo bra' for hende, det.

SOLNESS.

Men ikke videre bra' for mig. For så har jeg ingen til at hjælpe mig.

HILDE.

Kan De ikke få fat på en anden en, som er lige så god da?

SOLNESS.

Kanske De vilde bli' her og — og skrive i protokollen?

HILDE

(ser nedad ham).

Jo, det kan De tro! Nej tak, — det skal vi ikke ha' noget af.

(Hun driver atter hen over gulvet og sætter sig i gyngestolen. Solness går også til bordet.)

HILDE
(ligesom fortsættende).

— for her er da vel andet at ta' sig til, end sligt noget. (ser smilende på ham.) Mener ikke De også det?

SOLNESS.

Forstår sig. Først og fremst så skal De vel omkring i butikkerne og få fiffet Dem rigtig op.

HILDE
(lystig).

Nej, jeg tror helst, jeg la'r være det!

SOLNESS.

Så?

HILDE.

Ja, for jeg har sat alle pengene mine overstyr, må De vide.

SOLNESS
(lér).

Hverken kuffert eller penge altså!

HILDE.

Ingen af delene. Men skidt, — det kan også være det samme nu.

SOLNESS.

Se, det kan jeg rigtig like Dem for!

HILDE.

Bare for det?

SOLNESS.

For det ene med det andet. (sætter sig i lænestolen.) Lever Deres far endnu?

HILDE.

Ja, far lever.

SOLNESS.

Og nu tænker De kanske på at studere herinde?

HILDE.

Nej, det er ikke faldt mig ind.

SOLNESS.

Men De blir da vel her i nogen tid, véd jeg?

HILDE.

Alt efter som det føjer sig.

(Hun sidder en stund og gynger sig og ser på ham, halvt alvorlig, halvt med et undertrykt smil. Derpå tager hun hatten af og lægger den foran sig på bordet.)

HILDE.

Bygmester Solness?

SOLNESS.

Ja?

HILDE.

Er De svært glemsom, De?

SOLNESS.

Glemsom? Nej, ikke så vidt jeg véd.

HILDE.

Men vil De da sletikke til at snakke med mig om det deroppe fra?

SOLNESS
(studser et øjeblik).

Oppe fra Lysanger? (ligegyldig.) Nå, det er da ikke stort at snakke om, det, synes jeg.

HILDE
(ser bebrejdende på ham).

Hvorfor skal De nu sidde og si' sligt!

SOLNESS.

Na, så snak De til mig om det da.

HILDE.

Da tårnet var færdigt, sa havde vi stor stads i byen.

SOLNESS.

Ja, den dagen glemmer jeg ikke sa let.

HILDE
(smiler).

Ikke det? Det er snilt af Dem, det!

SOLNESS.

Snilt?

HILDE.

Der var musik på kirkegården. Og mange, mange hundrede mennesker. Vi skolepiger var hvidklædte, vi. Og så havde vi flag allesammen.

SOLNESS.

Å jo, de flagene, — de husker jeg rigtignok!

HILDE.

Så steg De rakt opover stilladset. Lige op til det allerøverste. Og en stor krans havde De med Dem. Og den kransen hængte De helt oppe på vindfløjen.

SOLNESS
(kort, afbrydende)

Jeg brugte så dengang. For det er en gammel skik, det.

HILDE.

Det var så vidunderlig spændende at stå dernede og sé op til Dem. Tænk, om han nu faldt udover! Han, — bygmesteren selv!

SOLNESS
(ligesom atledende).

Ja, ja, ja, det kunde sgu' godt ha' hændt, det. For en af disse her hvidklædte dævelungerne, — hun bar sig slig og skreg slig op til mig —

HILDE
(tindrende glad).

«Hurra for bygmester Solness»! Ja!

SOLNESS.

— og vifted og svinged slig med flaget sit, at jeg — at jeg næsten blev ør i hodet af at sé på det.

HILDE
(sagtere, alvorlig).

Den dævelungen, — det var mig det.

SOLNESS
(fæster øjnene stivt på hende).

Det er jeg viss på nu. Det må ha' været Dem.

HILDE
(atter livfuld).

For det var så forfærdelig dejligt og spændende. Jeg kunde ikke skønne, at der fandtes en bygmester i hele verden, som kunde bygge så umådelig højt tårn. Og så, at De stod allerøverst deroppe selv! Lyslevende! Og at De

sletikke blev en smule svimmel! Det var nu det aller mest — så'n — svimlende at tænke sig.

SOLNESS.

Hvoraf vidste De da så sikkert, at jeg ikke var —?

HILDE
(afvisende).

Nej da! Fy! Det kendte jeg indvendig. For ellers så kunde De jo ikke ståt og sunget deroppe.

SOLNESS
(ser forundret på hende).

Sunget? Sang jeg?

HILDE.

Ja, det gjorde De da rigtignok.

SOLNESS
(ryster på hodet).

Jeg har aldrig sunget en tone i mit liv.

HILDE.

Jo, De sang dengang. Det hørtes som harper i luften.

SOLNESS
(tankefuld).

Det er noget forunderligt noget, — dette her.

HILDE
(tier en stund, ser på ham og siger dæmpet).

Men så, — bagefter, — så kom jo det rigtige.

SOLNESS.

Det rigtige?

HILDE
(tindrende livlig).

Ja, det behøver jeg da vel ikke at minde Dem om?

SOLNESS.

Å jo, mind mig lidt om det også.

HILDE.

Kan De ikke huske, at der blev holdt stor middag for Dem i klubben?

SOLNESS.

Jo vel. Det må ha' været samme eftermiddagen, det. For næste morgen så rejste jeg.

HILDE.

Og fra klubben var De bedt hjem hos os til aftens.

SOLNESS.

Det er ganske rigtig, frøken Wangel. Mærkværdig, hvor godt De har indpræntet Dem alle disse småtingene.

HILDE.

Småting! Jo, De er god! Var det kanske en småting, det også, at jeg var alene i stuen, da De kom?

SOLNESS.

Var De altså det?

HILDE
(uden at svare ham).

Dengang kaldte De mig ikke for dævelunge.

SOLNESS.

Nej, det gjorde jeg vel ikke.

HILDE.

De sa', at jeg var dejlig i den hvide kjolen. Og at jeg så' ud som en liden prinsesse.

SOLNESS.

Det gjorde De visst også, frøken Wangel. Og dertil — så let og fri, som jeg kendte mig den dagen —

HILDE.

Og så sa' De, at når jeg blev stor, så skulde jeg være Deres prinsesse.

SOLNESS
(lér lidt).

Se, se, — sa' jeg det også?

HILDE.

Ja, De gjorde det. Og da jeg så spurte, hvor længe jeg skulde vente, så sa' De, at De vilde komme igen om ti år, — som et trold, — og bortføre mig. Til Spanien eller noget sligt. Og der skulde De købe et kongerige til mig, lovte De.

SOLNESS
(som før).

Ja, efter en god middag ser en ikke så nøje på skillingen. Men sa' jeg virkelig alt dette her?

HILDE
(lér stille).

Ja. Og De sa' også, hvad det kongeriget skulde hede.

SOLNESS.

Nå da?

HILDE.

Det skulde hede kongeriget Appelsinia, sa' De.

SOLNESS.

Nå, det var jo et appetitligt navn.

HILDE.

Nej, jeg likte det sletikke. For det var jo som om De vilde gøre nar af mig.

SOLNESS.

Men det var da visst ikke min mening.

HILDE.

Nej, det skulde en jo rigtignok også tro. Efter det, som De gjorde bagefter, så —

SOLNESS.

Hvad i alverden gjorde jeg da bagefter?

HILDE.

Jo, det mangled bare, at De havde glemt det også! For sligt noget må en da vel sagtens huske, véd jeg.

SOLNESS.

Ja, ja, sæt mig bare lidt på glid, så kanske —. Nå?

HILDE
(ser fast på ham).

De tog og kyssed mig, bygmester Solness.

SOLNESS
(med åben mund, rejser sig op fra stolen).

Gjorde jeg!

HILDE.

Jaha, De gjorde det. De tog mig med begge armene og bojed mig bagover, og kyssed mig. Mange gange.

SOLNESS.

Nej, men kære, snille frøken Wangel —!

HILDE
(rejser sig).

De vil da vel aldrig nægte det?

SOLNESS.

Jo, det vil jeg rigtignok nægte!

HILDE
(ser hånlig på ham).

Nå så.

(Hun vender sig og går langsomt tæt hen til ovnen, hvor hun blir stående bortvendt og ubevægelig med hænderne på ryggen. Kort ophold.)

SOLNESS
(går varsomt hen bag hende).

Frøken Wangel —?

HILDE
(tier og rører sig ikke).

SOLNESS.

Stå nu ikke der som en stenstotte. Dette her, De sa', det må være noget, som De har drømt. (lægger hånden på hendes arm.) Hør nu her —

HILDE
(gør en utålmodig bevægelse med armen).

SOLNESS
(som om en tanke skyder op i ham).

Eller —! Bi lidt! — Her stikker noget dybere under, skal De sé!

HILDE
(rører sig ikke).

SOLNESS
(dæmpet men med eftertryk).

Jeg må ha' tænkt på alt dette her. Jeg må ha' villet det. Ha' ønsket det. Havt lyst til det. Og så —. Skulde det ikke hænge slig sammen?

HILDE
(tier fremdeles).

SOLNESS
(utålmodig).

Nå ja, ja, for fan', — så har jeg gjort det også da!

HILDE
(drejer lidt på hodet, men uden at sé på ham).

Tilstår De altså nu?

SOLNESS.

Ja. Alt, hvad De vil.

HILDE.

At De tog og slog armene om mig?

SOLNESS.

Ja da!

HILDE.

Og bøjed mig bagover?

SOLNESS.

Svært langt bagover.

HILDE.

Og kyssed mig?

SOLNESS.

Ja, jeg gjorde det.

HILDE.

Mange gange?

SOLNESS.

Så mange, De bare vil.

HILDE

(vender sig rask imod ham og har igen det tindrende glade udtryk i øjnene).

Nå, ser De, at jeg fik lokket det ud af Dem tilslut!

SOLNESS

(drager på smilebåndet).

Ja, tænk bare, — at jeg kunde glemme sligt noget.

HILDE
(atter lidt mut, går fra ham).

Å, De har vel kysset så mange i Deres dage, De, kan jeg tænke.

SOLNESS.

Nej, det må De da ikke tro om mig.

(Hilde sætter sig i lænestolen. Solness står og støtter sig til gyngestolen.)

SOLNESS
(ser iagttagende på hende).

Frøken Wangel?

HILDE.

Ja?

SOLNESS.

Hvorledes var det nu? Hvad blev det så videre til, — dette med os to?

HILDE.

Det blev jo ikke til noget mere. Det véd De da vel. For så kom jo de andre fremmede, og så — isch!

SOLNESS.

Ja rigtig! De andre kom. At jeg kunde glemme det også.

HILDE.

Å, De har såmænd ingenting glemt. Bare

skammet Dem lidt. En glemmer da ikke sligt noget, véd jeg.

SOLNESS.

Nej, det skulde jo synes så.

HILDE
(atter livfuld, ser på ham).

Eller har De kanske også glemt, hvad dag det var?

SOLNESS.

Hvad dag —?

HILDE.

Ja, hvad dag hejste De kransen på tårnet? Nå? Sig det straks!

SOLNESS.

Hm, — selve dagen har jeg, min sæl', glemt. Jeg véd bare, at det var for ti år siden. Så'n udover høstparten.

HILDE
(nikker flere gange langsomt med hodet).

Det var for ti år siden. Den 19de September.

SOLNESS.

Jaha, det var vel så ved lag. Sé, det

mindes De også, De! (standser.) Men bi lidt —! Jo, — idag har vi også den 19de September.

HILDE.

Ja, vi har det. Og de ti år er gåt. Og De kom ikke, — som De havde lovet mig.

SOLNESS.

Lovet Dem? Skræmt Dem med, mener De vel?

HILDE.

Jeg synes ikke, det var noget at skræmme med, det.

SOLNESS.

Nå, narret Dem lidt med da.

HILDE.

Var det bare det, De vilde? Narre mig?

SOLNESS.

Nå, eller spøge lidt med Dem da! Jeg husker det, gud hjælpe mig, ikke. Men noget sligt noget har det vel været. For De var jo bare et barn dengang.

HILDE.

Å, jeg var kanske ikke så rent barn heller. Ikke så'n en tøsunge, som De tror.

SOLNESS
(ser forskende på hende).

Har De rigtig for ramme alvor gåt og tænkt, at jeg vilde komme igen?

HILDE
(dølger et halvt drillende smil).

Ja da! Jeg havde ventet mig det af Dem.

SOLNESS.

At jeg vilde komme hjem til Deres og ta' Dem med mig?

HILDE.

Akkurat som et trold, ja.

SOLNESS.

Og gøre Dem til prinsesse?

HILDE.

De lovte mig jo det.

SOLNESS.

Og gi' Dem et kongerige også?

HILDE
(ser op mod loftet).

Hvorfor ikke det da? For det behøvte jo ikke netop at være så'nt et almindeligt, rigtigt kongerige heller.

SOLNESS.

Men noget andet, som var lige så godt?

HILDE.

Ja, mindst lige så godt. (ser lidt på ham.) Kunde De bygge de højeste kirketårne i verden, så måtte De vel sagtens kunne gøre udvej til et eller andet slags kongerige også, — tænkte jeg mig.

SOLNESS
(ryster på hodet).

Jeg kan ikke rigtig få rede på Dem, frøken Wangel.

HILDE.

Kan De ikke det? Jeg synes, det er så ligetil, jeg.

SOLNESS.

Nej, jeg kan ikke bli' klog på, om De mener alt det, som De siger. Eller om De bare sidder så'n og driver spas —

HILDE
(smiler).

Gør nar, kanske? Jeg også?

SOLNESS.

Ja netop. Gør nar. Af os begge to. (ser hen på hende.) Har De længe vidst, at jeg var gift?

HILDE.

Ja, det har jeg da vidst hele tiden. Hvorfor spør' De om det?

SOLNESS
(henkastende).

Nej, nej, det faldt mig bare så'n ind. (ser alvorlig på hende og siger dæmpet.) Hvorfor er De kommen?

HILDE.

Fordi jeg vil ha' fat i mit kongerige. Nu er jo fristen ude.

SOLNESS
(lèr uvilkårligt).

Jo, De er god, De!

HILDE
(lystig).

Ryk ud med mit kongerige, bygmester! (banker med fingeren.) Kongeriget på bordet!

SOLNESS
(skyver gyngestolen nærmere og sætter sig).

Alvorlig talt, — hvorfor er De kommen? Hvad vil De egentlig gøre her?

HILDE.

Å, for det første så vil jeg nu gå omkring og sé på alt det, som De har bygget.

SOLNESS.

Da får De mere end nok at løbe om efter.

HILDE.

Ja, De har jo bygget så forfærdelig meget.

SOLNESS.

Jeg har det. Mest i de senere årene.

HILDE.

Mange kirketårne også? Så'ne umådelig høje?

SOLNESS.

Nej. Jeg bygger ingen kirketårne nu mere. Og ingen kirker heller.

HILDE.

Hvad bygger De nu da?

SOLNESS.

Hjem for mennesker.

HILDE
(eftertænksom).

Kunde De ikke gøre lidt — lidt så'n kirketårn over de hjemmene også?

SOLNESS
(studser).

Hvad mener De med det?

HILDE.

Jeg mener, — noget, som peger — ligesom frit tilvejrs. Med fløjen så svimlende højt oppe.

SOLNESS
(grubler lidt).

Mærkværdig nok, at De siger det. For det er jo netop det, jeg allerhelst vilde.

HILDE
(utålmodig).

Men hvorfor gør De det så ikke da!

SOLNESS
(ryster på hodet).

Nej, for menneskene vil ikke ha' det.

HILDE.

Tænk, — at de ikke vil det!

SOLNESS
(lettere).

Men nu bygger jeg mig et nyt hjem. Her lige over for.

HILDE.

Til Dem selv?

SOLNESS.

Ja. Det er omtrent færdigt. Og på det er der et tårn.

HILDE.

Højt tårn?

SOLNESS.

Ja.

HILDE.

Svært højt?

SOLNESS.

Folk vil visst si', at det er altfor højt. For et hjem at være.

HILDE.

Det tårnet vil jeg ud og sé på straks imorgen tidlig.

SOLNESS
(sidder med hånden under kind og stirrer på hende).

Sig mig, frøken Wangel, — hvad heder De? Til fornavn, mener jeg.

HILDE.

Jeg heder jo Hilde.

SOLNESS
(som før).

Hilde? Så?

HILDE.

Sanser De ikke det da? De kaldte mig jo selv Hilde. Den dagen, da De var uskikkelig.

SOLNESS.

Gjorde jeg det også?

HILDE.

Men dengang sa' De lille Hilde. Og det likte jeg ikke.

SOLNESS.

Så De likte ikke det, frøken Hilde?

HILDE.

Nej. Ikke ved den lejlighed. — For resten — «prinsesse Hilde» —. Det vil komme til at ta' sig ganske godt ud, synes jeg.

SOLNESS.

Ja vel. Prinsesse Hilde af — af —. Hvad var det nu, kongeriget skulde hede?

HILDE.

Isch da! Det dumme kongerige vil jeg ikke vide noget af. Jeg vil ha' mig et ganske andet et, jeg!

SOLNESS

(har lænet sig tilbage i stolen og ser fremdeles på hende).

Er det ikke underligt —? Jo mere jeg tænker over det nu, — så står det for mig, som om jeg i hele lange år har gåt her og pint mig med — hm —

HILDE.

Med hvad?

SOLNESS.

Med at komme på noget — noget sådan oplevet, som jeg syntes, jeg måtte ha' glemt igen. Men aldrig så fik jeg tag i, hvad det kunde være.

HILDE.

De skulde slåt knude på Deres lommetørklæde, bygmester.

SOLNESS.

Så havde jeg bare gåt og funderet på, hvad den knuden kunde betyde.

HILDE.

Å ja, der gi'es vel slige trold i verden også.

SOLNESS
(rejser sig langsomt op).

Det var inderlig godt, at De kom til mig nu.

HILDE
(ser dybt på ham).

Var det godt?

SOLNESS.

For jeg har siddet her så alene. Og stirret så rent hjælpeløs på det altsammen. (sagtere.)

Jeg skal si' Dem, — jeg er begyndt at bli' så ræd, — så rasende ræd for ungdommen.

Hilde
(blæser).

Pyh, — er ungdommen noget at bli' ræd for!

Solness.

Ja, just den. Derfor så har jeg låset og stængt mig inde. (hemmelighedsfuldt.) De skal vide, at ungdommen vil komme her og dundre på døren! Bryde ind til mig!

Hilde.

Så synes jeg, De skulde gå ud og lukke op for ungdommen da.

Solness.

Lukke op?

Hilde.

Ja. Så ungdommen kunde få slippe ind til Dem. Så'n med det gode.

Solness.

Nej, nej, nej! Ungdommen, — det er gengældelsen, det, ser De. Den kommer i spidsen for omslaget. Ligesom under en ny fane.

HILDE
(rejser sig, ser på ham og siger med en dirrende trækning om munden).

Kan De bruge mig til noget, bygmester?

SOLNESS.

Ja, det kan jeg da rigtignok nu! For De kommer også — ligesom under en ny fane, synes jeg. Ungdom imod ungdom altså —!

(DOKTOR HERDAL kommer ind gennem forstuedøren.)

DOKTOR HERDAL.

Nå, — er De og frøkenen her endnu?

SOLNESS.

Ja. Vi har havt mangt og meget at snakke om, vi to.

HILDE.

Både gammelt og nyt.

DOKTOR HERDAL.

Nej, har De det?

HILDE.

Å, det har været så svært morsomt. For bygmester Solness — han har så'n en rent ubegribelig hukommelse, han. Alle mulige småting så husker han dem på flækken.

(FRU SOLNESS kommer ind gennem døren tilhøjre.)

FRU SOLNESS.

Se så, frøken Wangel, nu er værelset i orden til Dem.

HILDE.

Å, hvor snil De er imod mig!

SOLNESS
(til fruen).

Barnekammerset?

FRU SOLNESS.

Ja. Det mellemste. Men først så skulde vi vel tilbords.

SOLNESS
(nikker til Hilde).

Hilde skal sove i barnekammerset, hun.

FRU SOLNESS
(ser på ham).

Hilde?

SOLNESS.

Ja, frøken Wangel heder Hilde. Jeg har kendt hende, da hun var barn.

FRU SOLNESS.

Nej, har du det, Halvard? Nå, vær så god da. Der er dækket.

(Hun tar doktor Herdals arm og går ud med ham til højre.)

(Hilde har imens samlet sine rejsesager sammen.)

HILDE
(sagte og hurtigt til Solness).

Er det sandt, som De sa'? Kan De bruge mig til noget?

SOLNESS
(tar sagerne fra hende).

De er den, som jeg sårest har savnet.

HILDE
(ser på ham med glade forundrede øjne og slår hænderne sammen).

Men du store, dejlige verden —!

SOLNESS
(spændt).

Nå —?

HILDE.

Så har jeg jo kongeriget da!

SOLNESS
(uvilkårlig).

Hilde —!

HILDE
(atter med det dirrende drag om munden).

Næsten, — havde jeg nær sagt.

(Hun går ud til højre. Solness følger hende.)

ANDEN AKT.

(En smukt udstyret, mindre salon hos bygmester Solness. På bagvæggen glasdør ud til veranda og have. Til højre et brudt hjørne med karnap, hvori blomsteropsatser og et stort vindu. Et tilsvarende brudt hjørne til venstre. I dette en liden tapetdør. På hver af sidevæggene en almindelig dør. Foran til højre konsolbord med stort spejl. Blomster og planter i rig opstilling. Foran til venstre sofa med bord og stole. Længere tilbage et bogskab. Ude på gulvet, foran karnappet, et lidet bord og et par stole. Det er tidlig formiddag.)

(Bygmester Solness sidder ved det lille bord med Ragnar Broviks mappe opslået foran sig. Han blader i tegningerne og ser nøje på nogle af dem. Fru Solness går lydløst om med en liden vandkande og steller med blomsterne. Hun er sortklædt som før. Hendes hat, overtøj og parasol ligger på en stol ved spejlet. Solness følger hende et par gange uformærket med øjnene. Ingen af dem taler.)

(Kaja Fosli kommer stilfærdig i døren tilvenstre.)

Solness

(vender hodet og siger ligegyldig henkastende).

Nå, er det Dem?

Kaja.

Jeg vilde bare melde, at jeg er kommen.

Solness.

Ja, ja, det er godt. Er ikke Ragnar der også?

KAJA.

Nej, ikke endnu. Han måtte bli' lidt og vente på doktoren. Men siden vilde han komme og forhøre sig —

SOLNESS.

Hvorledes står det sig med den gamle idag?

KAJA.

Dårlig. Han be'r så meget undskylde, at han må bli' liggende dagen over.

SOLNESS.

Bevar's vel. La' ham endelig det. Men gå så De til Deres arbejde.

KAJA.

Ja. (standser ved døren.) Vil De kanske snakke med Ragnar, når han kommer?

SOLNESS.

Nej, — jeg véd ikke noget så'n særligt.

(Kaja går ud igen til venstre.)

(Solness sidder fremdeles og blader i tegningerne.)

FRU SOLNESS
(henne ved planterne).

Gad vide, om han ikke dør, han også.

SOLNESS
(ser hen på hende).

Han også? Hvem andre da?

FRU SOLNESS
(uden at svare).

Jo, jo; gamle Brovik — han dør visst også nu, Halvard. Du skal nok få sé det.

SOLNESS.

Kære Aline, skulde du ikke ud og gå lidt?

FRU SOLNESS.

Jo, jeg skulde jo egentlig det.

(Hun blir ved at stelle med blomsterne.)

SOLNESS
(bøjet over tegningerne).

Sover hun endnu?

FRU SOLNESS
(sér på ham).

Er det frøken Wangel, du sidder og tænker på?

SOLNESS
(ligegyldig).

Jeg kom så'n til at huske på hende.

FRU SOLNESS.

Frøken Wangel er oppe for længe siden.

SOLNESS.

Nå, er hun det?

FRU SOLNESS.

Da jeg var derinde, sad hun og stelled med sit tøj.

(Hun går foran spejlet og begynder langsomt at sætte hatten på.)

SOLNESS
(efter et kort ophold).

Så fik vi da brug for et barnekammers alligevel, vi, Aline.

FRU SOLNESS.

Ja, vi fik jo det.

SOLNESS.

Og jeg synes, det er bedre, det, end at altsammen skal stå stomt.

FRU SOLNESS.

Dette tomme er så rent forfærdeligt. Det har du ret i.

SOLNESS
(lukker mappen, rejser sig og går nærmere).

Du skal bare få sé det, Aline, at herefter blir det nok bedre for os. Langt hyggeligere. Lettere at leve. — Især da for dig.

FRU SOLNESS
(ser på ham).

Herefter?

SOLNESS.

Ja, tro du mig, Aline —

FRU SOLNESS.

Mener du, — fordi hun er kommen her?

SOLNESS
(betvinger sig).

Jeg mener naturligvis, — når vi først får flyttet ind i det nye huset.

FRU SOLNESS
(tar overtøjet).

Ja, tror du det, Halvard? At det blir bedre da?

SOLNESS.

Jeg kan da aldrig tænke mig andet. Og det tror da vel sagtens du også?

FRU SOLNESS.

Jeg tror ingen verdens ting om det nye huset.

SOLNESS
(forstemt).

Det er rigtignok ilde at høre for mig, dette

her. For det er da vel mest for din skyld, at jeg har bygget det.

(Han vil hjælpe hende med tøjet.)

Fru Solness
(unddrager sig).

I grunden gør du så altfor meget for min skyld.

Solness
(med en viss hæftighed).

Nej, nej, sligt noget må du sletikke sige, Aline! Jeg tåler ikke at høre den slags ting af dig!

Fru Solness.

Nå, så skal jeg ikke sige det da, Halvard.

Solness.

Men jeg blir ved mit, jeg. Du skal nok få sé det, at det vil lage sig bra' for dig der over i det nye.

Fru Solness.

Å gud, — bra' for mig —!

Solness
(ivrig).

Jo da! Jo da! Vær bare sikker på det, du! For der, ser du, — der blir der så utro-

lig meget, som kommer til at minde dig om dit eget —

FRU SOLNESS.

Om det, som havde været fars og mors. — Og som brændte op — altsammen.

SOLNESS
(dæmpet).

Ja, ja, du stakkers Aline. Det var et forfærdelig hårdt slag for dig, det.

FRU SOLNESS
(udbrydende i klage).

Du kan bygge så meget, du i verden vil, Halvard, — for mig får du aldrig bygget noget rigtigt hjem op igen!

SOLNESS
(går henover gulvet).

Nå, så la' os i guds navn ikke snakke mere om dette her da.

FRU SOLNESS.

Vi plejer jo ellers aldrig at snakke om det heller. For du skyder det bare ifra dig —

SOLNESS
(standser brat og ser på hende).

Gør jeg? Og hvorfor skulde jeg gøre det? Skyde det ifra mig?

FRU SOLNESS.

Å jo, jeg forstår dig så godt, Halvard. Du vil jo så gerne skåne mig. Og undskylde mig også. Alt, — hvad du bare kan.

SOLNESS
(med forbausede øjne).

Dig! Er det dig, — dig selv, du taler om, Aline!

FRU SOLNESS.

Ja, det må da vel være om mig, véd jeg.

SOLNESS
(uvilkårligt, hen for sig).

Det også!

FRU SOLNESS.

For med det gamle huset, — med det fik det nu endda være som det være vilde. Herregud, — når nu engang ulykken var ude, så —

SOLNESS.

Ja, det har du ret i. Ulykken rå'r en jo ikke for, — siges der.

FRU SOLNESS.

Men det forfærdelige, som branden drog efter sig —! Det er det! Det, det, det!

SOLNESS
(heftig).

Bare ikke tænke på det, Aline!

FRU SOLNESS.

Jo, just det må jeg tænke på. Og få tale om det endelig engang også. For jeg synes ikke, jeg kan bære det længer. Og så at jeg aldrig har lov til at tilgi' mig selv —!

SOLNESS
(i udbrud).

Dig selv —!

FRU SOLNESS.

Ja, for jeg havde jo pligter til to sider. Både imod dig og imod de små. Jeg skulde ha' gjort mig hård. Ikke ladt skrækken få slig magt over mig. Ikke heller sorgen fordi hjemmet var brændt for mig. (vrider hænderne.) Å, om jeg bare havde kunnet, Halvard!

SOLNESS
(sagte, rystet, går nærmere).

Aline, — du må love mig, at du aldrig mere vil tænke de tanker. — Lov mig endelig det, du!

FRU SOLNESS.

Å gud, — love! Love! En kan jo love, hvad det så skal være —

Solness
(knuger hænderne og går henover gulvet).

Å, det er da også fortvilet, er det! Aldrig en solstråle! Ikke så meget som et streiflys engang ind i hjemmet!

Fru Solness.

Her er jo ikke noget hjem, Halvard.

Solness.

Å nej, du må så sige. (tungt.) Og gud véd, om du ikke får ret i det, at det ikke blir bedre for os i det nye huset heller.

Fru Solness.

Det blir det aldrig. Lige tomt. Lige øde. Der som her.

Solness
(hæftig).

Men hvorfor i alverden har vi så bygget det da? Kan du sige mig det?

Fru Solness.

Nej, det får du svare dig selv på.

Solness
(skotter mistænksomt til hende).

Hvad mener du med det, Aline?

FRU SOLNESS.

Hvad jeg mener?

SOLNESS.

Ja, for fan' —! Du sa' det så underligt. Som om du havde en bagtanke med det.

FRU SOLNESS.

Nej, det kan jeg rigtignok forsikre dig —

SOLNESS
(går nærmere).

Å, mange tak, — jeg véd nok, hvad jeg véd. Og jeg både ser og jeg hører også, jeg, Aline. Det kan du lide på!

FRU SOLNESS.

Men hvad for noget da? Hvad for noget?

SOLNESS
(stiller sig foran hende).

Finder du kanske ikke ud en lumsk, bortgemt mening i det uskyldigste ord, som jeg bare siger?

FRU SOLNESS.

Jeg, siger du! Gør jeg det!

SOLNESS
(lér).

Håhåhå! Det er jo nokså rimeligt, det,

Aline! Når du har at trækkes med en syg mand i huset, så —

FRU SOLNESS
(angstfuld).

Syg! Er du syg, Halvard!

SOLNESS
(bryder ud).

En halvgal mand da! En forrykt mand! Kald mig, hvad du vil.

FRU SOLNESS
(famler efter stolryggen og sætter sig).

Halvard, — for gud i himmelens skyld —!

SOLNESS.

Men I tar fejl, begge to. Både du og doktoren. Det er ikke slig fat med mig.

(Han går op og ned ad gulvet. Fru Solness følger ham ængstelig med øjnene. Derpå går han hen til hende.)

SOLNESS
(rolig).

I grunden fejler der mig ingen verdens ting.

FRU SOLNESS.

Nej, ikke sandt! Men hvad er der så ivejen med dig da?

Solness.

Det er det, at jeg mangen gang holder på at segne under denne forfærdelige gældsbyrden —

Fru Solness.

Gæld, siger du! Men du står jo ikke i gæld til nogen, Halvard!

Solness

(sagte, bevæget).

I bundlos skyld og gæld til dig, — til dig, — til dig, Aline.

Fru Solness

(rejser sig langsomt).

Hvad er der bagved alt dette her? Sig det ligeså godt straks.

Solness.

Men der er jo ingenting bagved! Jeg har aldrig gjort dig noget ondt. Ikke med vidende og vilje ialfald. Og så alligevel — så kendes det som om en knugende skyld lå og tynged på mig.

Fru Solness.

En skyld imod mig?

Solness.

Mest imod dig.

FRU SOLNESS.

Så er du — syg alligevel, Halvard.

SOLNESS
(tungt).

Må vel være det. Eller noget sligt noget. (ser mod døren tilhøjre, som åbnes.) Nå! Nu lysner det.

(HILDE WANGEL kommer ind. Hun har ændret et og andet ved sin dragt. Kjoleskørtet er nedhæftet.)

HILDE.

Godmorgen, bygmester!

SOLNESS
(nikker).

Sovet godt?

HILDE.

Vidunderlig dejligt! Ligesom i en vugge. Å, — ligget og strækket mig som — som en prinsesse!

SOLNESS
(smiler lidt).

Rigtig tilpas altså.

HILDE.

Skulde mene det.

SOLNESS.

Og drømt sagtens også?

HILDE.

Ja da. Men det var fælt.

SOLNESS.

Så?

HILDE.

Ja, for jeg drømte, at jeg faldt udover en forfærdelig høj, brat fjeldvæg. Drømmer De aldrig sligt noget, De?

SOLNESS.

Å jo, — en gang imellem, så —

HILDE.

Det er så svært spændende — når en så'n daler og daler.

SOLNESS.

Det kendes ligesom isnende, synes jeg.

HILDE.

Trækker De benene op under Dem, mens det står på?

SOLNESS.

Ja, så højt jeg bare kan.

HILDE.

Det gør jeg også.

Fru Solness
(tar parasollen).

Nu får jeg nok gå ud i byen, jeg, Halvard. (til Hilde.) Og så skal jeg sé at ta' et og andet med, som De kan ha' brug for.

Hilde
(vil kaste sig om hendes hals).

Å, kæreste, dejligste fru Solness! De er da rigtig altfor snil også! Forfærdelig snil —

Fru Solness
(afværgende, gør sig løs).

Å langt ifra da. Det er jo bare min pligt, det. Og derfor gør jeg det så gerne.

Hilde
(fortrydelig, spidser munden).

Forresten synes jeg såmænd, at jeg godt kan gå i gaderne, — så pænt, som jeg har fåt det til nu. Eller kan jeg kanske ikke det?

Fru Solness.

Oprigtig talt så tror jeg nok, at en og anden vilde sé lidt efter Dem.

Hilde
(blæser).

Pyh! Ikke andet? Det er jo bare morsomt, det.

SOLNESS
(i dulgt, ondt lune).

Ja, men folk kunde falde på at tro, at De også var gal, ser De.

HILDE.

Gal? Er der da så svært mange gale her i byen?

SOLNESS
(peger sig på panden).

Her ser De en slig en idetmindste.

HILDE.

De, — bygmester!

FRU SOLNESS.

Uf! Nej men kære, snille Halvard da!

SOLNESS.

Har De endnu ikke mærket det?

HILDE.

Nej, det har jeg da rigtignok ikke. (besinder sig og lér lidt.) Jo, kanske i en eneste ting alligevel.

SOLNESS.

Nå, hører du det, Aline?

FRU SOLNESS.

Hvad er så det for en ting da, frøken Wangel?

HILDE.

Nej, det siger jeg ikke.

SOLNESS.

Å jo, sig det!

HILDE.

Nej tak, — så gal er jeg ikke.

FRU SOLNESS.

Når du og frøken Wangel blir alene, så siger hun det nok, Halvard.

SOLNESS.

Ja så, — tror du det?

FRU SOLNESS.

Å ja da. For du har jo kendt hende så godt før. Helt siden hun var barn, — fortæller du.

(Hun går ud gennem døren tilvenstre.)

HILDE
(lidt efter).

Kan Deres frue sletikke like mig, hun?

SOLNESS.

Synes De, De kunde mærke sligt noget på hende?

HILDE.

Kunde ikke De selv mærke det da?

SOLNESS
(undvigende).

Aline er ble't så svært folkesky i de sidste årene.

HILDE.

Er hun det også?

SOLNESS.

Men hvis De bare kunde få lære hende rigtig at kende —. Ja, for hun er så snil — og så god — og så bra' igrunden —

HILDE
(utålmodig).

Men når hun det er, — hvorfor skulde hun så gi' sig til at sige dette her om pligt!

SOLNESS.

Om pligt?

HILDE.

Ja, hun sa' jo, at hun vilde gå ud og købe noget til mig. Fordi det var hendes pligt, — sa' hun. Å, jeg kan ikke udstå det stygge fæle ordet!

SOLNESS.

Hvorfor ikke det da?

HILDE.

Nej, for det høres så koldt og spidst og stikkende. Pligt — pligt — pligt. Finder ikke De også det? At det ligesom stikker en?

SOLNESS.

Hm, — har ikke tænkt så nøje over det.

HILDE.

Jo da! Og når hun er så snil, — som De fortæller, hun er, — hvorfor skulde hun så sige sligt?

SOLNESS.

Men herregud, hvad skulde hun da ha' sagt?

HILDE.

Hun kunde jo sagt, at hun vilde gøre det, fordi hun likte mig så forfærdelig godt. Så'nt noget kunde hun ha' sagt. Noget, som var rigtig varmt og hjerteligt, forstår De.

SOLNESS
(ser på hende).

Er det så, De vil ha' det?

HILDE.

Ja, just så.

(Hun går om på gulvet, standser ved bogskabet og ser på bøgerne.)

HILDE.

De har svært mange bøger, De.

SOLNESS.

Å, jeg har lagt mig til en del.

HILDE.

Læser De i alle de bøgerne også?

SOLNESS.

For i tiden prøvte jeg på det. Læser De?

HILDE.

Nej da! Aldrig i verden — nu mere. For jeg kan så ikke finde sammenhængen i det alligevel.

SOLNESS.

Just slig er det med mig også.

Hilde driver lidt om, standser ved det lille bord, åbner mappen og blader i den.)

HILDE.

Er det Dem, som har tegnet alt dette her?

SOLNESS.

Nej, det er en ung mand, jeg har til at hjælpe mig.

HILDE.

En, som De selv har lært op?

SOLNESS.

Å ja, han har vel sagtens lært noget af mig også.

HILDE
(sætter sig).

Så er han vel svært flink da? (ser lidt på en tegning.) Er han ikke det?

SOLNESS.

Å ikke så værst. Til mit brug, så —

HILDE.

Jo da! Han må visst være græsselig flink.

SOLNESS.

Synes De, De kan sé det på tegningerne?

HILDE.

Pyt, — det krimskramset! Men når han har gå't i lære hos Dem, så —

SOLNESS.

Å, for den sags skyld —. Her er mange

her, som har lært af mig. Og lige klejne blir de for det.

HILDE
(ser på ham og ryster på hodet).

Nej, om jeg så skulde dø, så skønner jeg ikke, at De kan være så dum.

SOLNESS.

Dum? Synes De, jeg er så svært dum da?

HILDE.

Ja, det synes jeg rigtignok. Når De kan gi' Dem til at gå her og lære alle de fyrene op, så —

SOLNESS
(studser).

Nå? Og hvorfor ikke det?

HILDE
(rejser sig, halvt alvorlig, halvt leende).

Isch, nej da, bygmester! Hvad skal det være godt for! Ingen andre end De skulde ha' lov til at bygge. De skulde være ganske alene om det. Gøre det altsammen selv. Nu véd De det.

SOLNESS
(uvilkårlig).

Hilde —!

HILDE.

Nå?

SOLNESS.

Hvordan i alverden er De kommen ind på dette her?

HILDE.

Synes De, det er så rent galt tænkt af mig, det, da?

SOLNESS.

Nej, ikke for det. Men nu skal jeg si' Dem noget.

HILDE.

Nå da?

SOLNESS.

Jeg går her — uafladelig — i stilhed og i ensomhed — og tumler med den samme tanken.

HILDE.

Ja, det er da nokså rimeligt, det, synes jeg.

SOLNESS
(ser lidt spejdende på hende).

Og det har De sagtens alt lagt mærke til.

HILDE.

Nej, det har jeg såmænd slet ikke.

SOLNESS.

Men før, — da De sa', at De trode jeg var — forkért? Så'n i én ting —?

HILDE.

Å, jeg tænkte på noget ganske andet da.

SOLNESS.

På hvad for noget andet?

HILDE.

Det kan jo være Dem det samme, bygmester.

SOLNESS
(går henover gulvet).

Ja, ja, — som De vil. (standser ved karnappet.) Kom her hen, så skal jeg vise Dem noget.

HILDE
(går nærmere).

Hvad er det?

SOLNESS.

Ser De, — der borte i haven —?

HILDE.

Ja?

SOLNESS
(peger ud).

Lige over det store stenbruddet —?

HILDE.

Det nye huset, mener De?

SOLNESS.

Det, som er under bygning, ja. Næsten fuldt færdigt.

HILDE.

Det har et svært højt tårn, synes jeg.

SOLNESS.

Stilladset står endnu.

HILDE.

Er det Deres nye hus, det?

SOLNESS.

Ja.

HILDE.

Det huset, som De snart vil flytte ind i?

SOLNESS.

Ja.

HILDE
(ser på ham).

Er der barnekammerser i det huset også?

SOLNESS.

Tre, ligesom her.

HILDE.

Og ingen barn.

SOLNESS.

Kommer ingen heller.

HILDE

(med et halvt smil).

Ja, er det så ikke, som jeg sa' —?

SOLNESS.

At —?

HILDE.

At De er — så'n — lidt gal alligevel.

SOLNESS.

Var det dette her, De tænkte på?

HILDE.

Ja, på alle de tomme barnekammerserne, som jeg lå og sov i.

SOLNESS

(sænker stemmen).

Vi har havt barn, — Aline og jeg.

HILDE

(ser spændt på ham).

Har De —!

SOLNESS.

To små gutter. Begge var de lige gamle.

HILDE.

Tvillinger da.

SOLNESS.

Ja, tvillinger. Det er nu en elleve—tolv år siden.

HILDE
(varsomt).

Og begge to er altså —? De tvillingerne har De altså ikke nu længer?

SOLNESS
(stille bevæget).

Vi beholdt dem bare så'n en snes dage. Eller knapt nok det. (bryder ud.) Å Hilde, hvor det er rent utrolig godt for mig, at De kom! For nu endelig har jeg da fåt én, som jeg kan snakke med!

HILDE.

Kan De da ikke det med — med hende også?

SOLNESS.

Ikke om dette her. Ikke så'n, som jeg vil og må. (tungt.) Og ikke om så meget andet heller.

HILDE
(dæmpet).

Var det bare *det*, De mente, da De sa', at De behøvte mig?

SOLNESS.

Nærmest var det vel *det*. Igår da. For idag véd jeg ikke længer så rigtig — (afbrydende). Kom her og la' os sætte os, Hilde. Sæt De Dem der i sofaen, — så De har haven for øjne.

(Hilde sætter sig i sofahjørnet.)

SOLNESS
(rykker en stol nærmere).

Har De lyst til at høre på det?

HILDE.

Ja, jeg vil svært gerne sidde og høre på Dem.

SOLNESS
(sætter sig).

Så skal jeg si' Dem det altsammen da.

HILDE.

Nu har jeg både haven og Dem for øjne, bygmester. Fortæl mig så! *Straks!*

SOLNESS
(peger mod karnapvinduet).

Der borte på højden, — hvor De altså ser det nye huset —

HILDE.

Ja?

SOLNESS.

— der bode Aline og jeg i de første årene. For deroppe lå der dengang et gammelt hus, som havde hørt hendes mor til. Og det fik vi efter hende. Og hele den store haven, den fik vi med.

HILDE.

Var der tårn på det huset også?

SOLNESS.

Ikke spor af sligt noget. Det var en stor, styg, mørk trækasse at sé til udvendig. Men nokså lunt og hyggeligt inde alligevel.

HILDE.

Rev De så det gamle skrammelet ned da?

SOLNESS.

Nej. Det brændte for os.

HILDE.

Altsammen?

SOLNESS.

Ja.

HILDE.

Var det en svær ulykke for Dem, det?

Solness.

Li'som en tar det til. Som bygmester kom jeg ivejret på den branden —

Hilde.

Nå, men —?

Solness.

Vi havde netop fåt de to små gutterne dengang —

Hilde.

De stakkers tvillingerne, ja.

Solness.

De kom så sunde og trivelige til verden. Og vokse gjorde de fra dag til dag, så en tydelig kunde sé det.

Hilde.

Småbarn vokser svært i de første dagene.

Solness.

Det var det vakkreste syn, én kunde sé for sine øjne, når Aline lå der med dem begge to. — Men så kom brandnatten —

Hilde

(spændt).

Hvad skede! Si' det da! Brændte nogen inde!

SOLNESS.

Nej; ikke det. Alle blev reddet godt og vel ud af huset —

HILDE.

Nå, men hvad så —?

SOLNESS.

Skrækken havde rystet Aline så forfærdelig stærkt. Brandlarmen, — udflytningen — sa'n over hals og hode, — og det til og med i den isende nattekulden —. For de måtte jo bæres ud, slig, som de lå der. Både hun og de små.

HILDE.

Tålte de så ikke det da?

SOLNESS.

Jo, de tålte det nok. Men med Aline blev det til feber. Og den gik over i mælken. Amme dem selv, det vilde hun jo endelig. For det var hendes pligt, sa' hun. Og begge vore smågutter, de — (knuger hænderne) de — å!

HILDE.

De stod ikke det over?

SOLNESS.

Nej, det stod de ikke over. Det var det, som tog dem fra os.

HILDE.

Det må visst ha' været forfærdelig svært for Dem.

SOLNESS.

Svært nok for mig. Men tifold sværere for Aline. (knytter hænderne i stille raseri.) Å, at sligt noget kan få lov til at gå for sig her i verden! (kort og fast.) Fra den dag, jeg misted dem, bygged jeg nødig kirker.

HILDE.

Kanske ikke gerne kirketårnet oppe hos os heller?

SOLNESS.

Ikke gerne. Jeg véd, hvor glad og let jeg var, da det tårnet stod færdig.

HILDE.

Det véd jeg også.

SOLNESS.

Og nu bygger jeg aldrig — aldrig sligt noget mere! Hverken kirker eller kirketårne.

HILDE
(nikker langsomt).

Bare huse, som der kan bo folk i.

Solness.

Hjem for mennesker, Hilde.

Hilde.

Men hjem med høje tårne og spir på.

Solness.

Helst det. (slår over i en lettere tone.) Ja, ser De, — som sagt, — den branden, den bragte mig ivejret, den. Som bygmester da.

Hilde.

Hvorfor kalder De Dem ikke arkitekt ligesom de andre?

Solness.

Har ikke lært grundig nok til det. Det, jeg kan, det har jeg for det meste gåt og fundet ud selv.

Hilde.

Men ivejret kom De da alligevel, bygmester.

Solness.

Ovenpå branden, ja. Næsten hele haven stykked jeg ud i villatomter. Og der fik jeg bygge, akkurat som jeg selv vilde ha' det. Og så gik det jo strygende for mig.

HILDE
(ser forskende på ham).

De må visst være en svært lykkelig mand, De. Slig, som De har det.

SOLNESS
(formørket).

Lykkelig? Siger De også det? Ligesom alle de andre.

HILDE.

Ja, for det synes jeg da De må. Når De bare kunde la' være at tænke på de to små barnene, så —

SOLNESS
(langsomt).

De to små barnene, — de er ikke så greje at komme ifra, de, Hilde.

HILDE
(lidt usikker).

Står de endnu så svært ivejen. Så lange, lange tider bagefter?

SOLNESS
(ser fast på hende, uden at svare).

Lykkelig mand, sa' De —

HILDE.

Ja, men er De da ikke det, — for resten?

Solness
(blir ved at sé på hende).

Da jeg fortalte Dem dette her om branden — hm —

Hilde.

Nå da!

Solness.

Var der så ikke én særlig tanke, som De — så'n fæsted Dem ved?

Hilde
(besinder sig forgæves).

Nej. Hvad for en tanke skulde det være?

Solness
(med dæmpet eftertryk).

Ene og alene ved den branden blev jeg sat i stand til at bygge hjem for mennesker. Hyggelige, lune, lyse hjem, hvor far og mor og hele barneflokken kunde leve i tryg og glad fornemmelse af, at det er en svært lykkelig ting, det, at være til i verden. Og mest det, at høre hverandre til — så'n i stort og i småt.

Hilde
(ivrig).

Ja, men er det ikke en svær lykke for Dem, det, at De kan gøre slige nogen dejlige hjem da?

SOLNESS.

Prisen, Hilde. Den forfærdelige pris, jeg måtte betale for at få komme til.

HILDE.

Men er da sletikke det til at vinde sig udover?

SOLNESS.

Nej. For at komme til at bygge hjem for andre, måtte jeg gi' afkald, — for alle tider gi' afkald på at få et hjem selv. Jeg mener et hjem for barneflokken. Og for far og mor også.

HILDE
(varsomt).

Men måtte De da det? For alle tider, si'r De?

SOLNESS
(nikker langsomt).

Det var prisen for den lykken, som folk går og snakker om. (ånder tungt.) Den lykken, — hm, — den lykken, den var ikke billigere at få, den, Hilde.

HILDE
(som før).

Men kan ikke det kanske bli' godt endnu?

SOLNESS.

Aldrig i verden. Aldrig det. Det er også

en følge af branden. Og af Alines sygdom bagefter.

HILDE

(ser på ham med et ubestemmeligt udtryk).

Og så bygger De endda alle disse barnekammerserne.

SOLNESS

(alvorlig).

Har De aldrig mærket det, Hilde, at det umulige — det ligesom lokker og roper på en?

HILDE

(tænker sig om).

Det umulige? (livfuld.) Jo da! Har De det også på det sæt?

SOLNESS.

Ja, jeg har det.

HILDE.

Så er der vel — så'n lidt trold i Dem også da?

SOLNESS.

Hvorfor trold?

HILDE.

Nå, hvad vil da De kalde sligt noget?

Solness
(rejser sig).

Nej, nej, kan så være, det. (hæftig.) Men må jeg ikke bli' til et trold, — slig som det stot og stadig går mig i alting! I alting!

Hilde.

Hvorledes mener De det?

Solness
(dæmpet, i indre bevægelse).

Læg mærke til, hvad jeg siger Dem, Hilde. Alt det, som jeg nåde til at virke, bygge, skabe i skønhed, i tryghed, i lun hygge, — i storladenhed også — (knytter hænderne.) Å, er det ikke forfærdeligt at tænke sig bare —!

Hilde.

Hvad er da så forfærdeligt?

Solness.

At alt det må jeg gå her og veje op. Betale for. Ikke med penge. Men med menneskelykke. Og ikke med min egen lykke alene. Men med andres også. Ja, ja, ser De det, Hilde! Den pris har min kunstnerplads kostet mig — og andre. Og hver evige dag må jeg gå her og sé på, at prisen blir betalt for mig pány. Om igen, og om igen, — og altid om igen!

HILDE
(rejser sig op og ser ufravendt på ham).

Nu tænker De visst på — på hende.

SOLNESS.

Ja. Nærmest på Aline. For Aline — hun havde sit livskald, hun også. Ligeså godt, som jeg havde mit. (dirrer i stemmen.) Men hendes livskald, det måtte forkludres, det, knuges, knækkes sønder og sammen, — for at mit kunde vinde frem til — til et slags stor sejr. Ja, for De skal vide det, at Aline — hun havde sine anlæg til at bygge, hun også.

HILDE.

Hun! Til at bygge?

SOLNESS
(ryster på hodet).

Ikke huse og tårne og spir — og sligt noget, som jeg går og driver på med —

HILDE.

Nå, men hvad da?

SOLNESS
(blødt og bevæget).

Til at bygge op små barnesjæle, Hilde. Bygge barnesjæle op slig at de kunde rejse sig

i ligevægt og i ædle, vakkre former. Så de kunde højne sig til ranke, voksne menneskesjæle. Dette her var det, som Aline havde anlæg for. — Og alt det, det ligger nu der. Ubrugt — og ubrugeligt herefter. Og til ingen verdens nytte. — Akkurat som grushaugene efter en brand.

HILDE.

Ja, men selv om nu så var —?

SOLNESS.

Det er så! Det er så! Jeg véd det.

HILDE.

Nå, men De er da i alle fald ikke skyld i det.

SOLNESS
(fæster øjnene på hende og nikker langsomt).

Ja, sé, det er det store, forfærdelige spørsmål, det. Det er tvilen, som nager mig — både nat og dag.

HILDE.

Dette her!

SOLNESS.

Ja, sæt nu som så. At jeg havde skylden. På en måde da.

HILDE.

De! For branden!

SOLNESS.

For det hele. For alt sammen. — Og så kanske — så rent uskyldig alligevel.

HILDE

(ser bekymret på ham).

Å bygmester, — når De kan si' sligt noget, så er De jo — syg alligevel da.

SOLNESS.

Hm, — blir nok aldrig i verden så'n rigtig frisk i det stykke.

(RAGNAR BROVIK åbner varsomt den lille dør i hjørnet tilvenstre.)

(Hilde går frem på gulvet.)

RAGNAR

(da han ser Hilde).

A —. Undskyld, herr Solness —

(Han vil trække sig tilbage.)

SOLNESS.

Nej, nej, bli' De bare. Så er det gjort.

RAGNAR.

A ja, — kunde det såsandt det!

SOLNESS.

Det går jo ikke bedre med Deres far, hører jeg.

RAGNAR.

Med far går det fort nedad nu. Og derfor

be'r jeg Dem så bonlig, — gi' mig et par gode ord på et af bladene! Noget, som far kan få læse før han —

SOLNESS
(hæftig).

De må ikke snakke mere til mig om de tegningerne Deres!

RAGNAR.

Har De set på dem.

SOLNESS.

Ja, — jeg har det.

RAGNAR.

Og de duer ikke til noget? Og jeg duer vel heller ikke?

SOLNESS
(undvigende).

Bli' De her hos mig, De, Ragnar. De skal få alt, som De selv vil ha' det. Så kan De gifte Dem med Kaja. Leve sorgløs. Lykkelig kanske også. Bare ikke tænke på at bygge selv.

RAGNAR.

Ja, ja, så får jeg gå hjem og si' far det da. For det lovte jeg ham. — Skal jeg si' far det — før han dør?

SOLNESS
(vånder sig).

Å, si' ham, — si' ham, hvad De vil for mig. Bedst, ikke at si' ham noget! (udbrydende.) Jeg kan ikke handle anderledes end jeg gør, Ragnar!

RAGNAR.

Må jeg da få ta' tegningerne med mig?

SOLNESS.

Ja, ta' dem, — ta' dem bare! De ligger der på bordet.

RAGNAR
(går derhen).

Tak.

HILDE
(lægger hånden på mappen).

Nej, nej, la' dem ligge.

SOLNESS.

Hvorfor det?

HILDE.

Jo, for jeg vil også sé på dem.

SOLNESS.

Men De har jo — (til Ragnar.) Nå, så la' dem bli' liggende her da.

RAGNAR.

Gerne det.

SOLNESS.

Og gå så straks hjem til Deres far.

RAGNAR.

Ja, jeg får vel det.

SOLNESS

(som fortvilet).

Ragnar, — De må ikke kræve noget af mig, som jeg ikke kan! Hører De det, Ragnar! De må ikke det!

RAGNAR.

Nej, nej. Undskyld —

(Han bukker og går ud gennem hjørnedøren.)

(Hilde går hen og sætter sig på en stol ved spejlet.)

HILDE

(ser vred på Solness).

Dette her var svært stygt af Dem.

SOLNESS.

Synes De også det?

HILDE.

Ja rigtig fælt stygt, var det. Og hårdt og ondt og grusomt også.

SOLNESS.

Å, De skønner ikke, hvorledes jeg har det.

HILDE.

Alligevel —. Nej, De skulde ikke være slig, De.

SOLNESS.

De sa' jo selv nu nylig, at det bare var mig, som skulde ha' lov til at bygge.

HILDE.

Sligt kan jeg si'. Men De må ikke.

SOLNESS.

Jeg sagtens mest. Så dyrt, som jeg har købt min plads.

HILDE.

Nå ja, — med noget, som De kalder for huslig hygge — og sligt noget.

SOLNESS.

Og med min sjælefred på købet.

HILDE
(rejser sig).

Sjælefred! (inderlig.) Ja, ja, det har De ret i! — Stakkers bygmester, — De bilder Dem jo ind at —

SOLNESS
(med en stilfærdig, klukkende latter).

Sæt De Dem nu bare ned igen, Hilde. Så skal De få høre løjer.

HILDE
(spændt, sætter sig).

Nå da?

SOLNESS.

Det høres ud som en så latterlig liden ting. For hele stadsen drejer sig bare om en spræk i en skorstenspibe, ser De.

HILDE.

Ikke om noget andet?

SOLNESS.

Nej, ikke så'n til at begynde med.

(Han flytter en stol nærmere hen til Hildes og sætter sig.)

HILDE
(utålmodig, banker sig på knæet).

Sprækken i skorstenspiben altså!

SOLNESS.

Jeg havde lagt mærke til den revnen i piben længe, længe før det brændte. Hver gang jeg var oppe på morkloftet, så jeg efter, om den var der endnu.

HILDE.

Og den var?

SOLNESS.

Ja. For ingen andre vidste om den.

HILDE.

Og De sa' ingenting?

SOLNESS.

Nej, jeg gjorde ikke det.

HILDE.

Tænkte ikke på at gøre piben istand heller?

SOLNESS.

Tænkte nok, — men kom aldrig videre. Hver gang jeg vilde gå ivej med det, var det akkurat li'som en hånd la' sig imellem. Ikke idag, tænkte jeg. Imorgen. Blev aldrig til noget.

HILDE.

Ja, men hvorfor gik De nu slig og soled da!

SOLNESS.

Fordi jeg gik i funderinger. (langsomt og dæmpet.) Gennem den lille svarte sprækken i skorstenspiben kunde jeg kanske vinde mig tilvejrs — som bygmester.

HILDE
(ser frem for sig).

Det må ha' været spændende.

SOLNESS.

Uoverkommeligt næsten. Helt uoverkommeligt. For dengang stod det for mig som noget så let og så ligetil altsammen. Jeg vilde, at det skulde være så'n ved vintertid. Lidt for middag. Jeg skulde være ude og køre Aline i spidsslæden. Folkene hjemme, de havde fyret svært i ovnene. —

HILDE.

Ja, for det skulde vel være fælt koldt den dagen?

SOLNESS.

Temmelig skærende — så'n. Og de vilde, at Aline skulde ha' det rigtig godt og varmt, når hun kom ind.

HILDE.

For hun er visst frysende af sig, hun.

SOLNESS.

Hun er det. Og så skulde det være på hjemvejen, at vi så røgen.

HILDE.

Bare røgen?

SOLNESS.

Først røgen. Men da vi kom frem til haveporten, så stod hele den gamle trækassen i væltende ildsluer. — Så'n var det, jeg vilde ha' det, ser De.

HILDE.

Men herregud, at det ikke kunde kommet slig da!

SOLNESS.

Ja, det må De nok sige, Hilde.

HILDE.

Nå, men hør nu her, bygmester. Er De nu også så ganske viss på, at branden kom fra den lille sprækken i skorstenspiben?

SOLNESS.

Nej, tvert imod. Jeg er ganske viss på, at sprækken i skorstenspiben sletikke havde noget så'n med branden at gøre.

HILDE.

Hvad for noget!

SOLNESS.

Det er bragt fuldt på det rene, det, at branden brød ud i et klædekammers, — på en ganske anden kant af huset.

HILDE.

Men hvad er det så De sidder og våser om denne her sprukne skorstenspiben da!

SOLNESS.

Må jeg få snakke lidt mere med Dem, Hilde?

HILDE.

Ja, hvis De bare vil snakke fornuftig, så —

SOLNESS.

Skal prøve på det.

(Han flytter sin stol nærmere.)

HILDE.

Ryk ud med det da, bygmester.

SOLNESS
(fortrolig).

Tror ikke De også det, Hilde, at der findes enkelte udkårne, udvalgte mennesker, som har fåt nåde og magt og evne til at ønske noget, begære noget, ville noget — så ihærdigt og så — så ubønhørligt — at de må få det tilslut. Tror De ikke det?

HILDE
(med et ubestemmeligt udtryk i øjnene).

Hvis så er, vil vi engang få se — om jeg hører til de udkårne.

SOLNESS.

Det er ikke en selv alene, som virker så store ting. Å nej, — hjælperne og tjenerne, — de får nok være med, de også, hvis det skal bli' til noget. Men De kommer aldrig af sig selv, de. En må rope rigtig ihærdig på dem. Så'n indvendig da, skønner De.

HILDE.

Hvad er det for nogen hjælpere og tjenere, det?

SOLNESS.

Å, det kan vi snakke om en anden gang. La' os nu bli' ved dette her med branden.

HILDE.

Tror De ikke, at den branden var kommet ligefuldt — om ikke De havde ønsket det?

SOLNESS.

Havde gamle Knut Brovik ejet huset, så var det aldrig i verden brændt så belejligt for ham. Det er jeg så sikker på. For han forstår ikke at rope på hjælperne, han, og ikke på de tjenende heller. (rejser sig i uro.) Ser De, Hilde, — det er altså alligevel mig, som er skyld i, at begge smågutterne måtte bøde med livet. Og er jeg kanske ikke skyld i det også, at Aline ikke

er ble't til det, som hun skulde og kunde. Og som hun helst vilde.

HILDE.

Ja, men når det nu bare er disse hjælperne og tjenerne, så —?

SOLNESS.

Hvem ropte på hjælperne og tjenerne? Det gjorde jeg! Og så kom de og føjed sig under min vilje. (i stigende oprør.) Det er det, som godtfolk kalder at ha' lykken med sig. Men jeg skal sige Dem, jeg, hvorledes den lykken kendes! Den kendes som et stort, hudløst sted her på brystet. Og så går hjælperne og tjenerne og flår hudstykker af andre mennesker for at lukke mit sår! — Men såret heles ikke endda. Aldrig, — aldrig! Å, om De vidste, hvor det kan suge og svie iblandt.

HILDE
(ser opmærksomt på ham).

De er syg, bygmester. Svært syg, tror jeg næsten.

SOLNESS.

Si' gal. For det mener De jo.

HILDE.

Nej, jeg tror ikke det skorter Dem videre på forstanden.

SOLNESS.

På hvad da? Ud med det!

HILDE.

Jeg gad vide, jeg, om De ikke er født til verden med en skranten samvittighed.

SOLNESS.

Skranten samvittighed? Hvad er det for noget dævelskab?

HILDE.

Jeg mener, at samvittigheden er svært skral hos Dem. Så'n finbygget. Tåler ikke at ta' tag. Ikke løfte og bære det, som tungt er.

SOLNESS
(brummer).

Hm! Hvorledes skulde så samvittigheden være da, må jeg spørge?

HILDE.

Hos Dem vilde jeg helst, at samvittigheden skulde være så'n — så'n rigtig robust.

SOLNESS.

Så? Robust? Nå. Har De kanske en robust samvittighed?

HILDE.

Ja, jeg tror nok det. Jeg har ikke mærket andet.

SOLNESS.

Har vel ikke været sat synderlig på prøve heller, tænker jeg.

HILDE
(med en dirrende dragning om munden).

Å, det var da ikke så ligetil at rejse ifra far, som jeg holder så forfærdelig af.

SOLNESS.

Å hvad! Så'n for en måneds tid eller to —

HILDE.

Jeg kommer visst aldrig hjem igen.

SOLNESS.

Aldrig? Hvorfor rejste De fra ham da?

HILDE
(halvt alvorlig, halvt drillende).

Har De nu glemt igen det, at de ti årene er omme?

SOLNESS.

Å snak. Var der et eller andet ivejen hjemme? Nå?

HILDE
(helt alvorlig).

Det var dette her indeni mig, som jog og pisked mig hid. Lokked og drog mig også.

SOLNESS
(ivrig).

Der har vi det! Der har vi det, Hilde! Der bor trold i Dem også. Li'som i mig. For det er troldet i en, ser De, — det er det, som roper på magterne udenfor. Og så må en gi' sig, — enten en så vil eller ikke.

HILDE.

Jeg tror næsten De har ret, bygmester.

SOLNESS
(går om på gulvet).

Å, der er så urimelig mange dævler til i verden, som en ikke ser, Hilde!

HILDE.

Dævler også?

SOLNESS
(standser).

Snille dævler og onde dævler. Lyshårede dævler og svarthårede. Vidste en bare altid, om det er de lyse eller de mørke, som har tag i en! (driver om.) Håhå! Det var ingen sag da!

HILDE
(følger ham med øjnene).

Eller en havde en rigtig frodig, struttende sund samvittighed. Så en turde det, en helst vilde.

SOLNESS
(standser ved konsolbordet).

Jeg tror nu, de fleste er lige så store skrælinger, som jeg, i det stykke.

HILDE.

Kan såmænd godt være, det.

SOLNESS
(læner sig til bordet).

I sagabøgerne —. Har De læst noget i disse her gamle sagabøgerne?

HILDE.

Ja da! I den tiden jeg læste bøger, så —

SOLNESS.

I sagabøgerne står der om vikinger, som sejled til fremmede lande og plyndred og brændte og slog mænd ihjæl —

HILDE.

Og fanged kvinder —

SOLNESS.

— og beholdt dem hos sig —

HILDE.

— tog dem hjem med sig på skibene —

SOLNESS.

— og bar sig ad med dem, som — som de værste trold.

HILDE
(ser hen for sig med et halvt tilsløret blik).

Jeg synes, det måtte være spændende.

SOLNESS
(med en kort, brummende latter).

Ja, at fange kvinder, ja?

HILDE.

At bli' fanget.

SOLNESS
(ser et øjeblik på hende).

Nå så.

HILDE
(ligesom afbrydende).

Men hvor vil De så hen med disse her vikingerne, bygmester?

SOLNESS.

Jo, for de karene, de havde robust samvittighed, de! Når de kom hjem igen, så kunde de både æde og drikke. Og glade som barneunger var de også. Og kvinderne da! De vilde mangengang sletikke ifra dem igen. Kan De skønne sligt, Hilde?

HILDE.

De kvinderne kan jeg så forfærdelig godt skønne.

SOLNESS.

Åhå! Kanske De selv kunde gøre ligedan?

HILDE.

Hvorfor ikke det?

SOLNESS.

Leve sammen — frivillig — med så'n en voldsmand?

HILDE.

Hvis det var en voldsmand, som jeg var kommet til at holde rigtig af, så —

SOLNESS.

Kunde De da komme til at holde af en slig en?

HILDE.

Herregud, en kan da ikke selv hjælpe for, hvem en kommer til at holde af, véd jeg.

SOLNESS
(ser eftertænksom på hende).

Å nej, — det er vel troldet indeni en, som rå'r for det.

HILDE
(med en halv latter).

Og så alle disse velsignede dævlerne, som De kender så godt. Både de lyshårede og de mørkhårede.

SOLNESS
(varmt og stille).

Så vil jeg ønske, at dævlerne vælger nænsomt for Dem da, Hilde.

HILDE.

For mig har de alt valgt. En gang for alle.

SOLNESS
(ser dybt på hende).

Hilde, — De er ligesom en vild skogfugl, De.

HILDE.

Langt ifra det. Jeg gemmer mig ikke bort under buskerne.

SOLNESS.

Nej, nej. Der er nok snarere noget af rovfuglen i Dem.

HILDE.

Snarere det — kanske. (i stor hæftighed.) Og hvorfor ikke rovfugl! Hvorfor skulde jeg ikke gå på rov, jeg også? Ta' det bytte, jeg har lyst til? Hvis jeg såsandt kan få kløerne i det da. Vinde bugt med det.

SOLNESS.

Hilde, — véd De, hvad De er for noget?

HILDE.

Ja, jeg er jo så'n en slags underlig fugl.

SOLNESS.

Nej. De er ligesom en gryende dag. Når jeg ser på Dem, — da er det som om jeg så imod solopgangen.

HILDE.

Sig mig, bygmester, — er De viss på, at De aldrig har ropt på mig? Så'n indvendig?

SOLNESS
(sagte og langsomt).

Jeg tror næsten, at jeg må ha' gjort det.

HILDE.

Hvad vilde De med mig?

SOLNESS.

De er ungdommen, De, Hilde.

HILDE
(smiler).

Ungdommen, som De er så ræd for?

SOLNESS
(nikker langsomt).

Og som jeg igrunden stunder så sårt imod.

(Hilde rejser sig, går hen til det lille bord og henter Ragnar Broviks mappe.)

HILDE
(rækker mappen mod ham).

Det var altså disse her tegningerne —

SOLNESS
(kort, afvisende).

Læg de grejerne væk! Jeg har set nok på dem.

HILDE.

Ja, men De skal jo skrive på dem for ham.

SOLNESS.

Skrive på dem! Aldrig i verden.

HILDE.

Men når nu den stakkers gamle manden ligger for døden da! Kan De så ikke gøre ham og sønnen en glæde for de skilles? Og kanske han så kunde få bygge efter dem også.

SOLNESS.

Ja, det er jo netop det, han kan. Det har han nok sikkret sig, han, — den mosjøen.

HILDE.

Men herregud, — når så er, — kan De så ikke lyve en bitte liden smule da?

SOLNESS.

Lyve? (rasende.) Hilde, — gå fra mig med de fandens tegningerne!

HILDE
(trækker mappen lidt til sig).

Nå, nå, nå, — bid mig da ikke. — De snakker om trold, De. Jeg synes, De selv bær' Dem ad som et trold. (ser sig om.) Hvor har De pen og blæk?

SOLNESS.

Har ikke sligt noget herinde.

HILDE
(går mod døren).

Men ude hos den frøkenen har De da —

SOLNESS.

Bli' hvor De er, Hilde! — Jeg skulde lyve, sa' De. Å ja, for hans gamle fars skyld kunde jeg nok det. For ham har jeg engang knækket. Kastet overende.

HILDE.

Ham også?

SOLNESS.

Jeg trængte plads for mig selv. Men denne her Ragnar, — han må ikke for nogen pris få lov til at komme frem.

HILDE.

Stakker, det gør han vel heller ikke. Når han ikke duer til noget, så —

SOLNESS
(nærmere, ser på hende og hvisker).

Kommer Ragnar Brovik frem, så slår han mig til jorden. Knækker mig, — ligesom jeg gjorde med hans far.

HILDE.

Knækker Dem! Duer han da?

SOLNESS.

Ja, det kan De lide på, at han duer! Han er den ungdom, som står færdig til at banke på hos mig. Og gøre det af med hele bygmester Solness.

HILDE
(ser stille bebrejdende på ham).

Og endda så vilde De stænge ham ude. Fy, bygmester!

SOLNESS.

Den har kostet hjerteblod nok, den kamp, jeg har kæmpet. — Og så er jeg ræd, at hjælperne og tjenerne, de lystrer mig ikke længer.

HILDE.

Så får De lægge ivej på egen hånd da. Der er ikke andet for.

SOLNESS.

Håbløst, Hilde. Omslaget kommer. Lidt før eller lidt senere. For gengældelsen, den er ubonhørlig, den.

HILDE
(i angst, holder sig for ørerne).

Snak da ikke sligt noget! Vil De ta' livet a' mig! Ta' fra mig det, som er mig mere end livet!

SOLNESS.

Og hvad er det?

HILDE.

At sé Dem stor. Sé Dem med en krans i hånden. Højt, højt oppe på et kirketårn. (atter rolig.) Nå, frem med blyanten da. For en blyant har De vel på Dem?

SOLNESS
(tar sin tegnebog frem).

Her har jeg en.

HILDE
(lægger mappen på sofabordet).

Godt. Og så sætter vi os her, vi to, bygmester.

(Solness sætter sig ved bordet.)

HILDE
(bag ham, læner sig over stolryggen).

Og så skriver vi på tegningerne. Rigtig, rigtig pænt og varmt skriver vi. For denne her stygge Roar — eller hvad han heder.

SOLNESS
(skriver nogle linjer, drejer hodet og ser op på hende).

Si' mig en ting, Hilde.

HILDE.

Ja?

SOLNESS.

Nar De nu altså har gå't og ventet på mig i ti år —

HILDE.

Hvad så?

SOLNESS.

Hvorfor skrev De ikke til mig? Så kunde jeg ha' svaret Dem.

HILDE
(hurtig).

Nej, nej, nej da! Det var just det, jeg ikke vilde ha'.

SOLNESS.

Hvorfor ikke?

HILDE.

Jeg var ræd for, at det kunde gå istykker for mig da. — Men vi skulde jo skrive på tegningerne, bygmester.

SOLNESS.

Vi skulde jo det.

HILDE
(bøjer sig fremover og ser til, mens han skriver).

Så godt og hjertevarmt. Å, hvor jeg hader, — hvor jeg hader denne Roald —

SOLNESS
(skrivende).

Har De aldrig holdt så'n rigtig af nogen, De, Hilde?

HILDE
(hårdt).

Hvad siger De?

SOLNESS.

Om De aldrig har holdt af nogen.

HILDE.

Af nogen anden, mener De vel?

SOLNESS
(ser op på hende).

Af nogen anden, ja. Har De aldrig det? I disse ti årene? Aldrig?

HILDE.

Å jo, så en gang imellem. Når jeg var rigtig gal på Dem, fordi De ikke kom.

SOLNESS.

Da brød De Dem om andre også?

HILDE.

En liden smule. For en uges tid eller så. Herregud, bygmester, De véd da vel, hvorledes sligt noget har sig.

SOLNESS.

Hilde, — hvad er det, De er kommen for?

HILDE.

Spild ikke tiden med snak. Den stakkers gamle manden kunde gerne ligge der og do for os imens.

SOLNESS.

Svar mig, Hilde. Hvad er det, De vil mig?

HILDE.

Jeg vil ha' mit kongerige.

SOLNESS.

Hm —

(Han ser flygtigt mod døren tilvenstre og vedbliver så at skrive på tegningerne.)

(FRU SOLNESS kommer ind i det samme. Hun har nogle pakker med sig.)

FRU SOLNESS.

Her har jeg ta't med mig lidt til Dem, frøken Wangel. De store pakkerne blir sendt ud siden.

HILDE.

Å, hvor det er inderlig snilt af Dem alligevel!

FRU SOLNESS.

Bare simpel pligt. Sletikke andet.

SOLNESS
(læser det skrevne igennem).

Aline!

FRU SOLNESS.

Ja?

SOLNESS.

Så du om hun — bogholdersken var derude?

FRU SOLNESS.

Ja naturligvis var hun der.

SOLNESS
(lægger tegningerne i mappen).

Hm —

FRU SOLNESS.

Hun stod ved pulten, som hun altid plejer — når jeg går igennem værelset.

SOLNESS
(rejser sig).

Så vil jeg gi' det til hende da. Og si' hende, at —

HILDE
(tar mappen fra ham).

Å nej, la' da mig få ha' den glæden! (går mod døren, men vender sig.) Hvad heder hun?

SOLNESS.

Hun heder frøken Fosli.

HILDE.

Isch, det høres jo så koldt! Til fornavn, mener jeg?

SOLNESS.

Kaja, — tror jeg.

HILDE
(åbner døren og råber ud).

Kaja! Kom her ind! Skynd Dem! Bygmesteren vil snakke med Dem.

(KAJA FOSLI kommer indenfor døren.)

KAJA
(ser forskræmt på ham).

Her er jeg —?

HILDE
(rækker hende mappen).

Se her, Kaja! De kan ta' dette her til Dem. For nu har bygmesteren skrevet på.

KAJA.

A, endelig da!

SOLNESS.

Gi' det til den gamle så fort De kan.

KAJA.

Jeg vil gå straks hjem med det.

Solness.

Ja, gør det. Og så kan jo Ragnar komme til at bygge.

Kaja.

Å, må han få komme her hen og takke Dem for alt —?

Solness
(hårdt).

Jeg vil ingen tak ha'! Hils og si' ham det fra mig.

Kaja.

Ja, jeg skal —

Solness.

Og si' ham så med det samme, at herefter har jeg ikke nogen brug for ham. Og ikke for Dem heller.

Kaja
(sagte og bævende).

Ikke for mig heller!

Solness.

Nu får De jo andre ting at tænke på. Og ta' vare. Og det er jo bare bra', det. Ja, gå så hjem med tegningerne, frøken Fosli. Fort! Hører De det!

KAJA
(som før).

Ja, herr Solness.

(Hun går ud.)

FRU SOLNESS.

Gud, for nogen lumske øjne hun har.

SOLNESS.

Hun! Det stakkers lille fæet.

FRU SOLNESS.

Ah, — jeg ser nok, hvad jeg ser, jeg, Halvard. — Siger du dem virkelig op?

SOLNESS.

Ja.

FRU SOLNESS.

Hende også?

SOLNESS.

Var det ikke så, du helst vilde ha' det?

FRU SOLNESS.

Men at du kan undvære hende —? Å ja, du har vel sagtens en i baghånden, du, Halvard.

HILDE
(lystig).

Ja, jeg duer ialfald ikke til at stå ved skrivepulten.

SOLNESS.

Nå, nå, nå, — det gir sig nok, Aline. Nu skal du bare tænke på at flytte ind i det nye hjemmet — så fort du kan. Ikveld hejser vi kransen oppe — (vender sig til Hilde) — helt overst oppe på tårnspiret. Hvad siger De til det, frøken Hilde?

HILDE
(stirrer på ham med tindrende øjne).

Det blir forfærdelig dejligt at få sé Dem så højt oppe igen.

SOLNESS.

Mig!

FRU SOLNESS.

Å gud, frøken Wangel, forestil Dem da ikke sligt noget! Min mand —! Så svimmel, som han er!

HILDE.

Svimmel! Nej, det er han da rigtignok ikke!

FRU SOLNESS.

Å jo såmænd er han så.

HILDE.

Men jeg har jo selv set ham overst oppe på et højt kirketårn!

FRU SOLNESS.

Ja, jeg hører jo folk snakker om det. Men det er så rent umuligt —

SOLNESS
(hæftigt).

Umuligt, — umuligt, ja! Men jeg stod nu deroppe, alligevel, jeg!

FRU SOLNESS.

Nej, hvor kan du nu sige det, Halvard? Du tåler jo ikke engang at gå ud på altanen heroppe i anden etage. Slig har du jo altid været.

SOLNESS.

Du kunde kanske få sé noget andet ikvæld.

FRU SOLNESS
(angst).

Nej, nej, nej! Det skal jeg da med guds hjælp aldrig få sé! For jeg vil straks skrive til doktoren. Og han skal nok få dig fra det.

SOLNESS.

Men Aline da —!

FRU SOLNESS.

Jo, for du er jo syg, Halvard! Dette her kan ikke være noget andet! Å gud, — å gud!
(Hun går skyndsomt ud tilhøjre.)

HILDE
(ser spændt på ham).

Er det så eller er det ikke?

SOLNESS.

At jeg er svimmel?

HILDE.

At min bygmester ikke tør, — ikke kan stige så højt, som han selv bygger?

SOLNESS.

Er det slig, De ser på den sagen.

HILDE.

Ja.

SOLNESS.

Jeg tror snart ikke en krog i mig kan være sikker for Dem.

HILDE
(ser mod karnapvinduet).

Der oppe altså. Helt der oppe —

SOLNESS
(går nærmere).

I det øverste tårnkammerset kunde De få bo, Hilde. — Kunde få det der som en prinsesse.

HILDE
(ubestemmeligt, mellem alvor og spøg)

Ja, det har De jo lovet mig.

SOLNESS.

Har jeg egentlig det?

HILDE.

Fy, bygmester! De sa', at jeg skulde bli' prinsesse. Og at jeg skulde få et kongerige af Dem. Og så tog De og — Nå!

SOLNESS
(varsomt).

Er De ganske viss på, at det ikke er så'n en drøm, — en indbildning, som har fæstnet sig hos Dem?

HILDE
(hvast).

For De gjorde det kanske ikke?

SOLNESS.

Véd knapt selv —. (sagtere.) Men det véd jeg rigtignok nu, at jeg —

HILDE.

At De —? Si' det straks!

SOLNESS.

— at jeg burde ha' gjort det.

Hilde
(i kækt udbrud).

Aldrig i verden er De svimmel!

Solness.

Ikvæld hejser vi altså kransen, — prinsesse Hilde.

Hilde
(med et bittert drag).

Over Deres nye hjem, ja.

Solness.

Over det nye huset. Som aldrig blir hjem for mig.

(Han går ud gennem havedøren.)

Hilde
(ser ud for sig med et tilsløret blik og hvisker med sig selv. Der høres kun ordene:)

— — — forfærdelig spændende — —

TREDJE AKT.

(En stor, bred veranda, hørende til bygmester Solness's våningshus. En del af huset med udgangsdør til verandaen sés tilvenstre. Rækværk foran denne tilhøjre. Længst tilbage, på verandaens smalside, fører en trappe ned til den lavere liggende have. Store, gamle træer i haven strækker sine grene over verandaen og henimod huset. Længst til højre, inde mellem træerne, skimtes det nederste af den nye villa med stillads om tårnpartiet. I baggrunden begrænses haven af et gammelt pindegærde. Udenfor gærdet en gade med lave, forfaldne småhuse.)

(Aftenhimmel med solbelyste skyer.)

(På verandaen står en havebænk langs husvæggen og foran bænken et langagtigt bord. Ved den anden side af bordet en lænestol og nogle taburetter. Alle møblerne er af kurvflætning.)

(Fru Solness, indhyllet i et stort hvidt krepsjal, sidder hvilende i lænestolen og stirrer henover mod højre.)

(Lidt efter kommer Hilde Wangel op ad trappen fra haven. Hun er klædt som sidst og har sin hat på hodet. På brystet bærer hun en liden buket af almindelige småblomster.)

Fru Solness
(vender hodet lidt).

Har De været omkring i haven, De, frøken Wangel?

Hilde.

Ja, jeg har set mig om dernede.

FRU SOLNESS.

Og fundet blomster også, ser jeg.

HILDE.

Ja da! For dem er der mere end nok af. Så'n inde mellem buskerne.

FRU SOLNESS.

Nej, er der det? Endnu? Ja, for jeg kommer der jo omtrent aldrig.

HILDE
(nærmere).

Hvad for noget! Flyver De ikke ned i haven hver dag da?

FRU SOLNESS
(med et mat smil).

Jeg «flyver» nok ikke nogensteds, jeg. Ikke n u længer.

HILDE.

Nå, men går De da ikke ned en gang imellem og hilser på alt det dejlige, som der er?

FRU SOLNESS.

Det er ble't så fremmed for mig, altsammen. Jeg er næsten ræd for at sé det igen.

HILDE.

Deres egen have!

FRU SOLNESS.

Jeg synes ikke den er min længer nu.

HILDE.

A, hvad er det for noget —!

FRU SOLNESS.

Nej, nej, den er ikke det. Det er ikke som i mors og fars tid. De har ta't så sørgelig meget væk af haven, frøken Wangel. Tænk, — de har stykket ud, — og bygget huse for fremmede mennesker. Folk, som jeg ikke kender. Og de kan sidde og sé på mig inde fra vinduerne.

HILDE
(med et lyst udtryk).

Fru Solness?

FRU SOLNESS.

Ja?

HILDE.

Må jeg få lov at være her hos Dem lidt?

FRU SOLNESS.

Ja gerne det, hvis De kan ha' lyst.

(Hilde flytter en taburet hen til lænestolen og sætter sig.)

HILDE.

Ah, — her kan en rigtig sidde og sole sig som en kat.

FRU SOLNESS
(lægger hånden let på hendes nakke).

Det er snilt, at De vil sidde hos mig. Jeg trode, De skulde ind til min mand.

HILDE.

Hvad skulde jeg hos ham?

FRU SOLNESS.

Hjælpe ham, tænkte jeg.

HILDE.

Nej tak. Forresten er han ikke inde. Han går der borte hos arbejdsfolkene. Men han så' så glubsk ud, at jeg turde ikke snakke til ham.

FRU SOLNESS.

Å igrunden er han så mild og blød i sindet.

HILDE.

Han!

FRU SOLNESS.

De kender ham ikke rigtig endnu, De, frøken Wangel.

HILDE
(ser varmt på hende).

Er De gla' nu, De skal flytte over i det nye?

FRU SOLNESS.

Jeg skulde jo være glad. For Halvard vil jo så ha' det —

HILDE.

Å, ikke just derfor, synes jeg.

FRU SOLNESS.

Jo, jo, frøken Wangel. For det er da bare min pligt, det, at bøje mig under ham. Men det falder mangen gang så svært at tvinge sit sind til lydighed.

HILDE.

Ja, det må visst falde svært.

FRU SOLNESS.

Det kan De tro. Når en ikke er bedre menneske end jeg, så —

HILDE.

Når en har gå't igennem så meget tungt, som De —

FRU SOLNESS.

Hvoraf véd De det?

HILDE.

Deres mand sa' det.

FRU SOLNESS.

Til mig rører han så lidet ved de ting. — Ja, De kan tro, jeg har gå't mere end nok igennem i mit liv, jeg, frøken Wangel.

HILDE
(ser deltagende på hende og nikker langsomt).

Stakkers fru Solness. Først så brændte det jo for Dem —

FRU SOLNESS
(med et suk).

Ja. Alt mit brændte.

HILDE.

Og så kom jo det, som værre var.

FRU SOLNESS
(ser spørgende på hende).

Værre?

HILDE.

Det, som værst var.

FRU SOLNESS.

Hvilket, mener De?

HILDE
(sagte).

De misted jo begge smågutterne.

FRU SOLNESS.

Å, de, ja. Ja, se, det var nu en sag for sig, det. Det var jo en højere tilskikkelse. Og sådant noget får en bøje sig under. Og takke til.

HILDE.

Gør De da det?

FRU SOLNESS.

Ikke altid, desværre. Jeg véd jo så godt, at det var min pligt. Men jeg kan det ikke alligevel.

HILDE.

Nej, nej, det er så rimeligt, det, synes jeg.

FRU SOLNESS.

Og tidt og ofte så må jeg jo sige til mig selv, at det var en retfærdig straf over mig —

HILDE.

Hvorfor det?

FRU SOLNESS.

Fordi jeg ikke var standhaftig nok i ulykken.

HILDE.

Men jeg skønner da ikke, at —

FRU SOLNESS.

Å nej, nej, frøken Wangel, — snak ikke mere til mig om de to smågutterne. Dem skal vi bare være glade for. For de har det så godt, — så godt nu. Nej, det er de små tab i livet, som skærer en så ind i hjertet. At miste alt det, som andre folk regner for næsten ingenting.

HILDE
(lægger armene på hendes knæ og ser varmt op til hende).

Søde fru Solness, — fortæl mig, hvad det er for noget!

FRU SOLNESS.

Som jeg siger. Bare småting. Der brændte nu alle de gamle portrætterne på væggene. Og alle de gamle silkedragterne brændte. De, som havde hørt familjen til i så langsommelige tider. Og alle mors og bedstemors kniplinger — de brændte også. Og tænk, — smykkerne da! (tungt.) Og så alle dukkerne.

HILDE.

Dukkerne?

FRU SOLNESS
(grådkvalt).

Jeg havde ni dejlige dukker.

HILDE.

Og de brændte også?

FRU SOLNESS.

Allesammen. Å, det var så sårt, — så sårt for mig.

HILDE.

Havde De gå't og gemt på alle de dukkerne da? Lige siden De var liden?

FRU SOLNESS.

Ikke gemt på dem. Jeg og dukkerne blev ved at leve sammen siden også.

HILDE.

Efter at De var ble't voksen?

FRU SOLNESS.

Ja, længe efter den tid.

HILDE.

Efter at De var gift også?

FRU SOLNESS.

Å ja da. Når bare ikke han så' det, så —. Men så blev de jo indebrændt, stakker. Der var ingen, som tænkte på at redde dem. Å, det er så sorgeligt at forestille sig. Ja, De må ikke lé af mig, frøken Wangel.

HILDE.

Jeg ler sletikke.

FRU SOLNESS.

For det var jo på en måde liv i dem også. Jeg bar dem under mit hjerte. Ligesom små ufødte barn.

(DOKTOR HERDAL, med hatten i hånden, kommer ud gennem døren og får øje på fru Solness og Hilde.)

DOKTOR HERDAL.

Nå, De sidder altså ude og lar Dem forkøle, De, frue?

FRU SOLNESS.

Jeg synes, her er så godt og varmt idag.

DOKTOR HERDAL.

Ja, ja. Men er her noget på færde i huset? Jeg fik en billet fra Dem.

FRU SOLNESS
(rejser sig).

Ja, der er noget, jeg må tale med Dem om.

DOKTOR HERDAL.

Godt. Så går vi kanske ind da. (til Hilde.) I fjelduniform idag også, frøken?

HILDE
(lystig, rejser sig).

Ja da! I fuld puds! Men idag skal jeg ikke tilvejrs og brække halsen. Vi to vil pænt bli' nedenunder og sé på, vi, doktor.

DOKTOR HERDAL.

Hvad skal vi sé på?

FRU SOLNESS
(sagte, forskrækket til Hilde).

Hys, hys, — for guds skyld! Nu kommer han! Se bare at få ham fra det indfaldet. Og la' os så være venner, frøken Wangel. Kan vi ikke det?

HILDE
(kaster sig voldsomt om hendes hals).

Å, om vi bare kunde.

FRU SOLNESS
(gør sig læmpeligt løs).

Så-så-så! Der kommer han, doktor! Lad mig få snakke med Dem.

DOKTOR HERDAL.

Er det ham, det gælder?

FRU SOLNESS.

Ja visst er det ham. Kom bare ind.

(Hun og doktoren går ind i huset.)

(I næste øjeblik kommer BYGMESTER SOLNESS fra haven op ad trappen. Et alvorligt drag lægger sig over Hildes ansigt.)

SOLNESS
(skotter mod husdøren, som lukkes varsomt indenfra).

Har De lagt mærke til det, Hilde, at så fort jeg kommer, så går hun?

HILDE.

Jeg har lagt mærke til, at så fort De kommer, så får De hende til at gå.

SOLNESS.

Kanske det. Men jeg kan ikke gøre ved det. (ser opmærksomt på hende.) Fryser De, Hilde? Jeg synes, De ser så'n ud.

HILDE.

Jeg kom nu netop op fra en gravkælder.

SOLNESS.

Hvad skal det sige?

HILDE.

At jeg har fåt frost i kroppen, bygmester.

SOLNESS
(langsomt).

Jeg tror, jeg forstår —

HILDE.

Hvad vil De her oppe nu?

SOLNESS.

Jeg fik øje på Dem der borte fra.

HILDE.

Men da så' De vel hende også, da?

SOLNESS.

Jeg vidste, at hun straks vilde gå, hvis jeg kom.

HILDE.

Er det svært ondt for Dem, det, at hun så'n går af vejen for Dem?

SOLNESS.

På en måde kendes det som en lettelse også.

HILDE.

At De ikke har hende lige for øjnene?

SOLNESS.

Ja.

HILDE.

At De ikke stot og stadig ser, hvor tungt hun tar sig dette her med smågutterne?

SOLNESS.

Ja. Mest derfor.

(Hilde driver henover verandaen med hænderne på ryggen, stiller sig ved rækværket og ser udover haven.)

SOLNESS
(efter et lidet ophold).

Snakked De længe med hende?

HILDE
(står ubevægelig og svarer ikke).

SOLNESS.

Længe, spør' jeg?

HILDE
(tier, som før).

SOLNESS.

Hvad snakked hun om da, Hilde?

HILDE
(tier fremdeles).

SOLNESS.

Stakkers Aline! Det var vel om smågutterne, det.

HILDE
(gennemfares af en nervøs rykning; så nikker hun hurtig et par gange).

SOLNESS.

Forvinder det aldrig. Aldrig i verden forvinder hun det. (går nærmere.) Nu står De der som en stenstøtte igen. Slig stod De igårkvæld også.

HILDE
(vender sig og ser på ham med store, alvorlige øjne).

Jeg vil rejse.

SOLNESS
(skarpt).

Rejse!

HILDE.

Ja.

SOLNESS.

Nej men det får De ikke lov til!

HILDE.

Hvad skal jeg gøre her nu?

SOLNESS.

Bare være her, Hilde!

HILDE
(ser nedad ham).

Jo, tak skal De ha'. Det blev nok ikke ved det.

SOLNESS
(uoverlagt).

Så meget desto bedre!

HILDE
(hæftig).

Jeg kan ikke gøre noget ondt imod en, som jeg kender! Ikke ta' noget væk, som hører hende til.

SOLNESS.

Hvem siger da, at De skal det!

HILDE
(vedblivende).

En fremmed en, ja! For det er noget

ganske andet, det! En, som jeg aldrig havde set for mine øjne. Men én, som jeg er kommet nær ind til —! Nej da! Nej da! Isch!

SOLNESS.

Ja men noget andet har jeg jo heller ikke sagt!

HILDE.

Å, bygmester, De véd visst godt, hvorledes det vilde gå. Og derfor så rejser jeg.

SOLNESS.

Og hvad skal der bli' af mig, når De er rejst? Hvad skal jeg ha' at leve for da? Bagefter?

HILDE

(med det ubestemmelige udtryk i øjnene).

Med Dem har det vel ingen nød. De har jo Deres pligter imod hende. Lev for de pligterne.

SOLNESS.

For sent. Disse her magterne, — disse — disse —

HILDE.

— dævlerne —

SOLNESS.

Ja, dævlerne! Og troldet indeni mig også.

De har tappet alt livsblodet af hende. (lér fortvilet.) For min lykkes skyld gjorde de det! Jo-jo! (tungt.) Og nu er hun død — for min skyld. Og jeg er levende lænket til den døde. (i vild angst.) Jeg — jeg, som ikke kan leve livet glædeløst!

(Hilde går omkring bordet og sætter sig på bænken med albuerne på bordpladen og hodet støttet i hænderne.)

HILDE
(sidder og ser en stund på ham).

Hvad vil De så bygge næstegang?

SOLNESS
(ryster på hodet).

Tror ikke, det blir til stort mere nu.

HILDE.

Ikke så'ne lune, lykkelige hjem for mor og far? Og for barneflokken?

SOLNESS.

Gad vide, jeg, om der blir brug for sligt noget herefterdags.

HILDE.

Stakkers bygmester! Og De, som har gå't her i alle de ti årene — og sat livet ind — bare på det.

SOLNESS.

Ja, De må så sige, Hilde.

HILDE
(i udbrud).

Å, jeg synes, det er rigtig så tosset, så tosset, — altsammen!

SOLNESS.

Hvilket altsammen?

HILDE.

At en ikke tør gribe efter sin egen lykke. Efter sit eget liv! Bare fordi der står nogen ivejen, som en kender!

SOLNESS.

En, som en ikke har ret til at gå forbi.

HILDE.

Gad vide, om en ikke havde ret til det igrunden? Men så alligevel —. Å, den, som kunde sove ifra hele grejen!

(Hun lægger armene fladt ned på bordet, hviler venstre side af hodet på hænderne og lukker øjnene.)

SOLNESS
(drejer lænestolen og sætter sig ved bordet).

Havde De et lunt, lykkeligt hjem — oppe hos Deres far, Hilde?

HILDE
(ubevægelig, svarer ligesom halvt i søvne).

Bare et bur havde jeg.

SOLNESS.

Og De vil slet ikke did ind igen?

HILDE
(som før).

Skovfuglen vil aldrig ind i buret.

SOLNESS.

Heller jage i den frie luften —

HILDE
(fremdeles som før).

Rovfuglen jager helst —

SOLNESS
(lar blikket hvile på hende).

Den, som havde vikingtrods i livet —

HILDE
(med vanlig stemme, åbner øjnene, men rører sig ikke).

Og det andet? Si', hvad det var!

SOLNESS.

Robust samvittighed.

(Hilde retter sig livfuld på bænken. Hendes øjne har igen det glade, tindrende udtryk.)

HILDE
(nikker til ham).

Jeg véd, hvad De kommer til at bygge næste gang, jeg!

SOLNESS.

Da véd De mere end jeg, Hilde.

HILDE.

Ja, bygmestrene, de er jo så dumme, de.

SOLNESS.

Og hvad blir det for noget da?

HILDE
(nikker igen).

Slottet.

SOLNESS.

Hvad for et slot?

HILDE.

Mit slot, kan De vel skønne.

SOLNESS.

Vil De ha' et slot nu?

HILDE.

Skylder De mig ikke et kongerige, må jeg spørge?

SOLNESS.

Jo, jeg hører, De siger det.

HILDE.

Nå. De skylder mig altså dette her konge-

riget. Og til et kongerige hører da vel et slot, skulde jeg tro!

Solness
(mere og mere oplivet).

Ja, det plejer jo gerne være så.

Hilde.

Godt; så byg det for mig da! Straks!

Solness
(lér).

Og det sa'n straks på timen også?

Hilde.

Ja da! For nu er de omme, — de ti årene. Og jeg vil ikke gå og vente længer. Altså, — ryk ud med slottet, bygmester!

Solness.

Det er ikke grejt at skylde Dem noget, Hilde.

Hilde.

Det skulde De ha' betænkt før. Nu er det forsent. Altså — (banker i bordpladen) — slottet på bordet! Det er mit slot! Jeg vil ha' det straks!

Solness
(alvorligere, læner sig nærmere, med armene på bordet).

Hvorledes har De tænkt Dem, at det slottet skulde være, Hilde?

(Hendes blik tilsløres lidt efter lidt. Hun stirrer ligesom indover i sig selv.)

HILDE
(langsomt).

Mit slot skal ligge højt oppe. Svært højt skal det ligge. Og frit til alle sider. Så jeg kan sé vidt, — vidt udover.

SOLNESS.

Og et højt tårn skal der vel være?

HILDE.

Et forfærdelig højt tårn. Og øverst oppe på tårnet skal der være en altan. Og ude på den vil jeg stå —

SOLNESS
(griber sig uvilkårlig om panden).

At De kan like at stå så svimlende højt —

HILDE.

Ja da! Just der oppe vil jeg stå og sé på de andre, — de, som bygger kirker. Og hjem for mor og far og barneflokken. Og det skal De også få komme op og sé på.

SOLNESS
(dæmpet).

Får bygmesteren lov til at komme op til prinsessen?

HILDE.

Hvis bygmesteren vil.

SOLNESS
(sagtere).

Så tror jeg bygmesteren kommer.

HILDE
(nikker).

Bygmesteren, — han kommer.

SOLNESS.

Men får aldrig bygge mere, — stakkers bygmester.

HILDE
(livfuldt).

Jo da! Vi to skal være sammen om det. Og så skal vi bygge det dejligste, — det allerdejligste, som til er i hele verden.

SOLNESS
(spændt).

Hilde, — si' mig, hvad det er for noget!

HILDE
(ser smilende på ham, ryster lidt på hodet, spidser munden og taler som til et barn).

Bygmesterne — de er nogen svært — svært dumme mennesker.

SOLNESS.

Ja visst er de dumme, ja. Men sig mig så, hvad det er for noget! Det, som er det dejligste i verden. Og som vi to skal bygge sammen?

HILDE

(tier lidt og siger med et ubestemmeligt udtryk i øjnene).

Luftslotte.

SOLNESS.

Luftslotte?

HILDE

(nikker).

Luftslotte, ja! Véd De, hvad så'nt et luftslot er for noget?

SOLNESS.

Det er jo det dejligste i verden, siger De.

HILDE

(rejser sig i hæftighed og slår ligesom afvisende ud med hånden).

Ja visst så, ja! Luftslotte, — de er så nemme at ty ind i, de. Og nemme at bygge også — (ser hånligt på ham) — allerhelst for de bygmesterne, som har en — en svimmel samvittighed.

SOLNESS

(rejser sig).

Efter denne dag bygger vi to sammen, Hilde.

HILDE
(med et halvt tvilende smil).

Sa'n et rigtigt luftslot?

SOLNESS.

Ja. Et med grundmur under.

(RAGNAR BROVIK kommer ud fra huset. Han bærer en stor grøn krans med blomster og silkebånd.)

HILDE
(i glædesudbrud).

Kransen! Å, det blir forfærdelig dejligt!

SOLNESS
(forundret).

Kommer De med kransen, Ragnar?

RAGNAR.

Jeg havde lovet formanden det.

SOLNESS
(lettet).

Nå, så går det vel bedre med Deres far da?

RAGNAR.

Nej.

SOLNESS.

Kvikked det ham ikke, det, jeg havde skrevet.

RAGNAR.

Det kom for sent.

SOLNESS.

For sent!

RAGNAR.

Da hun kom med det, var han ikke ved samling længer. Han havde fåt et slaganfald.

SOLNESS.

Men så gå da hjem til ham! Sé da til Deres far!

RAGNAR.

Han behøver mig ikke mere.

SOLNESS.

Men De behøver da vel at være hos ham.

RAGNAR.

Hun sidder ved sengen.

SOLNESS
(noget usikker).

Kaja?

RAGNAR
(ser mørkt på ham).

Ja, — Kaja, ja.

SOLNESS.

Gå hjem, Ragnar. Både til ham og til hende. La' mig få kransen.

RAGNAR
(undertrykker et spottende smil).

De vil da vel aldrig selv —?

SOLNESS.

Jeg vil selv gå ned med den, vil jeg. (tager kransen fra ham.) Og gå så De hjem. Vi har ikke brug for Dem idag.

RAGNAR.

Jeg véd, at De ikke har brug for mig herefter. Men idag blir jeg.

SOLNESS.

Nå, så bli', siden De endelig vil da.

HILDE
(ved rækværket).

Bygmester, — her vil jeg stå og sé på Dem.

SOLNESS.

På mig!

HILDE.

Det blir forfærdelig spændende.

SOLNESS
(dæmpet).

Det snakker vi to om siden, Hilde.

(Han går med kransen ned ad trappen og bort igennem haven.)

HILDE
(ser efter ham; derpå vender hun sig til Ragnar).

De kunde da gerne så meget som takket ham, synes jeg.

RAGNAR.

Takket ham? Skulde jeg takket ham?

HILDE.

Ja, det skulde De da rigtignok!

RAGNAR.

Det måtte vel snarere være Dem, jeg skulde takke.

HILDE.

Hvor kan De si' sligt noget?

RAGNAR
(uden at svare hende).

Men vogt Dem bare, De, frøken! For De kender nok ikke ham rigtig endnu.

HILDE
(ildfuld).

Å, jeg kender ham bedst, jeg!

RAGNAR
(lèr i forbittrelse).

Takke ham, som har holdt mig nede år efter år! Han, som har fåt far til at tvile på

mig. Fåt mig selv til at tvile —. Og det altsammen bare for at —!

HILDE
(ligesom anende noget).

For at —? Si' mig det straks!

RAGNAR.

For at han kunde få beholde hende hos sig.

HILDE
(med et sæt imod ham).

Frøkenen ved pulten!

RAGNAR.

Ja.

HILDE
(truende, med knyttede hænder).

Det er ikke sandt! De lyver på ham!

RAGNAR.

Jeg vilde heller ikke tro det før idag, — da hun selv sa' det.

HILDE
(som ude af sig).

Hvad sa' hun! Jeg vil vide det! Straks! Straks!

RAGNAR.

Hun sa', at han har ta't hendes sind —

helt og holdent. Ta't alle hendes tanker for sig alene. Hun si'r, at hun aldrig kan slippe ham. At hun vil bli' her, hvor han er —

HILDE
(med gnistrende øjne).

Det får hun ikke lov til!

RAGNAR
(ligesom forskende).

For hvem får hun ikke lov?

HILDE
(hurtig).

Ikke for ham heller!

RAGNAR.

Å nej, — jeg forstår jo det hele så godt nu. Herefter vilde hun vel bare bli' — til besvær.

HILDE.

Ingenting forstår De — når De kan si' sligt! Nej, jeg skal fortælle Dem, hvorfor han holdt på hende.

RAGNAR.

Og hvorfor da?

HILDE.

For at få beholde Dem.

RAGNAR.

Har han sagt Dem det?

HILDE.

Nej, men det er så! Dèt må være så! (vildt.) Jeg vil, — jeg vil, at det skal være så!

RAGNAR.

Og just da De var kommen, — så slap han hende.

HILDE.

Dem, — Dem var det, han slap! Hvad tror De, han bry'r sig om så'ne fremmede frøkener, han?

RAGNAR
(tænker efter).

Skulde han da ha' gåt her og været ræd for mig?

HILDE.

Han ræd! Så kry skulde De ikke være, synes jeg.

RAGNAR.

Å, han må da vel for længe siden ha' skønnet, at jeg duer til noget, jeg også. — Forresten, — ræd, — det er nu netop det han er, ser De.

HILDE.

Han! Jo, bild mig det ind!

RAGNAR.

På sæt og vis er han ræd. Han, den store bygmesteren. Ta' livslykken ifra andre mennesker, — slig, som han har gjort både med far og med mig, — det er han ikke ræd for. Men bare det, at klyve op på et stakkers stillads, — det vilde han nok be' gud bevare sig for!

HILDE.

Å, De skulde bare set ham så højt oppe, — så svimlende højt, som jeg engang så ham!

RAGNAR.

Har De set det?

HILDE.

Ja, det har jeg rigtignok. Så fri og stolt, som han stod og fæsted kransen til kirkefløjen!

RAGNAR.

Jeg véd, at han har vovet det en gang i sit liv. En eneste gang. Vi unge har snakket så tidt om det. Men ingen magt i verden får ham til at gøre det om igen.

HILDE.

Idag gør han det om igen!

RAGNAR
(hånligt).

Jo, det kan De tro!

HILDE.

Vi skal få sé det!

RAGNAR.

Det får hverken De eller jeg sé.

HILDE
(voldsom, ustyrlig).

Jeg vil sé det! Jeg vil og jeg må sé det!

RAGNAR.

Men han gør det ikke. Tør simpelthen ikke gøre det. For han har nu engang den skavank, — han, den store bygmesteren.

(FRU SOLNESS kommer fra huset ud på verandaen.)

FRU SOLNESS
(ser sig om).

Er han ikke her? Hvor er han gåt hen?

RAGNAR.

Bygmesteren er der borte hos arbejderne.

HILDE.

Han gik med kransen.

FRU SOLNESS
(i skræk).

Gik han med kransen! Å gud, — å gud! Brovik, — De må gå ned til ham! Sé at få ham herop!

RAGNAR.

Skal jeg si', at fruen vil snakke med ham?

FRU SOLNESS.

Å ja, kære, gør det. — Nej, nej, — si' ikke, at jeg vil ham noget! De kan si', at her er nogen. Og at han må komme straks.

RAGNAR.

Godt. Jeg skal så gøre, frue.

(Han går ned af trappen og bort igennem haven.)

FRU SOLNESS.

Å, frøken Wangel, De kan ikke forestille Dem, hvilken angst jeg udstår for hans skyld.

HILDE.

Men er da dette her noget at være så svært ræd for?

FRU SOLNESS.

Å ja, det kan De da vel skønne. Tænk, om han gør alvor af det! Om han nu finder på at stige op på stilladset!

HILDE
(spændt).

Tror De han gør det?

FRU SOLNESS.

Å, en kan aldrig vide, hvad han kunde falde på. Han kunde jo gerne være i stand til hvad det så skal være.

HILDE.

Aha, De tror kanske også, at hån er — så'n —?

FRU SOLNESS.

Ja, jeg véd ikke længer, hvad jeg skal tro om ham. For doktoren har nu fortalt mig så mangt og meget. Og når jeg lægger det sammen med et og andet, som jeg har hørt ham si' —

(DOKTOR HERDAL ser ud gennem døren.)

DOKTOR HERDAL.

Kommer han ikke snart?

FRU SOLNESS.

Jo, jeg tænker da det. Der er ialfald gåt bud efter ham.

DOKTOR HERDAL
(nærmere).

Men De må nok gå ind, De, frue —

Fru Solness.

Nej da, nej da. Jeg vil bli' her ude og vente på Halvard.

Doktor Herdal.

Ja men der er kommet nogen damer til Dem —

Fru Solness.

Å gud, det også! Og netop nu!

Doktor Herdal.

Det er nogen, som si'r, at de endelig må få sé på stasen.

Fru Solness.

Ja-ja, så får jeg nok gå ind til dem alligevel. For det er jo min pligt.

Hilde.

Kan De ikke be' de damerne gå sin vej da?

Fru Solness.

Nej, det går umulig an. Siden de er kommet herhen, så er det jo min pligt at ta' imod dem. Men bli' De herude sålænge, — og ta' imod ham, når han kommer.

DOKTOR HERDAL.

Og sé til at holde ham oppe med snak så længe som mulig —

FRU SOLNESS.

Ja, gør det, kære frøken Wangel. Hold ham så fast, som De bare kan.

HILDE.

Var det ikke rettest, at De selv gjorde det?

FRU SOLNESS.

Jo, herregud, — det var jo min pligt. Men når en har pligter på så mange kanter, så —

DOKTOR HERDAL
(ser mod haven).

Nu kommer han!

FRU SOLNESS.

Og tænk, — jeg, som må gå ind!

DOKTOR HERDAL
(til Hilde).

Si' ikke noget om, at jeg er her.

HILDE.

Nej da! Jeg skal nok finde på noget andet at prate med bygmesteren om.

Fru Solness.

Og hold ham endelig fast. Jeg tror, at De kan bedst det.

(Fru Solness og doktor Herdal går ind i huset. Hilde blir stående igen på verandaen.)

(Bygmester Solness kommer fra haven op ad trappen.)

Solness.

Her skal være nogen, som vil ha' fat på mig, hører jeg.

Hilde.

Jaha, det er mig, det, bygmester.

Solness.

A, er det Dem, Hilde. Jeg var ræd, det skulde være Aline og doktoren.

Hilde.

De er nok svært ræd af Dem, De!

Solness.

Så De tror det?

Hilde.

Ja, folk si'r, at De er ræd for at krabbe omkring — så'n oppe på stilladserne.

Solness.

Nå, det er nu en sag for sig, det.

HILDE.

Men ræd for det, — det er De altså?

SOLNESS.

Ja, jeg er det.

HILDE.

Ræd for, at De skal falde ned og slå Dem ihjæl?

SOLNESS.

Nej, ikke for det.

HILDE.

Men for hvad da?

SOLNESS.

Jeg er ræd for gengældelsen, Hilde.

HILDE.

For gengældelsen? (ryster på hodet.) Det skønner jeg ikke.

SOLNESS.

Sæt Dem ned. Så skal jeg fortælle Dem noget.

HILDE.

Ja, gør det! Straks!

(Hun sætter sig på en taburet ved rækværket og ser forventningsfuld på ham.)

SOLNESS
(kaster sin hat på bordet).

De véd jo, at det første, jeg begyndte med, det var med kirkebygninger.

HILDE
(nikker).

Det véd jeg godt.

SOLNESS.

For jeg, sér De, jeg var som gut gåt ud fra et fromt hjem på landsbygden. Og derfor så syntes jeg jo, at dette kirkebyggeriet, det var det værdigste, jeg kunde vælge.

HILDE.

Ja-ja.

SOLNESS.

Og det tør jeg nok si', at jeg bygged disse her små, fattige kirkerne med et så ærligt og varmt og inderligt sind, at — at —

HILDE.

At —? Na?

SOLNESS.

Ja, at jeg synes, han burde været fornøjet med mig.

HILDE.

Han? Hvilken han?

SOLNESS.

Han, som skulde ha' kirkerne, vel! Han, som de skulde tjene til ære og pris for.

HILDE.

Nå så! Men er De da viss på, at — at han ikke var — så'n — fornøjet med Dem?

SOLNESS
(hånlig).

Han fornøjet med mig! Hvor kan De snakke så, Hilde? Han, som gav troldet i mig lov til at rumstére slig, som det selv vilde. Han, som bød dem være på pletten både nat og dag for at tjene mig, — alle disse — disse —

HILDE.

Dævlerne —

SOLNESS.

Ja, både den ene og den anden slags. Å nej, jeg fik nok føle, at han ikke var fornøjet med mig. (hemmelighedsfuldt.) Se, derfor var det egentlig, at han lod det gamle huset brænde.

HILDE.

Var det derfor?

SOLNESS.

Ja, skønner De ikke det? Han vilde, jeg skulde få lejlighed til at bli' en hel mester på mit område — og bygge så meget ærefuldere kirker for ham. I førstningen forstod jeg ikke, hvor han vilde hen. Men så med én gang gik det op for mig.

HILDE.

Hvad tid var det?

SOLNESS.

Det var, da jeg bygged kirketårnet oppe i Lysanger.

HILDE.

Det tænkte jeg mig.

SOLNESS.

For, ser De, Hilde, deroppe på det fremmede sted, d e r gik jeg så jævnlig og grubled og funderte med mig selv. Da så' jeg så grejt, hvorfor han havde ta't mine små barn fra mig. Det var for at jeg ingenting andet skulde ha' at hæfte mig ved. Ikke sligt noget, som kærlighed og lykke, forstår De. Jeg skulde bare være bygmester. Ingenting andet. Og så skulde jeg hele mit liv igennem gå her og bygge for

ham. (lér.) Men det blev der rigtignok ikke noget af!

HILDE.

Hvad gjorde De da så?

SOLNESS.

Først gransked og prøved jeg mig selv —

HILDE.

Og så?

SOLNESS.

Så gjorde jeg det umulige. Jeg ligesom han.

HILDE.

Det umulige!

SOLNESS.

Jeg havde aldrig før kunnet tåle at stige højt og frit tilvejrs. Men den dag kunde jeg det.

HILDE
(springer op).

Ja, ja, det kunde De!

SOLNESS.

Og da jeg stod helt der øverst oppe og hang kransen over tårnfløjen, så sa' jeg til ham: Hør nu her, du mægtige! Herefterdags vil jeg være fri bygmester, jeg også. På mit område. Lige-

som du på dit. Jeg vil aldrig mere bygge kirker for dig. Bare hjem for mennesker.

HILDE
(med store, tindrende øjne).

Det var sangen, som jeg hørte gennem luften!

SOLNESS.

Men han fik vand pa sin mølle bagefter.

HILDE.

Hvad mener De med det?

SOLNESS
(ser mistrøstig på hende).

Det, at bygge hjem for mennesker, — det er ikke fem øre værd, Hilde.

HILDE.

Siger De det nu?

SOLNESS.

Ja, for nu ser jeg det. Menneskene har ikke brug for disse her hjemmene sine. Ikke for at være lykkelige, ikke. Og jeg vilde heller ikke havt brug for sa'nt et hjem. Ifald jeg havde ejet noget. (med en stille, forbittret latter.) Se, det er hele opgøret, så langt, så langt jeg ser

tilbage. Ingenting bygget igrunden. Og ingenting ofret for at få bygge noget heller. Ingenting, ingenting — altsammen.

HILDE.

Og aldrig så vil De bygge noget nyt herefter.

SOLNESS
(med liv).

Jo, netop nu vil jeg begynde!

HILDE.

Hvad da? Hvad da? Si' mig det straks!

SOLNESS.

Det eneste, som jeg tror der kan rummes menneskelykke i, — det vil jeg bygge nu.

HILDE
(ser fast på ham).

Bygmester, — nu mener De luftslottene vore.

SOLNESS.

Luftslottene, ja.

HILDE.

Jeg er ræd, De vilde svimle for vi kom halvvejs.

SOLNESS.

Ikke når jeg får gå hånd i hånd med Dem, Hilde.

HILDE
(med et drag af undertrykt harme).

Bare med mig? Skal vi ikke være flere i følge da?

SOLNESS.

Hvem ellers, mener De?

HILDE.

A, — hun, denne Kaja ved pulten. Stakker, — skal De ikke ha' hende med Dem også?

SOLNESS.

Ahå. Var det hende, Aline sad her og snakked for Dem om.

HILDE.

Er det så, eller er det ikke?

SOLNESS
(hæftig).

Jeg svarer Dem ikke på sligt noget! Helt og holdent skal De tro på mig!

HILDE.

I ti år har jeg trod så fuldt, så fuldt på Dem.

SOLNESS.

De skal bli' ved at tro på mig!

HILDE.

Så la' mig få sé Dem fri og højt oppe da!

SOLNESS
(tungt).

Å, Hilde, — slig står ikke jeg til hverdagsbrug.

HILDE
(lidenskabelig).

Jeg vil det! Jeg vil det! (bedende.) Bare en eneste gang til, bygmester! Gør det umulige om igen!

SOLNESS
(står og ser dybt på hende).

Hvis jeg prøver det, Hilde, så vil jeg stå deroppe og snakke til ham li'som sidst.

HILDE
(i stigende spænding).

Hvad vil De si' til ham!

SOLNESS.

Jeg vil si' til ham: hør mig, stormægtige herre, — du får nu dømme om mig som du selv synes. Men herefter vil jeg bare bygge det dejligste i verden —

HILDE
(henreven).

Ja — ja — ja!

SOLNESS.

— bygge det sammen med en prinsesse, som jeg holder af —

HILDE.

Ja, si' ham det! Si' ham det!

SOLNESS.

Ja. Og så vil jeg si' til ham: nu går jeg ned og slår armene om hende og kysser hende —

HILDE.

— mange gange! Si' det!

SOLNESS.

— mange, mange gange, vil jeg si'.

HILDE.

Og så —?

SOLNESS.

Så vil jeg svinge min hat — og gå ned på jorden — og gøre som jeg sa' ham.

HILDE
(med udstrakte arme).

Nu ser jeg Dem igen, som da der var sang i luften!

SOLNESS
(ser på hende med sænket hode).

Hvorledes er De ble't slig, som De er, Hilde?

HILDE.

Hvorledes har De fåt mig til at bli' slig, som jeg er?

SOLNESS
(kort og fast).

Prinsessen skal ha' sit slot.

HILDE
(jublende, klapper i hænderne).

Å, bygmester —! Mit dejlige, dejlige slot. Vort luftslot!

SOLNESS.

Med grundmur under.

(I gaden har samlet sig EN MÆNGDE MENNESKER, der kun skimtes utydeligt mellem træerne. Musik af blæseinstrumenter høres fjernt bag det nye hus.)

(FRU SOLNESS, med skindkrave om halsen, DOKTOR HERDAL, med hendes hvide sjal på armen, og NOGLE DAMER kommer ud på verandaen. RAGNAR BROVIK kommer samtidig op fra haven.)

FRU SOLNESS
(til Ragnar).

Skal her være musik også?

RAGNAR.

Ja. Det er byggearbejdernes forening. (til Solness.) Jeg skulde si' fra formanden, at nu står han færdig til at gå op med kransen.

SOLNESS
(tar sin hat).

Godt. Jeg går selv derned.

Fru Solness
(angst).

Hvad vil du dernede, Halvard?

Solness
(kort).

Jeg må være nedenunder hos folkene.

Fru Solness.

Ja, nedenunder, ja. Bare nedenunder.

Solness.

Jeg plejer jo det. Så'n til hverdags.
(Han går ned ad trappen og bort igennem haven.)

Fru Solness
(råber efter ham over rækværket).

Men bed endelig manden, at han er forsigtig, når han skal op! Lov mig det, Halvard!

Doktor Herdal
(til fru Solness).

Ser De så, at jeg fik ret? Han tænker ikke mere på de galskaberne.

Fru Solness.

Å, hvor det letted! To gange er der nu faldet folk ned for os. Og begge to så slog de sig ihjæl på stedet. (vender sig til Hilde.) Tak skal De ha', frøken Wangel, at De holdt ham så godt fast. Jeg havde visst aldrig fåt bugt med ham.

Doktor Herdal
(lystig).

Ja, ja, frøken Wangel, De forstår nok at holde en fast, når De rigtig vil, De!

(Fru Solness og doktor Herdal går hen til damerne, som står nærmere ved trappen og ser udover haven. Hilde blir stående ved rækværket i forgrunden. Ragnar går hen til hende.)

Ragnar
(med undertrykt latter, halv sagte).

Frøken, — ser De alle de unge folkene nede på gaden?

Hilde.

Ja.

Ragnar.

Det er kammeraterne, som vil sé på mesteren.

Hilde.

Hvad vil de sé på ham for da?

Ragnar.

De vil sé på, at han ikke tør stige op på sit eget hus.

Hilde.

Nej, vil de det, de gutterne!

Ragnar
(harmfuld og hånlig).

Han har holdt os nede så længe, han. Nu

vil vi sé på, at han også værs'go' får holde sig nedenfor.

HILDE.

Det får De ikke sé. Dennegang ikke.

RAGNAR
(smiler).

Så? Hvor får vi sé ham henne da?

HILDE.

Højt, — højt oppe ved fløjen får De sé ham!

RAGNAR
(lér).

Han! Jo, det kan De tro!

HILDE.

Han vil til toppen. Og altså får De sé ham der også.

RAGNAR.

Ja, han vil, ja! Det tror jeg så gerne. Men han kan simpelthen ikke. Det vilde gå rundt for ham længe, længe for han kom halvvejs. Han måtte krybe ned igen på hænder og knæer!

DOKTOR HERDAL
(peger henover).

Sé! Der går formanden opover stigerne.

FRU SOLNESS.

Og så har han vel kransen at bære på også. Å, bare han nu tar sig i agt!

RAGNAR
(stirrer vantro og råber).

Men det er jo —!

HILDE
(i udbrydende jubel).

Det er bygmesteren selv!

FRU SOLNESS
(skriger i forfærdelse).

Ja, det er Halvard! Å, du store gud —! Halvard! Halvard!

DOKTOR HERDAL.

Hys! Skrig ikke til ham!

FRU SOLNESS
(halvt fra sig selv).

Jeg vil til ham! Få ham ned igen!

DOKTOR HERDAL
(holder på hende).

Stå urorlige allesammen! Ikke en lyd!

HILDE
(ubevægelig, følger Solness med øjnene).

Han stiger og stiger. Altid højere. Altid højere! Sé! Sé bare!

RAGNAR
(åndeløs).

Nu må han vende om igen. Der er ikke råd for andet.

HILDE.

Han stiger og stiger. Nu er han snart oppe.

FRU SOLNESS.

Å, jeg forgår af skræk. Jeg holder ikke det synet ud!

DOKTOR HERDAL.

Så sé ikke op på ham da.

HILDE.

Der står han på de øverste plankerne! Helt oppe!

DOKTOR HERDAL.

Ingen må røre sig! Hører De det!

HILDE
(jubler i stille inderlighed).

Endelig! Endelig! Nu ser jeg ham stor og fri igen!

RAGNAR
(næsten målløs).

Men dette her er jo —

HILDE.

Slig har jeg set ham i alle de ti årene. Hvor tryg han står! Forfærdelig spændende alligevel. Sé på ham! Nu hænger han kransen om spiret!

RAGNAR.

Dette her er som at stå og sé på noget rent umuligt.

HILDE.

Ja, det er jo det umulige, det, som han nu gør! (med det ubestemmelige udtryk i øjnene.) Kan De sé nogen anden deroppe hos ham?

RAGNAR.

Der er ingen andre.

HILDE.

Jo, der er en, som han trætter med.

RAGNAR.

De tar fejl.

HILDE.

Hører De ikke sang i luften heller da?

RAGNAR.

Det må være vinden i trætoppene.

HILDE.

Jeg hører sang. En vældig sang! (råber i vild jubel og glæde.) Sé, sé! Nu svinger han hatten! Han hilser herned! Å, så hils da op til ham igen. For nu, nu er det fuldbragt! (river det hvide sjal fra doktoren, vifter med det og skriger opad.) Hurra for bygmester Solness!

DOKTOR HERDAL.

La' være! La' være! For guds skyld —!

(Damerne på verandaen vifter med lommetørklæderne og hurraråbet istemmes nede på gaden. Da forstummer det pludselig og folkemængden slår over i et forfærdelsens skrig. Et menneskelegeme sammen med planker og træstumper skimtes utydeligt at styrte ned inde mellem træerne.)

FRU SOLNESS OG DAMERNE

(samtidigt).

Han falder! Han falder!

(Fru Solness vakler, segner afmægtig bagover og opfanges af damerne under råb og forvirring.)

(Menneskemængden på gaden bryder gærdet ned og stormer ind i haven. Doktor Herdal iler ligeledes derned. Kort ophold.)

HILDE

(stirrer ufravendt opad og siger som forstenet).

Min bygmester.

RAGNAR

(støtter sig skælvende til rækværket).

Han må være knust. Dræbt på stedet.

En af damerne
(medens fru Solness bæres ind i huset).

Løb ned til doktoren —

Ragnar.

Kan ikke flytte en fod —

En anden dame.

Så råb ned til nogen da!

Ragnar
(forsøger at råbe).

Hvorledes er det? Er han ilive?

En stemme
(nede i haven).

Bygmester Solness er død!

Andre stemmer
(nærmere).

Hele hodet er knust. — Han faldt lige i stenbruddet.

Hilde
(vender sig til Ragnar og siger stille).

Nu kan jeg ikke sé ham deroppe.

Ragnar.

Forfærdeligt dette her. Han magted det altså dog ikke.

Hilde
(ligesom i stille, forvildet triumf).

Men helt til toppen kom han. Og jeg hørte harper i luften. (svinger sjalet opad og skriger i vild inderlighed.) Min, — min bygmester!



